

Шри Ауробиндо и Майката

Живот с Присъствие

*„Майката“
беседи
писма върху йога
„Савитри“
живото-описания
поезия*

Bulgarian edition of a compilation from Sri Aurobindo and the Mother

В тази безплатна е-книга са включени „Майката“ от Шри Ауробиндо, една от общо 16 беседи на Мира Алфаса – Майката с коментари по книгата, писма върху йога и поезия на Шри Ауробиндо, описание на епическата му поема „Савитри - легенда и символ“ и откъс от нея, както и описание на техните живот, дело и визия. „Майката“ е малка творба от ранга на свещенописание, наричана дори „Матри Упанишад“, третираща природата на усилието, което следовникът на Духа трябва да полага, както и действието на Божествените сили в света. Това са вдъхновени химни с интензитет на мисълта, посветени на вярната нагласа, личното усилие и условията за спускането на Божествената Благодат, на отношението към парите и труда, на трите аспекта на Божествената Майка – трансцендентен, вселенски и въплътен, както и нейните персонажности и трудът им за трансформирането и обожествяването на човешкия живот. Заедно с устните коментари на Майката, които със своята простота и прямота носят духовна сила и просвета, книгата предлага практическа психология на вътрешното себеоткривателство.

Шри Ауробиндо (1872-1950) е индийски изследовател-първопроходец в плановете на съзнание, а пътят за ускорена еволюция на съзнанието (а тя става ускорена, когато избираме да участваме в нея осъзнато), прокаран от него, е известен като Интегрална Йога. Шри Ауробиндо разпознал в своя духовен съратник Мира Алфаса (1878-1973) въплъщение на динамичния изпълнителен аспект на еволюционната, съзидателна Сила, наричана в Индия традиционно „Майката“, и именно с това име са се обръщали към нея.

© Превод, съставителство и редакция: Татяна Ташева 2012-20

© Compiled and translated from English by Tatyana Tasheva 2012-2020

tatyana.tasheva@gmail.com;

<https://zorata.wordpress.com/>, <https://aurovillebg.wordpress.com/>

Нито една част от тази книга не може да бъде разпространявана с търговска цел без изричното съгласие на преводача

В тази онлайн версия е включена само една от общо 16 беседи с коментари на Майката, с цел запознаване. Ако желаете да закупите цялата книга в печатен вид, моля пишете на посочения имейл и книгата ще Ви бъде изпратена по пощата.

Тази книга се публикува с любезното съдействие на Международния институт за изследвания в областта на образованието на името на Шри Ауробиндо, Ауровил, Индия

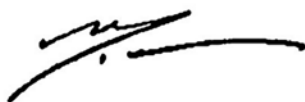
Photographs: © Sri Aurobindo Ashram Trust, Pondicherry, India

Cover photo: Arvind T. Akki, Sri Aurobindo Ashram, Pondicherry

1970

The world is preparing
for a big change.

Will you help?

A stylized handwritten signature consisting of a series of sweeping, connected lines.

Светът се подготвя за голямо преобразяване.
Ще помогнете ли?

МАЙКАТА

*Рядкост е зовът на Небесата,
по-голяма рядкост е сърцето, което се вслушва*

От поемата „Савитри – легенда и символ“ на Шри Ауробиндо,
Книга XI: „Книгата на всевечния ден“, Песен 1: „Вечният ден:
изборът на душата и върховното осъществяване“, стр. 689

*Света до Бог да вдигнем в безсмъртна Светлина
и Бог да привнесем в света дойдохме на Земята,
живота земен да преобразим в живот божествен.*

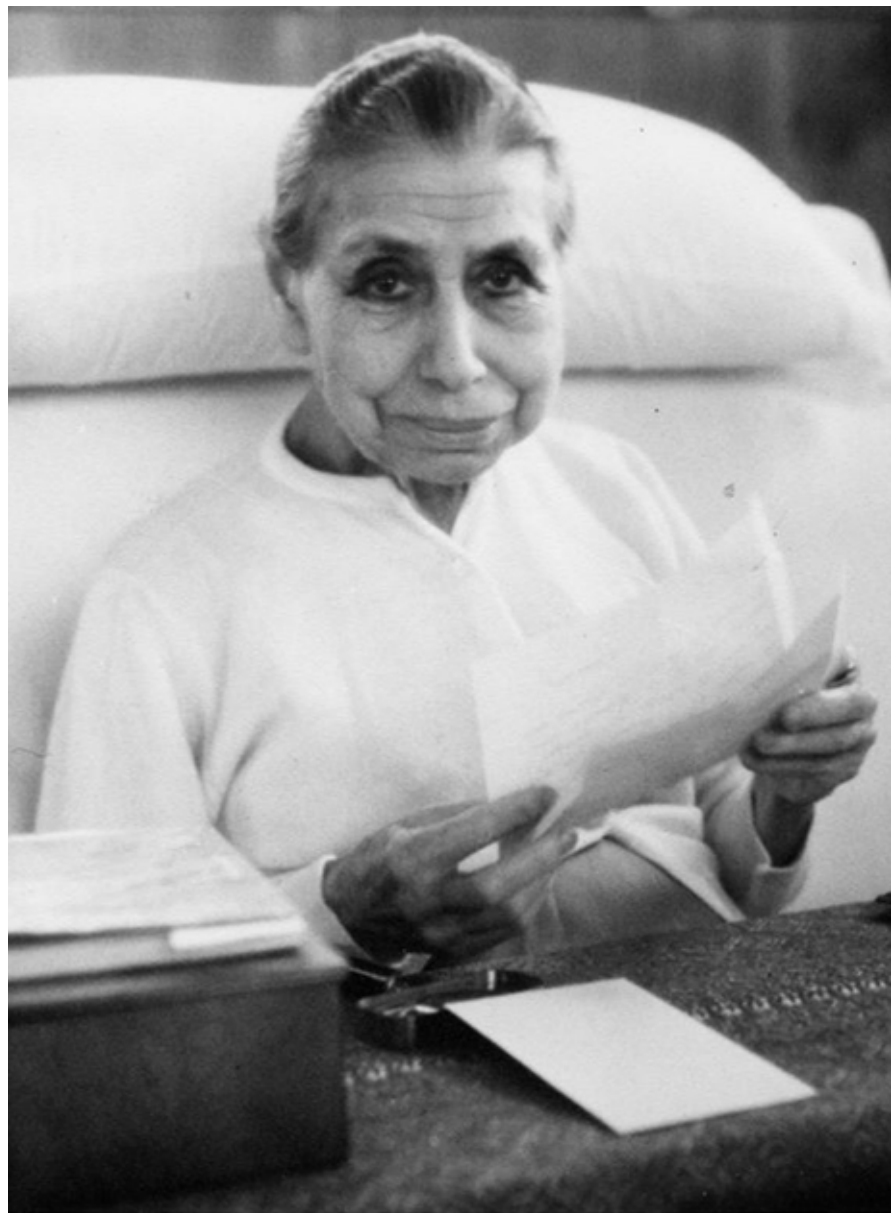
Ibid. стр. 692

*В нов акт на мировата драма
съюзените Двамина започнаха епоха по-велика.*

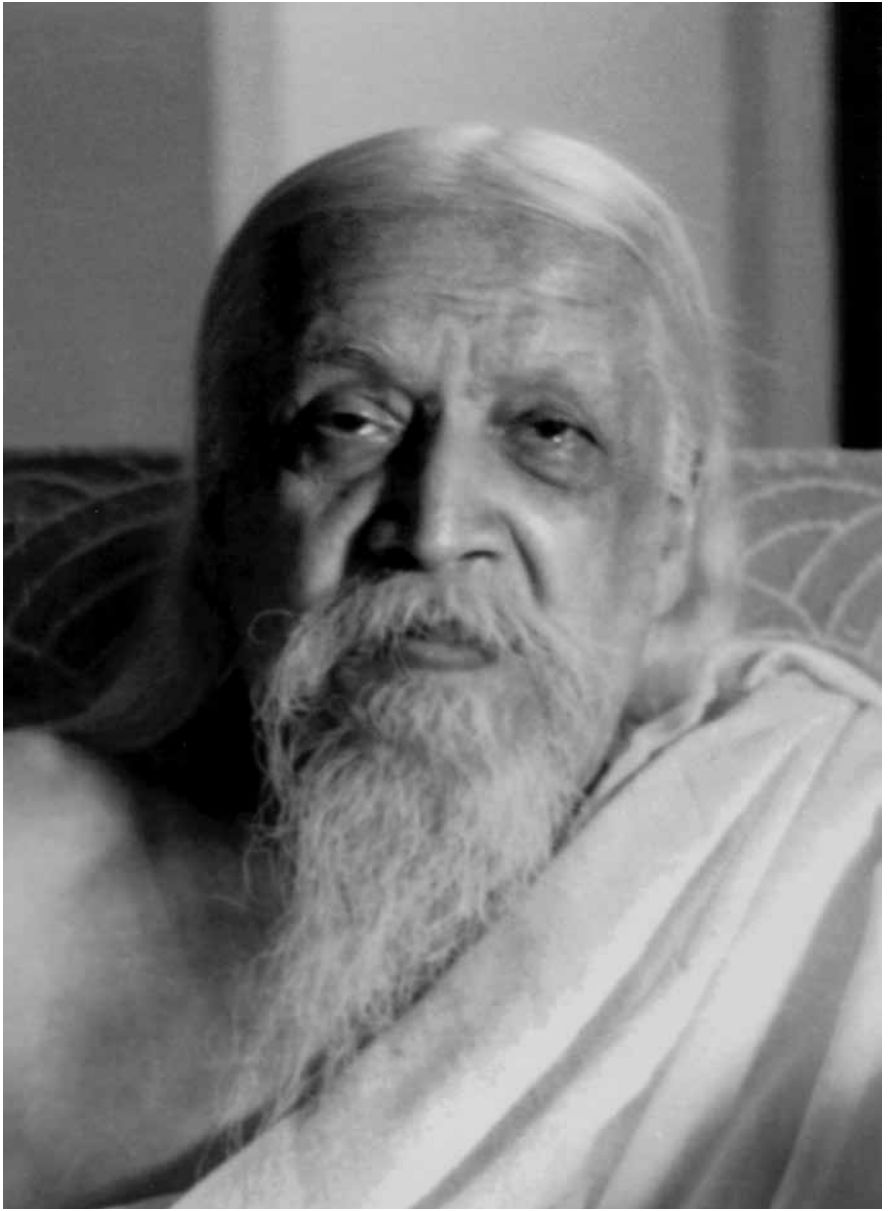
„Савитри“, Книга V: „Книгата на любовта“,
Песен 3: „Сатяван и Савитри“, стр. 411

*Да, има благи пътища към Божественото слънце;
но малцина са вървящите по озарената пътека;
само чистият по дух е в състояние да ходи в светлина.*

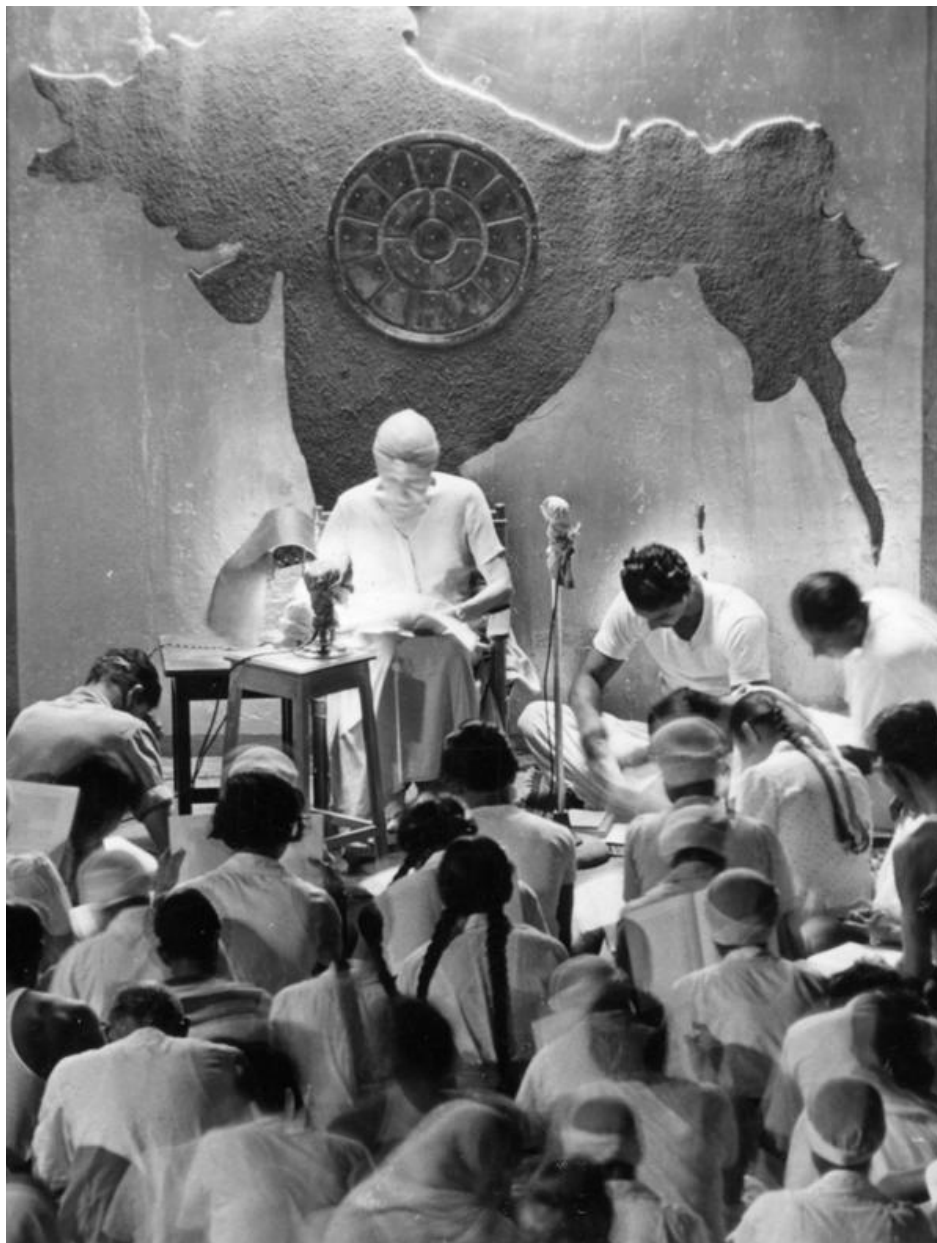
„Савитри“, Книга VI: „Книгата на съдбата“,
Песен 2: „Пътят на съдбата и проблемът за болката“, стр. 448

The Mother

Sri Aurobindo

Майката по време на вечерните уроци по френски, където са записани включените в книгата коментари, пред картата на единна Индия на игрището на Ашрама

There are two forces that alone can effect in their conjunction
the great and difficult thing which is the aim of our endeavour, a joined
and enfolding aspiration, ^{that calls} from below and a supreme force from above that
answers.

But the supreme force will act only in the conditions of the
Light and the Truth; it will not act in ^{the} conditions ^{of the} falsehood
and the Ignorance. For if it were to yield to the demands of the
falsehood, it would defeat its own purpose.

These are the conditions of the Light and Truth, the sole conditions
under which the highest force will descend, and it is only the very
highest supernatural force descending from above and opening from
below that can ~~so~~ victoriously handle the physical nature and overcome
its difficulties ... There must be a total and sincere surrender;
there must be an exclusive self-opening to the divine Power; there
must be a constant and integral choice of the Truth that is descending,
a constant and integral rejection of the falsehood of the mental, vital
and physical Powers and Appearances that still rule the earthly nature.

The surrender must be total and seize all the parts of the
being. It is not enough that the psychic should respond and the
higher mental accept or even ~~that~~ the inner vital submit and the
inner physical consciousness feel the influence. ^{Steps must be on} No part of the
being, even the most external, anything that makes a reserve, anything
that hides behind ^{dark} compromise and subterfuges, anything that results or
"poses".

If part of the being surrenders, but another part reserves
itself, follows its own way or makes its own conditions, then each
time that that happens, you are yourself pushing the divine force
away from you.

If behind your ^{desires and} surrender you make a cover for your own desires,
egotistic demands and vital perversities, if you put these things on
pieces of the true aspiration ~~and~~ mix them with it and try to impose
them on the Divine Habit, then it is like to create the divine force
to "cover" you

*Майката и Шри Ауробиндо по време на Даршан,
24 април 1950 г.*

Фотограф: Анри Картие-Бресон

Когато тъмнината се сгъстява, удушвайки гърдите земни,
а умът телесен на човека е едничкото светило,
подобно на крадец в нощта ще бъде потайният вървеж
на онзи, който незабелязано пристъпва в своя дом.
Глас едва дочуван ще нашепва, душата ще се покори,
могъщество в потайните покои на ума ще се прокрадне,
благост и омая ще разтворят залостените двери на живота
и красотата ще плени света неподатлив,
Светлината-Истина ще осени Природата внезапно,
Бог невидим ще принуди сърцето да блаженства
и Земята ще израсне неочаквано божествена.
В Материята ще засвети заревото на духа,
в телата ни ще се разпали свящото рождение;
нощта ще се пробуди за химна на звездите,
дните ни ще се превърнат в честит поклоннически марш,
волята ни – в сила на Всевечното могъщество,
а мисълта – в лъчите на светило от Духа.
Неколцина ще съзнават каквото никой още не разбира;
Бог ще порасте, докато мъдреците дремят и хортуват;
човекът идното не ще да знае, преди да дойде неговият час
и да вярва няма, докато работата не приключи.

СЪДЪРЖАНИЕ

Учението на Шри Ауробиндо и метод на садхана	1
Пояснение от английския издател	6

Част I

„Майката“ от Шри Ауробиндо

1	7
Има две действени сили и само те могат да постигнат, в своето съединение, грандиозното и трудно нещо, което е целта на предприетото от нас	
2	10
Във всичко извършвано във вселената, Божественото посредством своята Шакти стои зад всяко действие... личното усилие на садхака	
3	12
За да напредвате в живота с броня против страх, беда и злополука, само две неща са нужни	
4	14
Парите са видимият признак на универсална сила и тази сила, в своята изява на Земята... е наложителна за пълнотата на външния живот	
5	17
Ако искате да бъдете верен изпълнител на божествените дела	
6	20
Четирите могъщества на Майката са четири от нейните изявени персонажности, съставни части и въплъщения на нейната божественост	

Част II

Коментари на Майката от 1951 г.

Коментари върху Глава 1	36
Трансформация безвъзвратна и трансформация частична Божествена мощ и Божествена Шакти „Доволно, крепко и отзивчиво послушание“	

Действието на отхвърляне
Обиколете вътрешното си пространство с фенер
Какво поглъща вашето преживяване
Трябва да станете това, което правите
Човек трябва да се разширява, да отваря вратите

Коментари върху Глава 2

Докато вярвате в личното усилие, трябва да полагате усилие
Физически тамас и мързел
Няма нищо по-привързано към рутината от тялото
Динамична сила и статична сила
Освобождаване от глупостта
Божественото е завоалирано от материалната Природа
Съществува голям набор от детерминизми
Разлика между съзнание и физическа природа
Трудът е добра дисциплина
Истинското себепредаване предполага вътрешна приобщеност

Коментари върху Глава 3

Невидимите светове
Условията - вяра, искреност и себепредаване
С истинската вяра нямаше да има нищо невъзможно
Емоция витална и психическа

Коментари върху Глава 4

Парите да се поставят в служба на Божественото
Някои хора притежават силата да привличат пари
Кога правенето на купчина води до появата на дупка
Не водете „двойствен живот“
Ние не сме тук за лесни неща
Парите сами по себе си са универсална сила
Всички Божествени сили са проявени тук, но деформирани
Власт, пари и секс: трите главни препятствия в земния живот
Взаимозависимост между индивида и колектива
Вместо да бягаме, да задействаме силата, която надвива

Коментари върху глава 5

Някои хора винаги вземат своите желания за нужди
В крайна сметка, човек не се нуждае от много
Дали импулсът идва от Майката?
Нещо, което знае и е много тихо

Бих ли направил това пред Майката?
Ако си спомняхте, без да нарушавате концентрацията,
щяхте да играете по-добре

Мантрата ще ви споходи спонтанно в трудна минута
Намерението ви в действието да е да служите на Божественото
Слабостите могат да бъдат понесени и изцерени от Божественото

Коментари върху глава 6

Истинната йерархия и окултна йерархия

Трите аспекта на Божествената Майка

Първи януари 0000

Нещо, което може да бъде преживяно, но не и описано

Коментари върху глава 6 (продължение)

Много на брой Кали, една от друга по-ужасни

Кали, която се грижи за Земята

Разликата между Аватар и Вибхути

Сатчитананда зад всички останали състояния на съществуване

Получаване на силата на Божествената воля, без да се напуска тялото

Единственото, което човек следва да прави, е да се подготви

Коментари върху глава 6 (продължение)

В обител на прекрасното Красавицата ще остане

Махасарасвати: най-младата от четирите могъщества

Вложете съзнание в клетките на ръцете си

Който по природа е щедър и великодушен, той не е нещастен

ЧАСТ III

Коментари на Майката от 1954 г.

Коментари върху Глава 1

Виталът, обърнат изцяло към Божественото, е като воин

Сътрудничеството на нисшия витал е нужно за трансформацията

Благодатта работи за реализацията на истината

Хората настояват Божественото да изпълни техните условия

Само най-висшата супраментална сила може да преодолее

съпротивлението в Материята

Супраменталното Присъствие в същината на всяко нещо

Ако човек е искрен в своето себепредаване, той е щастлив

Всевишният изисква да ѝ се отдадете, но не ви заставя да го правите

Възприемчивост само за Божествената Сила
Предлагане на храната пред Божественото
Щастието е резултат от съвършена искреност
„Върховната Благодат ще действа само в условията на Светлина
и Истина”

Вие сами се отвърщате от Благодатта

Коментари върху Глава 2

Божественото и Шакти

Йога Мая

Докато нисшата природа е активна, личното усилие е наложително

Страхът да се говори правдиво

Хората започват да мислят, само когато говорят

Контрол на речта

Опит на Майката с физическия ум

Божественото е това, което осъществява садханата в съществуото

Себеотдаване, себе-посветеност и себепредаване

Коментари върху Глава 3

Грешките, извършени от незнание и такива, направени съзнателно

Усетът на Божественото за справедливост не е като на хората

За успеха се заплаща скъпо

Асурът знае, че го очаква край

Ментална арогантност

Грешките, направени от Бог... аз не бих направил!

Благодатта превръща трудностите във възможности

Японският войник

Коментари върху Глава 4

Виталните сили имат особено силно влияние върху парите

Контрол върху силата на парите

Поставете парите в служба на божественото дело

Парите са чиста условност

Разтваряне в Божественото и освобождаване от егото

Колко абсурдни са тези себични хора

Бъдете напълно индивидуализирани

Докато не съществува, човек не може да даде нищо

Сковаността на тялото е все още нужна

Сливане на тялото с Божественото

Организирайте всичко около психическия център

Целта на възпитанието е формирането на индивидуалност
Човек носи в себе си светлината и сянката
Човек е свикнал с противоречията

Коментари върху глава 5

Динамично отъждествяване
Липсата на упование в Божествената Благодат
Вселената е игра на Божественото
Спортът в Ашрама
Ако вие сте тук, то е заради специална причина

Коментари върху глава 6

Ишвара-Шакти и Пуруша-Пракрити
Тройственият свят на неведение
Идоли и присъствието в тях
Мадам Дейвид-Нийл и мисъл-формата на един махатма
Хора, измъчвани от техните собствени мисъл-форми
Атмосферата, създавана от сексуалните желания
Какво правят мисъл-формите, когато човек е пред Майката

Коментари върху глава 6 (продължение)

Махалакшми и опияняващата сладост на Божественото
Начинът на виждане на нещата на вселенската Махешвари
Махасарасвати, богинята на съвършенството
Материалната вселена е еманация на прогресивна реализация
на Всевишния

Абсолютен детерминизъм и свобода
Стремежът на върховното Съзнание може да промени детерминизъм
Всичко се свежда до Благодатта
Божественото усеща ли болка и страдание подобно на нас?
Трансформиране на мрачните вибрации във вибрации от Светлина
Действие на Съзнанието-за-Истина в материалния свят
Кали и Махашакти

Коментари върху глава 6 (продължение)

Персоналността Ананда дойде на Земята
Нужно е човешко същество, подобно на супер-Парсифал
Клетките, които са способни да вибрират при контакта с
божествената радост, са на пътя към безсмъртието
Светът се пресъздава всеки миг
От окултна гледна точка Ашрамът е селекция

„О, Майката ще го направи вместо мен”
 Преди в Ашрама беше много стриктно, а сега не, защо?
 „Аз правех садханата за тях, през цялото време”
 Първи контакт на Майката с „Гита”
 Да имате интензивното намерение да влезете в контакт със себе си
 Не се опитвайте да съдите Божествената Майка с малкия си земен ум
 Аскетичната дисциплина раздува и укрепва гордостта
 Огромна помощ за тялото на Майката
 Йога на спускането
 Действието е за този свят

ЧАСТ IV Приложение

Разяснение на някои понятия в „Майката” 46

Психическото същество 51

Душата като искра от божествения огън
 Истинно същество
 Психическо същество
 Душа и психическо същество
 Отваряне на психическото
 Зовът на душата
 Еволюиращата душа и нероденият Дух
 Ново раждане
 Психическо, духовно и окултно
 Разкриване на психическото
 Отваряне на психическото и вътрешното същество
 Последствия от отварянето на психическото
 Психическо преобразяване
 Душа и Природа
 Психическо същество и душата на желанията
 Пречистване на сърцето и психическо изменение – ценност на
 окултните способности
 Спускане на душата
 Съставни елементи на човека
 Важността на психическото преобразяване на природата
 Вътрешното същество
 Оттегляне във вътрешното съзнание
 Живот във вътрешното съзнание

Преживявания на вътрешното същество	
Централният процес на йога	
Озарената пътека и трудностите в йога	
Шри Ауробиндо – живот и визия	95
Майката – живот и дело	109
„С А В И Т Р И – легенда и символ”	125
Послание до Запада	142
Часът на Бог	146
Поезия от Шри Ауробиндо	148
Труд Божи	
Златната Светлина	
Себепредаване	
Трансформация	
Кришна	
Невеста на Огъня	
Кой	
Роза Божия	
Еволюция	
Откровение	
Бог	
Шри Ауробиндо и бъдещето на Земята	163
Речник на термините	169
Забележки върху текста	173
Библиография на преведените книги	174

Вместо предговор

Учението на Шри Ауробиндо и метод на садхана

Учението на Шри Ауробиндо¹ води началото си от това на древните мъдреци на Индия, според които зад видимото във вселената стои Реалността на Битие и Съзнание, Аз на всичко, единствен и вечен. Всички създания са обединени в този Единен Аз и Дух², но са разделени от известна обособеност на съзнание, от непознаване на тяхното истинско Аз и Реалност в ума, живота и тялото. С помощта на определена психологическа дисциплина е възможно да се премахне този воал, който отделя съзнанието, и да се осъзнае истинското Аз, Божественото³ вътре в нас и във всичко.

Учението на Шри Ауробиндо утвърждава, че това Едино Битие и Съзнание е изначално вдворено (инволуирало) тук в Материята. Еволюция е методът, чрез който то освобождава себе си; в това, което изглежда несъзнателно, се проявява съзнание и веднъж проявило се, то се стреми към израстване все по-високо и по-високо, и същевременно към разширяване и развиване към по-пълно и по-пълно съвършенство. Животът е първата стъпка на това освобождаване на съзнанието; умът е втората; но еволюцията не приключва с ума, тя очаква освобождаване в нещо по-велико, в съзнание, което е духовно и супраментално⁴. Следващата

¹ "Sri Aurobindo on Himself", Sri Aurobindo Ashram, p. 95.

² Дух (англ.: Spirit) – Съзнанието над ума; Висшият Аз (Self), който пребивава винаги в единение с Божественото.

³ Божественото (англ.: Divine) – върховната Истина, Всевишното Битие, от което всичко се е породило и в което всичко е.

⁴ Супраментално – Съзнанието-Истина, най-висшето Божествено съзнание-сила, действащо във вселената. Принцип на съзнание, по-висш от менталността, той съществува, действа и постъпва според фундаменталната истина и единство на нещата, а не подобно на ума – според техните привидности и феноменални разделения. Неговият фундаментален характер е знание чрез отъждествяване, чрез което Азът е познат, Божествената Сатчитананда е позната, но също и истината на проявлението е позната, понеже и това тук е То.

стъпка на еволюцията трябва да бъде по посока развитието на Свръхразума¹ и Духа като доминиращата движеща сила в съзнателното същество. Само тогава въдворената (инволюиралата) в създанията божественост ще се освободи изцяло и ще стане възможно животът да проявява съвършенство.

Но докато предишните стъпки в еволюцията бяха предприемани от Природата без наличието на съзнателна воля в растителния и животински свят, то при човека Природата е способна да се развива чрез съзнателна воля в инструмента. Това обаче не може да бъде извършено изцяло посредством умствената воля на човека, тъй като умът стига само до определено положение, а след това може само да се движи в кръг. Необходимо е да се извърши конверсия, радикално преобразяване на съзнанието, посредством което умът да се видоизмени в по-висшия принцип. Този метод следва да бъде намерен с помощта на древната психологическа дисциплина и практика на Йога². В миналото са правени опити чрез оттегляне от света и разтваряне във висината на Аза или Духа. Шри Ауробиндо утвърждава, че е възможно спускане на по-висшия принцип, което не просто ще освободи духовния Аз от света, но го освобождава в света, заменя невежеството на ума или неговото твърде ограничено знание със супраментално Съзнание-Истина, което ще бъде умел инструмент на вътрешния³ Аз и ще позволи на човешкото същество да опознае себе си както в действие, така и вътрешно, и да израсне от своята все още животинска чо-

¹ Свръхразум (англ.: supermind) – пълното Истина-Съзнание на Божествената Природа, в което няма място за принципа на разделение и неведение, и което винаги е пълноценна светлина и знание, превъзхождащи всяка ментална субстанция или умствено движение; в свръхразума, менталните разделения и противопоставяния престават, проблемите, създадени от нашия разделящ и фрагментиращ ум изчезват и Истината се вижда като сияйно цяло.

² Йога (санскр.: *yoga*) – систематизирано усилие за самоусъвършенстване чрез изразяване на заложите, латентни в съществото, и обединяване на човешкия индивид с вселенското и трансцендентно битие.

³ Вътрешно същество (англ.: inner being) – вътрешният ум (намиращ се зад повърхностния ум или обичайната менталност), вътрешният витал, вътрешното физическо, с психическото отзад като най-вътрешното; вътрешното същество е истинното същество.

вешка природа в божествена раса. За тази цел може да се използва психологическата дисциплина на Йога чрез отваряне на всички части на съществото за радикално преобразяване или трансформация¹ посредством спускането и действието на по-висшия, все още неявен, супраментален принцип.

Това обаче не може да стане отведнъж или за кратко време, или чрез някаква скорострелна или чудодейна трансформация. Много стъпки следва да се предприемат от духовно устремения, преди да е възможно спускането на супраментала. Човек живее предимно в своите повърхностни (външни) ум, живот и тяло, но вътре в него обитава вътрешно същество с далеч по-големи възможности, за което той трябва да се пробуди – понеже понастоящем той получава от него само доста ограничено влияние, което го тласка към непрекъснат стремеж към по-възвишена красота, хармония, сила и знание. Затова първият процес на Йога е да се отворят обхватите на това вътрешно същество и да се живее изотвътре навън, като външният живот бива направляван от вътрешната светлина и сила. Правейки това, човек открива в себе си своята истинска душа, която не е тази външна смесица от умствени, витални² и физически елементи, а нещо от Реалността зад тях, искра от Божествения огън. Той трябва да се научи да живее в своята душа, да прочиства и ориентира към Истината останалото от природата си, под напора на душата. После може да последва отваряне нагоре и спускане на по-висш принцип на Битието. Но дори тогава, това не е веднага пълната супраментална светлина и сила, поради това, че съществуват няколко плана на съзнание между обикновения човешки ум и супраменталното Съзнание-Истина. Тези междинни планове трябва да бъдат разкрити и тяхната сила свалена в ума, живота и тялото. Само след това пълната сила на Съзнанието-Истина може да работи в природата. Следователно процесът на тази самодисциплина, или садхана, е дълъг и труден, но дори малко самодисциплина е много

¹ Трансформация – не просто изменение на съзнанието, а свалянето на по-висшето, Божествено съзнание и природа в нисшата природа на ум, живот и тяло, и замяната на нисшето с висшето.

² Витал - жизнената природа, изтъкана от желания, усещания, чувства, страсти, енергии за действие, реакции на душата на желанията в човека.

полезна, понеже тя прави по-възможно окончателното освобождение и свършенство.

Има много неща, спадащи към по-стари системи, които са необходими по пътя – отваряне на ума към по-голяма широта и към усета за Аза и Безкрая, изплуване в така нареченото космическо съзнание, овладяване на желанията и страстите; външният аскетизъм не е наложителен, но превъзможването на желание и привързаност, както и контролът върху тялото и неговите нужди, чрезмерност и инстинкти са неминуеми. Съществува комбинация от принципите на старите системи: **пътят на познание** посредством разграничаването на ума между Реалност и привидност, **пътят на сърцето** – на преданост, обич и себепредаване, както и **пътят на действие**, чрез насочване на волята от мотивите на собствения интерес към Истината и служенето на по-възвишена Реалност, вместо на егото. Понеже се налага трениране на цялото същество, за да може то да откликва и да бъде трансформирано, когато стане възможно по-висшата светлина и сила да работят в природата.

При тази дисциплина, вдъхновението на Учителя и, на трудните етапи – неговият контрол и неговото присъствие са наложителни; иначе би било невъзможно те да бъдат преодолені без много спънки и грешки, които биха възпрепятствали шансовете за успех. Учителят е този, който се е издигнал до по-висше съзнание и битие, и той често се възприема като негово проявление или представител. Той помага не само чрез своето учение и, още повече, чрез своето влияние и пример, ала чрез силата да предава своя опит на другите.

Това е учението на Шри Ауробиндо и неговият метод на практикуване. Той не цели да развива която и да било религия или да обединява старите религии, нито да основава някаква нова религия – понеже кое да е от тези неща би било отклонение от главното му направление. Единствената цел на неговата Йога е вътрешно саморазвитие, посредством което следовникът да съумее с течение на времето да открие Единния Аз във всичко и да развие съзнание по-високо от менталното – духовно и супраментално съзнание, което ще трансформира и обожестви човешката природа.

Шри Ауробиндо, август 1934

ЧАСТ ПЪРВА

„Майката”

ОТ

Шри Ауробиндо

Пояснение от английския издател

В тази книга са включени „Майката“ от Шри Ауробиндо и устните коментари на Майката върху откъси от нея. Публикувана за първи път през 1928 г., „Майката“ е една от най-четените творби на Шри Ауробиндо. Коментарите на Майката върху нея са давани през 50-те години на миналия век по време на нейните редовни вечерни уроци по френски на игрището на Ашрама.

Съществуват две серии от коментари, първата от 1951 г. и втората от 1954 г. Тези коментари не формират систематично обяснение на делото на Шри Ауробиндо, а по-скоро представляват пояснения на определени откъси, фрази и думи. Обикновено Майката започвала урока с прочитането на откъс от книгата, след което давала обяснения върху него или отговаряла на въпросите на събралите се около нея. На уроците присъствали членове на Ашрама и ученици от училището към Ашрама.

Част I съдържа текста на „Майката“, Част II – коментарите на Майката от 1951 г., и Част III – нейните коментари от 1954 г.

Допълнителна информация е предоставена в „Забележки върху текста“ в края на книгата.

Има две действени сили и само те могат да постигнат, в своето съединение, грандиозното и трудно нещо, което е целта на предприетото от нас – устойчив и непоклатим стремеж, надаващ зов отдолу, и върховна Благодат¹ отгоре, която отговаря.

Но върховната Благодат ще действа само в условията на Светлина и Истина; тя няма да действа в условия, на-трапени ѝ от Лъжата и Неведението. Защото, ако се поддаваше на исканията на Лъжата, това би осуетило нейното предназначение.

Това са условията на Светлината и Истината, единствените условия, при които най-висшата Сила ще се спусне; и само и единствено всевишната супраментална Сила, която се спуска отгоре и отваря отдолу, е в състояние победоносно да борави с физическата Природа и да изличи без остатък нейните трудности... Трябва да е налице тотално и искрено себепредаване; трябва да е налице себеразкриване изключително и само пред Божествената действена сила²; трябва да е налице постоянно и интегрално³ избиране на Истината, дето слиза, постоянно и интегрално отхвърляне на лъжата на менталните, витални⁴ и физически Сили и Привидности⁵, които все още ръководят земната Природа.

¹ Благодат (англ.: Grace) – помощта на по-висша Божествена сила, различна от силата на Карма, която е в състояние да повдигне човека над настоящите възможности на неговата природа.

² Божествена действена сила (англ.: Divine Power) – мощ и сила, Шакти, която дава възможност на човек да се изправи пред всичко случващо се, да устои и да го превъзмогне, както и да реализира онова, което Божествената воля възнамерява.

³ Интегрален – отнасящ се до всички части на съществото: ментално, витално, физическо, психическо, духовно.

⁴ Витален план/свят – светът на чисто жизнено съществуване, управляван от желание и удовлетворяване на импулси; светът на желанията.

⁵ Вж. „Разяснение на някои понятия в „Майката“ ” от Приложението.

Себепредаването следва да е тотално и да обхваща всички части на съществуването. Не е достатъчно психическото¹ да откликва и висшият ментал да приема или дори вътрешният витал да се подчинява, а вътрешното физическо съзнание да усеща влиянието. Не бива да има в нито една част от съществуването, нито дори в най-външната, нищо, което да се спотайва, нищо, което да се прикрива зад съмнения, обърканост, претекст, нищо, което да се бунтува или да се отказва.

Ако част от съществуването се предава, но друга се спотайва, следва своята насока или поставя своите условия, то всеки път, когато тъй се случва, вие сами отблъсквате Божествената Благодат от себе си.

Ако зад своята преданост и себепредаденост прикривате желанията си, егоистични искания и витални настоявания, ако замените с тях истинната устременост или ги смесвате с нея и се опитвате да ги наложите на Божествената Шакти², то напразно ще зовете Божествената Благодат да ви трансформира.

Ако отваряте себе си от една страна или в една своя част за Истината, а от друга страна непрекъснато разтваряте портите за враждебните сили, няма как да се надявате, че Божествената Благодат ще пребъде с вас. Трябва да държите храма чист, ако искате да настаните в него живото Присъствие.

Ако всеки път, когато Силата се намесва и довежда Истината, вие се обръщате към нея гърбом и пак привличате лъжата, вече отстранена, то не Божествената Благодат следва да вините, че ви е подвела, а фалшивостта на личната си воля и несъвършената си преданост.

Ако апелирате към Истината и наред с това нещо във вас избира онова, което е фалшиво, невежо и небожествено, или пък просто е несклонно да се откаже цялостно от него, то все ще бъдете открити за атака и Благодатта ще се отдръпва

¹ Психическо същество (англ.: *psychic being*) – еволюиращата проекция на душата на индивида, божествената частица в него, която се развива от живот в живот, растейки чрез натрупания опит, докато стане напълно осъзнато същество.

² Шакти (санскр.: *śakti*) – Енергията, силата, волята, действената сила на Всевишния, която изразява себе си в делата на Природата.

от вас. Уловете първо в себе си фалшивото или помраченото и упорито го отхвърляйте, тогава само може с право да зовете Божествената действена сила да ви трансформира.

Не си въобразявайте, че може да се позволи на истина и на лъжа, на светлина и тъмнина, на самоотверженост и самолюбие да съжителстват в дома, отдаден на Божественото. Трансформацията следва да е интегрална и интегрално поради това отхвърлянето на всичко, което ѝ се противи.

Отхвърлете фалшивата представа, че Божествената действена сила ще стори и е длъжна да направи всичко вместо вас по ваше искане, макар и да не съблюдавате условията, повелени от Всевишния. Превърнете себепредаването си в истинно и пълно, тогава само ще да бъде всичко друго сторено за вас.

Отхвърлете също и лъжливото и вяло упование, че Божествената действена сила ще стори даже себепредаването вместо вас. Всевишният изисква да ѝ се предадете, но не ви застава да го правите: вие сте свободни всеки миг, докато не стане трансформацията безвъзвратна, да отхвърляте и да отричате Божественото или да отмените своята отдаденост, ако сте готови да понесете духовното последствие. Себепредаването трябва да е самопроизволно и свободно; то следва да е капитулацията на живо същество, не на инертен автомат или механичен инструмент.

Инертната пасивност непрекъснато се бърка с безрезервна всеотдайност, но от инертна пасивност нищо истинно и мощно не може да се появи. Именно инертната пасивност на физическата Природа я оставя на произвола на всякакво сумрачно или небожествено влияние. Доволно, крепко и отзивчиво послушание се изисква, за да работи Божествената сила, покорността на озарения следовник на Истината, на вътрешния Воин, който се сражава с лъжа и непрогледност, на верния слуга на Божественото.

Това е вярната нагласа и само онези, които могат да я заемат и да я поддържат, и да крепят вяра несломима от обезсърчения и трудности, ще преминат изпитанието по пътя към върховната победа и грандиозната трансмутация.

Във всичко извършвано във вселената, Божественото посредством своята Шакти стои зад всяко действие, но то е завоалирано от своята Йога Мая¹ и работи посредством егото² на Джива³ в нисшата природа⁴.

В йога също, Божественото е садхакът⁵ и садханата⁶; именно неговата Шакти с нейните светлина, действена сила, знание, съзнание, Ананда⁷, въздействаща върху адхара⁸, и, когато той е отворен за нея, вливаща се в него с тези Божествени сили, е тази, която прави садханата възможна. Но докато нисшата природа е активна, личното усилие на садхака си остава наложително.

Личното усилие, което се изисква, представлява троен труд на устремяване, отхвърляне и себепредаване:

– устременост будна, постоянна, неотменна: умствената воля, сърдечното дирене, съгласието на виталното същество, решителността да се отворят и да се направят податливи физическото съзнание и природата;

¹ Йога Мая (санскр.: *yogamāyā*) – Сила на духовното съзнание на Божеството.

² Его – усещането за отделна индивидуалност, което кара всяко същество да възприема себе си като самостоятелна личност; сянка и проекция на духовната индивидуалност; егото предполага отъждествяване на съществуването на човека с външния аз, съставен от ум, живот и тяло; егото следователно бива ментално, витално и физическо.

³ Джива (санскр.: *jīva*) – духът, който е индивидуализиран и крепи живото същество в неговата еволюция през поредицата от прераждания.

⁴ Нисша природа (санскр.: *aparā prakṛti*) – вселенската нисша Природа е механизъм на активната Сила, пусната в ход за работата на еволюционното Невежество. Нисшата природа на индивида включва неговите ум, живот и тяло.

⁵ Садхак (санскр.: *sādhaka*) – практикуващият духовна дисциплина, йогин.

⁶ Садхана (санскр.: *sādhana*) – практикуването на йога.

⁷ Ананда (санскр.: *ānanda*) – блаженство, наслада, духовен екстаз; наслада сама по себе си, която е самата природа на трансцендентното и безпределно битие.

⁸ Адхара (санскр.: *ādhāra*) – носител, съд, вместилище на съзнанието, ум-живот-тяло.

– отхвърляне на движенията на нисшата природа: отхвърляне на идеите на ума, мнения, предпочитания, навици, конструкции, така че истинното знание да може да намери свободно пространство в безмълвен ум; отхвърляне на проявите на виталната природа, като желаня, изисквания, жадувания, сетивни възприятия, страсти, себичност, гордост, арогантност, копнеж, неутолимост, ревност, завист, враждебност към Истината, така че истинните сила и радост да могат да се излеят свише в едно тихо, широко, силно и отдадено витално същество; отхвърляне на глупостта на физическата природа, на присъщите ѝ съмнение, неверие, непрогледност, упорство, дребнавост, леност, нежелание за промяна, тамас¹, така че истинната стабилност на светлина, действена сила, Ананда да може да се установи в тяло, ставащо все по-божествено;

– предаване на себе си и на всичко, което човек е и има, и на всяко ниво на съзнанието, и на всяко движение, на Божественото и на Шакти.

В съответствие с напредъка в себепредаването и в себепосвящаването, садхакът започва да съзнава как Божествената Шакти привежда в изпълнение садханата, като влива в него все повече и повече от себе си, като полага в него основите на свободата и съвършенството на Божествената Природа. Колкото повече този съзнателен процес заменя собственото му усилие, толкова по-стремителен и верен става неговият напредък. Но той не може да замени изцяло необходимостта от полагане на лично усилие, докато себепредаването и посвящаването не са цялостни и чисти отгоре до долу.

Имайте предвид, че тамасичното себепредаване, при което човек отказва да изпълнява условията и се опира на Бог да прави всичко и да му спестява всякакви беди и трудности, е заблуда и не води към свобода и съвършенство.

¹ Тамас (санскр.: *tamas*) – качеството на невежество, инерция, неспособност и бездействие, едно от трите качества на природата (гуни): саттва, раджас и тамас.

За да напредвате в живота с броня против страх, беда и злополука, само две неща са нужни, две неща, които винаги вървят едно до друго – Благодатта на Божествената Майка и, от ваша страна, вътрешно състояние, изтъкано от вяра, искреност и себепредаване.

Нека вярата ви бъде чиста, неподправена и съвършена. Егоистичната вяра в менталното и виталното същество, покварена от амбиция, възгордяване, суета, ментална арогантност, витално своеволие, лично домогване, желание за дребнавите наслади на нисшата природа, е слаб опушен пламък, който не може да гори към висините. Зачитайте живота си като даден ви само за божественото дело и за да съдействате за божественото проявление. Не жадувайте за нищо друго, освен за чистотата, силата, светлината, широтата, покоя, блаженството (Ананда) на Божественото съзнание, както и за неговата настойчивост в трансформирането и усъвършенстването на вашите ум, живот и тяло. Не молете за нищо друго, освен за Божествената, духовна и супраментална Истина, за нейното реализиране на Земята, във вас и във всички, които са призвани и избрани, за условията, нужни за нейната съзидателност и нейната победа над всички противостоящи сили.

Нека искреността и себепредаването ви да бъдат всеобхватни и чистосърдечни. Когато се отдавате, отдайте се докрай, без изискване, без уговорка, без резерв, така че всичко във вас да принадлежи на Божествената Майка и нищо да не бъде оставено за егото или отдадено на каквато и да е друга сила.

Колкото по-цялостни са вашите вяра, искреност и себепредаване, толкова повече Благодатта и закрилата ще бъдат с вас. А когато Благодатта и закрилата на Божествената Майка са с вас, какво ли би могло да ви засегне и от какво да се боите? Мъничко дори от нея ще ви пренесе през всяка трудност, спънка и опасност; обгърнати от нейното пълно присъствие, можете да следвате надеждно пътя си, защото той е неин, без да ви е грижа за каквато и да е заплаха, не-

досегаеми за никаква враждебност, колкото и мощна да е тя, била тя от този свят или от светове незрими. Нейното докосване може да превърне трудностите във възможности, несполуката в успех и слабостта в непоколебима твърдост. Защото Благодатта на Божествената Майка е одобрението на Всевишния и рано или късно ефектът на Благодатта е сигурен, нещо повелено, неизбежно и неудържимо.

Парите са видимият признак на универсална сила и тази сила, в своята изява на Земята, работи на виталния и физическия планове и е наложителна за пълнотата на външния живот. По своя произход и в своето истинно действие тя принадлежи на Божественото. Но подобно на други действени сили на Божественото, тя е делегирана тук със своите права и в невежеството на нисшата Природа може да бъде узурпирана за нуждите на егото или държана от асурически¹ влияния и извратена в тяхна полза. Нещо повече, това е една от трите сили – власт, богатство, секс – които притежават най-силна привлекателност за човешкото его и за Асура, и най-често техните носители не ги зачитат подобаващо и злоупотребяват с тях. Стремящите се към богатство или неговите съдържатели биват по-често обладавани от него, вместо да са негови владетели; на малцина се удава да избегнат в съвършенство известно извращаващо влияние, щампосано върху богатството заради дългия му плен и поквара от Асура. Поради това повечето духовни дисциплини настояват за пълен самоконтрол, незаинтересованост и отказ от всякакво обвързване с богатство, както и от всякаква лична и егоистична жажда за неговото притежаване. Някои дори налагат възбрана върху парите и благосъстоянието и провъзгласяват бедност и живот в лишения за единственото духовно условие. Но това е заблуждение; това оставя силата в ръцете на враждебните сили. Да я отвоюва за Божественото, комуто тя принадлежи, и да се разпорежда с нея по божествен начин за божествения живот, е супраменталният път за садхака.

Не бива нито да се отвръщате с аскетична неприязън от властта на парите, от средствата, които дава, и от вещите, които тя предлага, нито да таите раджасична² привързаност към тях или дух на поробващо самоугаждане с удоволстви-

¹ Асура (санскр.: *asura*) – враждебно същество от ментализирания витален план, Титан.

² Раджас (санскр.: *rajas*) – качеството на действеноост, желание, страст и борбеност, подтиквани от природа и инстинкт, едно от трите качества на природата (гуни): Саттва, Раджас и Тамас.

ята от тях. Гледайте на богатството просто като на действена сила, която да бъде спечелена обратно за Майката и предоставена на нейно разположение.

Цялото богатство принадлежи на Божественото и онези, които го държат в ръцете си, са попечители, не собственици. Днес то е с тях, утре може да е другаде. Всичко зависи от начина, по който оправдават доверието, докато богатството е с тях, в какъв дух, с какво съзнание се разпореждат с него, доколко целесъобразно.

Когато вие лично разполагате с пари, гледайте на всичко, което имате, получавате или печелите, като на принадлежност на Майката. Не предявявайте искания, а приемайте каквото получавате от нея и го ползвайте за целите, за които ви е дадено. Бъдете напълно безкористни, педантично честни, прецизни, внимателни в детайлите, добро доверено лице; винаги имайте предвид, че с нейна собственост боравите, а не с ваша. От друга страна, каквото получавате за нея, полагайте го добросъвестно пред нея; не отклонявайте нищо за своя собствена или за нечия изгода.

Не почитайте хората заради техните богатства и не допускайте да се впечатляват от показността, властта или влиянието. Когато искате за Майката, трябва да усещате, че тя е тази, която отправя искане чрез вас за съвсем малко от онова, което ѝ принадлежи, а човекът, от когото искате, ще бъде оценен по неговия отклик.

Ако сте свободни от покварата на парите, но без аскетично безучастие, ще разполагате с по-голяма власт за разпореждане с парите за божественото дело. Уравновесеност на ума, липса на настоятелни искания и пълно посвещаване на всичко, което притежавате и получавате, и на цялата ви сила на придобиване, в името на Божествената Шакти и нейния труд, са признаците на тази свобода. Всеки смут в ума по повод на парите и тяхното използване, всяко претендиране, всякаква свидливост са безспорен показател за някакво несъвършенство или робия.

Идеалният садхак в това отношение е този, който е способен, ако се наложи да живее оскъдно, да го направи и някакво усещане за лишението няма да го засегне или да попречи на цялостната вътрешна игра на Божественото съзнание,

а ако се наложи да живее охолно, е в състояние да го направи и никога дори за миг няма да тръпне от желание или да прилепне към своето богатство или към вещите, които ползва, нито ще изпадне в робство на себеугаждането или в слабоволна зависимост от навиците, които притежаването на блага създава. Божествената воля е всичко за него, и Божествената Ананда.

В супраменталното творение силата на парите трябва да бъде възвърната на Божествената сила и да бъде ползвана за истинно, красиво и хармонично осигуряване на необходимото и за внасяне на ред в нови обожествени витал и физическо битие по какъвто начин самата Божествена Майка решава в своята градивна далновидност. Но първо тя трябва да бъде отвоювана за нея и онези ще са най-силни за завоеванието, които в тази част от своята природа са силни, с размах и неподвластни на егото, както и отдадени без никакви претенции, задръжки или колебание, чисти и мощни канали за Върховното Всевластие.

Ако искате да бъдете верен изпълнител на божествените дела, първата ви цел трябва да е тотално освобождение от всякакво желание и себезагрижено его. Целият ви живот следва да е дар и приношение пред Висшето; единственото намерение в действието ви да е да служите, да възприемате, да осъществявате, да станете оръдие за изява на Божествената Шакти в нейните дела. Трябва да растете в Божественото съзнание, докато няма повече да има никаква разлика между вашата воля и нейната, никаква друга подбуда, освен нейното подбудителство във вас, никакво действие, което не е нейното съзнателно действие във вас и чрез вас.

Докато не станете способни на това пълно динамично отъждествяване, следва да гледате на себе си като на душа и тяло, създадени да служат на нея, като на някой, който прави всичко заради нея. Дори ако идеята за обособен работник е силна във вас и усещате, че именно вие извършвате действието, все пак то трябва да се прави заради нея. Всякакво набягане на егоистичен избор, всяка тяга към лична изгода, всякакви уговорки в интерес на користоно желание трябва да бъдат изкоренени от природата. Да няма никакво изискване за плодове на труда и никаква гонитба на отплата; единственият плод за вас да е удовлетворението на Божествената Майка и осъществяването на нейното дело, единствената ви отплата – непрекъснато напредване в Божественото съзнание и покой, и крепкост, и блаженство. Радостта от служенето и радостта от вътрешния ръст посредством труд е достатъчната компенсация за безкористния труженик.

Но ще дойде време, когато ще усещате все повече и повече, че сте инструмент, а не работник. Понеже първо, по силата на вашата отдаденост, контактът ви с Божествената Майка ще стане тъй проникновен, че кога да е ще следва само да се концентрирате и да поставите всичко в нейните ръце, за да получите от нея ръководство на момента, недвусмислена команда или импулс, безспорно указание за нещото, което трябва да се прави, и за начина, по който то да се направи, и за резултата. И впоследствие ще осъзнаете, че Божествената Шакти

не само вдъхновява и напътства, но пуска в ход и изпълнява вашите дела; всяко ваше действие от нея се поражда, всички ваши способности са нейни, ум, живот и тяло са съзнателни и радостни оръдия на нейната деятелност, средства за нейната игра, форми за нейната проява във физическата вселена. Няма по-щастливо състояние от това единение и упование; понеже тази стъпка ви пренася отвъд разделителната линия, от обременения и страдалчески живот в невежество, тя ви връща към истината на вашето духовно същество, в неговия дълбок покой и неговата ослепителна Ананда.

Докато трае това преобразяване, повече от всякога е нужно да държите настрана и следа дори от изкривяванията на егото. Нека ни едно изискване или настояване да не се промъкне, опетнявайки чистотата на себеотдаването и саможертвата. Не бива да има никаква привързаност към труда или към резултата, никакво поставяне на условия, никакви претенции за овладяване на Силата, която би трябвало да ви владее, нито възгордяване на инструмента, нито съмнение, ни арогантност. Да не се допуска на нищо в ума или във виталните или физическите части да извърта за собствена облага или да присвоява за свое лично и самостоятелно удовлетворение величието на силите, действащи чрез вас. Нека вашата вяра, вашата искреност, чистотата на стремежа ви да бъдат абсолютни и проникващи във всички планове и слоеве на съществуването; тогава всеки обезпокояващ елемент и всяко изопачаващо влияние постепенно ще напуснат вашата природа.

Последният етап на това движение към съвършенство ще настъпи, когато сте напълно отъждествени с Божествената Майка и усещате себе си повече не като различно и отделено същество, инструмент, служител или работник, а наистина като рожба и нетленна част от нейното съзнание и сила. Винаги ще бъде тя във вас и вие в нея; ще бъде ваша неизменна, проста и присъща опитност, че всяка ваша мисъл, виждане и действие, самото ви дихание или движение от нея идват и са нейни. Ще виждате и знаете и чувствате, че вие сте човек и сила, формирани от нея като част от нея, проявени във нея от нея за играта и при това всякога обезопасени в нея, същество от нейното същество, съзнание от нейното съзна-

ние, сила от нейната сила, Ананда от нейната Ананда. Когато това състояние стане всеобхватно и нейните супраментални енергии могат да ви задвижват непринудено, тогава ще сте свършени в божествения труд; знание, воля, действие ще станат уверени, прости, озарени, спонтанни, безупречни, излияние от Висшето, божествен ход на Вечността.

Четирите могъщества¹ на Майката са четири от нейните изявени персоналности, съставни части и възплъщения на нейната божественост, чрез които тя въздейства на своите създания, подрежда и хармонизира своите творения в световите и направлява резултативността на хилядите свои сили. Майката е една, но тя се явява пред нас с отличаващи се аспекти; много са нейните могъщества и персоналности, много са нейните еманации и вибхути², които изпълняват нейното дело във вселената. Тази, която ние тачим като Майката, е Божествената съзнателна сила, която се възвишава над цялото съществуване, една-единствена и при това тъй многостранна, че да следи нейното движение е непосилно и за най-скорострелния ум, и за най-свободния и необятен интелект. Майката е съзнанието и силата на Всевишния и стои далеч над всичко, което създава. Но нещо от нейните прийоми може да бъде видяно и почувствано чрез нейните възплъщения и чрез по-осезаемия, понеже по-дефиниран и ограничен, темперамент и действие на богините с форма, в които тя приема да бъде проявена пред своите създания.

Има три начина на съществуване на Майката, които можете да започнете да долавяте, щом влезете в контакт на единение със съзнателната сила, подкрепяща вселената и нас. Трансцендентна, изначалната върховна Шакти, тя стои над световите и свързва творението с вечно непроявената мистерия на Всевишния. Вселенска, космическата Махашакти³, тя създава всички тези същества и съдържа и прониква, подкрепя и дирижира всички тези безбройни сили и процеси. Индивидуална, тя възплъщава действителната сила на тези две по-обширни форми на своето съществуване, прави ги живи и близки до нас и посреднички между човешката индивидуалност и Божествената Природа.

¹ Вж. пояснение на понятията от тази глава в писмото на Шри Ауробиндо, включено в Приложението.

² Вибхути (санскр.: *vibhūti*) – могъщество на Бог в човешка форма, възплътена световна сила или човек-лидер.

³ Махашакти (санскр.: *mahāśakti*) – великата Шакти, вселенската Майка.

Като единната изначална трансцендентна Шакти, Майката стои над всички светове и носи в своето вечно съзнание Върховното Божествено. Сам-сама, тя е пристан за абсолютната Мощ и неизразимото Присъствие; съдържайки или зовейки истините, които следва да се проявят, тя ги сваля от Мистерията, където са били скрити, в светлината на своето необятно съзнание, и им придава силова форма в своята всемогъща действена сила, своя безграничен живот и тяло в мирозданието. Всевишният е проявен навеки в нея като всевечната Сатчитананда¹, е проявен чрез нея в световите като единното и дуално съзнание на Ишвара-Шакти² и дуалния принцип на Пуруша-Пракрити³, е въплътен чрез нея в световите и плановите, и боговете, и техните енергии и приема форма заради нея като всичко що е, в познатите ни светове и в непознатите. Всичко е нейната игра с Всевишния; всичко е нейно проявление на мистериите на Вечността, чудесата на Безкрая. Тя е всичко, понеже всичко е неделима част от Божествената съзнателна сила. Нищо друго не може да съществува, тук или където и да е, освен каквото тя решава, а Всевишният одобрява; нищо не може да приеме облик, освен каквото тя, задвижвана от него, възприема и формира, след като го е вложила в зародиш в своята съзидателна Ананда.

Махашакти, вселенската Майка, разработва това, което е предадено чрез нейното трансцендентно съзнание от Всевишния, и прониква в световите, създадени от нея; нейното присъствие ги изпълва и крепи с Божествения дух и Божествената всеподдържаща сила и наслада, без които те не биха съществували. Онова, което наричаме Природа или Пракрити, е само нейният най-външен изпълнителен аспект; тя реди и преподдържа хармонията на своите сили и процеси, подбужда ходовете на Природата и се движи сред тях, прикрито или явно, във всичко, което може да бъде видяно, преживяно или задвижено от живот. Всеки от световите не

¹ Сатчитананда (санскр.: *saccidānanda*) – триединство на Битие [*sat*], Съзнание [*cit*] и Блаженство [*ānanda*]; Божественото битие.

² Ишвара-Шакти (санскр.: *īśvara-śakti*) – дуалният принцип на Всевишния [*īśvara*] и неговата изпълнителна действена сила [*śakti*].

³ Пуруша-Пракрити (санскр.: *puruṣa-prakṛti*) – Съзнание-Сила, Душа-Природа.

е нищо друго, освен единна игра на съответната Махашакти от дадената система от светове или вселена, която присъства там като космическата душа и персоналност на трансцендентната Майка. Всеки от тях е нещо, което тя е съзряла в своята далновидност, побрала в своето сърце от красотата и мощ и сътворила в своята Ананда.

Ала съществуват множество планове от нейното творение, много стъпала на Божествената Шакти. На върха на това проявление, част от което сме ние, съществуват светове на безпределни битие, съзнание, сила и блаженство, над които Майката се извисява като незабулената вечна Мощ. Всички същества там живеят и действат в неизразима пълнота и неизменно единение, защото тя ги носи невредими в своите ръце навеки. По-близо до нас са световите на безукорно супраментално творение, където Майката е супраменталната Махашакти, могъщество на Божествена премъдра воля и всемогъщо Знание, винаги явна в своите безпогрешни действия и спонтанно съвършена във всеки процес. Там всички движения са стъпките на Истината; там всички същества са души и могъщества и тела на Божествената светлина; там всички преживявания са потоци, приливи, вълни на интензивна и абсолютна Ананда. Но тук, където ние обитаваме, са световите на Неведението, светове на ум, живот и тяло, отделени в съзнание от своя първоизточник, от които земното кълбо е значим център, а неговата еволюция изключително важен процес. Това също, с целия му мрак, борба, несъвършенство, е подкрепяно от Вселенската Майка; това също е задвижвано и напътствано към тайната му цел от Махашакти.

Майката като Махашакти на този тройствен свят на Неведението пребивава в междинен план между супраменталната Светлина, Истинния живот, Истинното творение, които следва да бъдат свалени тук долу, и тази възходящо-низходяща йерархия от планове на съзнание, която като двойка стълба тъне в неведението на Материята и се издига пак обратно, благодарение на разцъфтяването на живот, душа и ум в безбрежието на Духа. Определяйки всичко, което предстои да се случи в тази вселена и в земната еволюция, посредством това, което тя вижда, усеща и излива от себе си, тя стои там над боговете, а всички нейни могъщества и персо-

налности са поставени пред нея за действието и тя изпраща техни еманации долу в тези по-нисши светове, за да се намесват, ръководят, сражават се и побеждават, да предвождат и превъртат своите цикли, да насочват общите и индивидуалните линии на действие на своите сили. Тези еманации са многобройните божествени форми и персоналности, в които хората са я почитали под различни имена през вековете. Но наред с това тя подготвя и оформя с помощта на тези могъщества и техните еманации умовете и телата на своите вибхути, също както подготвя и формира умове и тела за вибхутите на Ишвара, за да може тя да прояви във физическия свят и под маската на човешкото съзнание някой и друг лъч от своята действена сила, качество, присъствие. Всички сцени на земната пиеса са били като драма, организирана, планирана, поставена от нея, с космическите богове като нейни помагачи, а тя самата като завоалирана актриса.

Майката не само ръководи всичко свише, но и се спуска в тази по-нискостояща тройствена вселена. В безличен вид, всичко тук, дори проявите на Неведението, е тя самата като Мощ под прикритие и всичко е нейно творение с намалена субстанция, нейно тяло-от-Природата и сила-от-Природата, и всичко това съществува, понеже, задвижвана от мистериозната повеля на Всевишния да постигне нещо измежду възможностите на Безкрая, тя се съгласила на великата саможертва и надянала като маска душата и формите на Неведението. Но и в персонален вид тя благоволила да се спусне тук в тъмнината, за да съумее да я отведе към Светлината, в лъжата и заблудата, за да съумее да ги преобразува в Истина, в тази смърт, за да съумее да я преобрази в живот богopodobен, в този свят на болка с неговите упорити горест и страдание, за да приключат те най-сетне в трансформиращия екстаз на нейната върховна Ананда. Водена от велика и проникновена любов към своите чеда, тя се съгласила да наметне покривалото на този мрак, проявила снизходителност да търпи нападки и изтезаващи влияния от могъществата на тъмнината и лъжата, родила се, за да премине през порталите на раждането, що е смърт, поела върху себе си терзанията, злочестините и страданията на цялото творение, понеже явно този е бил начинът то да бъде извисено

към Светлината, Радостта, Истината и вечния Живот. Това е великата саможертва, наричана понякога саможертвата на Пуруша, но много по-дълбоко и проникновено това е всеизгарянето на Праkritи, жертвоприношението на Божествената Майка.

Четири велики аспекта на Майката, четири от нейните ръководни могъщества и персоналности са стояли начело в нейното предводителство на тази вселена и в нейните дела със земната игра. Една от тях е нейната персоналност със спокойна необятност и всеобемаща премъдрост, тиха благост и неизтощимо състрадание, суверенна и превъзхождаща величественост и все-ръководна грандиозност. Друга възплава нейната действена сила на внушително юначество и неустойима страст, нейния войнствен нрав, несломима воля, пламенна стремглавост и земетръсна сила. Трета е ярка, приветлива и дивна с нейната съкровена тайна за красота, хармония и изящен ритъм, с нейната изкусна и фино изтъкана пищност, нейната покоряваща притегателност и пленително изящество. На четвъртата е дадена нейната щателна и проницателна способност за проникновено знание, акуратно и изрядно трудолюбие, спокойно и прецизно съвършенство в труда. Мъдрост, Сила, Хармония и Съвършенство са присъщите им качества и именно тези действени сили те донасят със себе си в света, проявяват под човешка маска в своите вибухти и ще внедрят според божествената степен на тяхното въздигане в онези, които съумяват да отворят своята земна природа за непосредственото и животворящо влияние на Майката. На четирите ние даваме четирите велики имена, Махешвари, Махакали, Махалакшми, Махасарасвати.

Имперската МАХЕШВАРИ обитава в широтата над мислещия ум и воля и ги възвисява и въздига до мъдрост и простор или ги преизпълва с великолепието отвъд самите тях. Понеже тя е Тази, могъщата и премъдра, която ни отваря за супраменталните безбрежия и космическата широта, за величествеността на всевишната Светлина, за съкровищница от чудотворно знание, за неизмеримото движение на Майчините вечни сили. Спокойна тя е и пленителна, достолепна и неизменно безметежна; нищо не може да я развълува, защото цялата премъдрост е в нея; няма нищо потайно за нея,

ако тя поиска да го знае; тя разбира всичко и всички, и тяхната природа, и какво ги подбужда, и закона на света и неговите времена, и как всичко е било, е и трябва да бъде. Крепкост има в нея, която посреща всичко и надвива, и нищо не може да вземе окончателно надмощие над нейната необятна и непостижима мъдрост и върховна умиротворена мощ. Уравновесена, търпелива и с неизменна воля, тя борави с хората според тяхната природа, а с нещата и събитията според тяхната сила и истината в тях. Пристрастие тя не проявява, а следва повелите на Всевишния и едни въздига, други изоставя или от себе си отмята, в тъмнината. На мъдрия дарява по-голяма и сияйна мъдрост; прозорливите приема в своите органи за управление; на враждебните налага последиствията от тяхната враждебност; невежата и безразсъдния тя води според слепотата им. Във всеки човек тя откликва на различните елементи от природата му и ги третира според тяхната нужда, подбуда и отплатата, която те изискват, упражнява върху тях нужния натиск или ги оставя на тяхната лелеяна свобода да преуспяват съгласно логиката на Неведението или да се погубят. Понеже тя стои над всичко, необвързана от нищо, непривързана към нищо във вселената. При това тя носи, повече от другите, сърцето на вселенската Майка. Понеже състраданието ѝ е несекващо и неизтощимо; всички в нейните очи са нейни рожби и частици от Едното, дори Асура, Ракшаса и Пишача¹ и онези, които са бунтарски и враждебни. Дори нейните откази са само отсрочка, дори нейните наказания са Благодат. Но съчувствието не заслепява мъдростта ѝ и не отклонява нейното деяние от отсъдения ход; понеже Истината на нещата е нейната едничка грижа, знанието нейн силов център, а да претвори нашата душа и нашата природа в Божествената Истина – нейна мисия и труд.

Махакали е с друга природа. Не широта, а висота, не мъдрост, а сила и юначество са нейна характерна мощ. В нея присъства съкрушителен напор, огромна страст на сила за постигане, божествена неистовост, втурваща се да изпотро-

¹ Асура, Ракшаса, Пишача (санскр.: *asura*, *rākṣasa*, *piśāca*) – [враждебни] същества съответно от ментализирания витал, от средния и от ниския витален план.

ши ограничаващи прегради и препятствия. Цялата нейна божественост се отприщва във величаво буреносно действие; тя се отличава със стремителност и незабавна ефективност, със скорострелен и директен удар, с фронтално нападение, помитащо всякакви препятствия. Ужасяващ е ликът ѝ за Асура, нравът ѝ – опасен и безмилостен срещу противниците на божествеността; понеже тя е Воинът на Световете и нивга не отбягва боя. Нетърпима към несъвършенство, тя третира грубо всичко в човека, което изразява неохота, и сурова е към всичко, що упорства в своето невежество и мрак; забавен и ужасен е гневът ѝ срещу коварство, злоба и лъжливост, зложелателството бива мигом поразено от нейния бич. Безразличие, небрежност и ленивост в божествения труд тя не може да понася и пробужда със замах и остра болка, ако се налага, оногова, който е задрямал и безделничи без време. Импулсите стремителни, директни и открити, движенията безрезервни и решителни, пламтящият стремеж към висините са проявите на Махакали. Тя е с дух неукротим, нейните далновидност и воля са височинни и с размах като полет на орел, нозете ѝ са пъргави по пътя нанакгоре, а дланите протегнати, за да поразят и да помогнат. Понеже тя е също Майката и нейната любов е също тъй пламенна, както нейната свирепост, и има в нея благост страстна и дълбока. Когато ѝ се позволява да се намеси с цялата си сила, тогава мигом се сломяват, сякаш са безплътни, препятствията, обездвижващи духовно устремения, или враговете, които го връхлитат. Ако гневът ѝ е ужасен за враждебния, а разгорещеността на напора болезнена за слабия и боязливия, то тя е обичана и боготворена от великия и благородния и силния; защото те усещат, че нейните удари изковават каквото се бунтува в тяхната природа, превръщайки го в здравина и съвършена истина, изправят като с чук опороченото и изкривеното и изпъждат нечистото или дефектното. Ала за нея, каквото е направено за ден, иначе би могло да отнеме векове; без нея, Ананда би могла да бъде великодушна и достолепно сериозна или мека, мила и красива, но би изгубила пламенната радост на своите най-абсолютни интензивности. На знанието тя дава завладяващо могъщество, извисява и облагорожда красотата и хармонията, а на бавния и мъчен труд към

съвършенство тя придава устрем, който вдига многократно мощността и скъсява дългия път. Нищо друго не може да я удовлетвори, освен това, което се доближава до върховните екстази, най-високите висоти, най-благородните цели, най-необятните кръгозори. Затова е с нея победната сила на Божественото и именно посредством Благодатта на нейните разпаленост и страст и бързина, великото достижение може да бъде постигнато именно сега, вместо занаяпред.

Мъдрост и Сила не са единствени прояви на всевишната Майка; съществува по-изтънчена мистерия на нейната природа и без нея, Мъдростта и Силата биха били непълноценни, а съвършенството, без нея, нямаше да бъде съвършено. Над тях е чудотворство на всевечна красота, неуловима тайна от божествени съзвучия, завладяващо вълшебство на неустоймо вселенско обаяние и притегателност, които сближават и сплотяват предмети, сили, същества и ги заставят да се срещат и обединяват, за да може Ананда скрита да играе иззад воала и да крои от тях свои ритми и фигури. Това е действената сила на МАХАЛАКШМИ и няма друг аспект на Божествената Шакти, който да е по-привлекателен за сърцето на въплътените създания. Махешвари може да има вид на твърде безметежна, величествена, отстранена, за да търси малката земна природа близост с нея или да я побира в себе си, Махакали – на прекалено стремителна и страховита за немощта ни да понася; но всички се обръщат с радост и копнеж към Махалакшми. Понеже тя твори с омаята на опияняващата сладост на Божественото: близостта до нея носи щастие от дълбините, а усетът за нея в сърцето превръща битието във възторг и чудо; изящество, омая, нежност струят от нея като светлина от слънцето, а където задържа своя дивен взор или отправя очарованието на своята усмивка, душата бива завладяна, пленена, потопена в неизмеримо по дълбочина блаженство. Магнетично е докосването на нейната десница и неговото мистично и деликатно влияние придава повече финес на ум, живот и тяло, а под стъпките ѝ бликват чудотворните потоци на пленителна Ананда.

И все пак не е лесно да се задоволи изискването на това обаятелно могъщество или да се запази нейното присъствие. Хармония и красота в душата и ума, хармония и красота

на мисли и емоции, хармония и красота във всяко външно действие и порив, хармония и красота на живот и обкръжение, това изисква Махалакшми. Там, където има влечение към ритмите на тайното земно блаженство и отклик на призива на все-Прекрасното, и съгласие, и единение, и радостен поток на множество животи, насочили се към Божественото, в такава атмосфера тя се съгласява да пребъде. Но всичко грозно, посредствено и подло, всичко бедно, окаяно, занемарено, всичко брутално и грубо отблъсква нейната поява. Там, където липсва красота и обич, или където те се раждат с неохота, тя не идва; там, където те са примесени и обезобразени от низост, тя скоро се обръща, за да си иде, или нехае да излива своите богатства. Ако в хорските сърца тя се озове в присъствието на себичност и омраза, ревност, злоба, завист и раздор, ако измяна, алчност и неблагодарност са примесени в светия потир, ако пошла страст и неочистено желание деградират предаността, в такива сърца изисканата и прелестна богиня няма да се задържи. Божествена погнуса я обзема и се оттегля тя, понеже тя не е някой, който настоява или се напруга; или, забулвайки лика си, тя изчаква горчилка и поквара да бъдат отстранени и да изчезнат, преди да възроди честитото влияние. Аскетичната оскъдица и суровост не ѝ се нравят, нито пък потискането на чистосърдечните емоции и строгото обуздаване на душевните и жизнените красоти. Защото именно посредством обич и чрез красота тя надява върху хората хомота на Божественото. Животът е превърнат, в нейните върховни съзидания, във възхитителна творба на небесното изкуство, а цялото мироздание – в поема със свещенодействена наслада; мирските богатства са аранжирани ведно и съгласувани за най-висок порядък, и даже най-семплите и най-обикновените неща стават удивителни чрез нейната интуиция за единство и диханието на духа ѝ. Допусната в сърцето, тя издига мъдростта до чудодейни върхове и му разкрива мистичните тайни на екстаза, надминаващи всякакво познание, отвръща на предаността със страстната притегателност на Божественото, учи на здравина и сила ритъма, който държи мощта на хорските деяния в хармония и с мяра, и дарява съвършенството с омая, която да го кара да остане вечно.

МАХАСАРАСВАТИ е материнското могъщество на работа и труд и неин дух на съвършенство и порядък. Най-млада от четирите, тя е най-умела в изпълнението и най-близка до физическата Природа. Махешвари набелязва мащабните насоки на всемирните сили, Махакали задвижва тяхната енергия и устрем, Махалакшми разгръща техните ритми и размах, а Махасарасвати бди над детайлите на тяхното организиране и изпълнение, над взаимоотношението между частите и над ефективното съчетаване на сили, и над неизменната прецизност на резултат и изпълнение. Познаването, умелото владееене и техниката на боравене с нещата са от компетентността на Махасарасвати. Винаги тя носи в своята природа и може да дарува на онези, които е избрала, съкровено и точно знание, изкусност и търпение, акуратността на ум интуитивен и съзнателната ръка и различаващото око на безукорния труженик. Това могъщество е крепкият, неуморен, прилежен и ефективен строител, организатор, уредник, техник, занаятчия и разпределител на световите. Когато се залавя с трансформацията и новоизграждането на природата, нейното действие е щателно и трудоемко, и често пъти изглежда бавно и безкрайно за нашата нетърпеливост, но то е неотстъпчиво, интегрално и безупречно. Понеже волята в нейните дела е добросъвестна, бдителна и неуморна; склонила се над нас, тя улавя и докосва всеки мъничък детайл, изнамира всеки незначителен дефект, пропуск, изкривяване или незавършеност, преценява и старателно обмисля всичко свършено и всичко, което остава още да се направи занапред. Няма нищо маловажно или наглед незначително за нейното внимание; нищо, колкото и неосезаемо или замаскирано или неприявено да е то, не ѝ убягва. Формирайки и преоформяйки, тя усърдно се старее над всеки съставен елемент, за да придобие той своя истинен облик, да бъде поставен на точното си място в цялото и да изпълнява прецизно своето предназначение. В непрестанното си и старателно подреждане и преподреждане на нещата, окото ѝ съзира всички нужди едновременно и начина да ги посрещне, а нейната интуиция знае какво следва да се избере и какво да се отхвърли, и успешно определя правилния инструмент, правилното време, правилните условия и правилния процес. Небрежност

и нехайство и отпуснатост тя презира; всяка претупана, прибързана и мудна работа, всяка непохватност и *à peu près*¹ и застои, всяко неправилно приспособяване и злоупотребяване с инструменти, средства и способности, и оставянето на нещата незавършени или наполовина свършени, е противно и чуждо на нейния нрав. Когато работата ѝ е свършена, нищо не е било забравено, няма част, която да не е на мястото си, да е пропусната или оставена в неизправно състояние; всичко е солидно, акуратно, завършено, достойно за възхита. Нищо друго, освен идеално съвършенство, не я удовлетворява и тя е готова да се изправи пред цяла вечност на усилен труд, ако това е нужно за пълнотата на нейното творение. Затова от всичките могъщества на Майката, тя най-дълго страда с човека и неговите хиляди несъвършенства. Мила, приветлива, близка, отзивчива, без да се отвърща лесно или обезкуражава, настоятелна дори след нееднократна несполука, нейната десница подкрепя всяка наша стъпка, стига да сме праволинейни във волята си, искрени и честни; понеже двойствения ум тя не толерира и нейната разбулваща ирония е безмилостна към драма и позьорство, самоизмама и претенция. Майка за нашите потребности, побратим в трудностите ни, неизменен и умиротворен съветник и наставник, прогонваща със своята сияеща усмивка мрачни облаци, раздражителност, депресия, напомняща ни всякога за вездесъщата подкрепа, сочеща към вечната сияйна светлина, тя е непоколебима, спокойна и настойчива в дълбокия и безспирен подтик, който ни тласка към интегралността на по-висшата природа. Целият труд на другите могъщества разчита на нея за своята завършеност; понеже тя осигурява материалната основа, изпипва детайлите в нещата и издига и занитва бронята на структурата.

Има и други велики персоналности на Божествената Майка, но е било по-трудно да се спуснат тук долу и не са се проявили тъй явно в еволюцията на земния дух. Сред тях има присъствия, наложителни за супраменталната реализация – от всичките най-вече онова, което е нейна персоналност на мистериозния и мощен екстаз и Ананда, бликаща от

¹ От френски – приблизително, почти. – Б. пр.

върховна Божествена любов, Ананда, която една-едничка е в състояние да заличи пропастта между височайшите висини на супраменталния дух и най-дълбоките бездни на материята, Ананда, която държи ключа за великолепен всебожествен живот и дори сега подкрепя, от своите потайности, труда на останалите могъщества на вселената. Но човешката природа, бидейки ограничена, егоистична и невежа, не е способна да приеме тези велики присъствия или да поддържа мощното им действие. Само когато четирите са установили своята хармония и свобода на действие в трансформирани ум, живот и тяло, само тогава могат онези другите, по-редки могъщества да се проявят в земното движение, а супраменталното действие да стане осъществимо. Понеже, когато нейните персонажности са всичките събрани в нея и проявени, а тяхното обособено функциониране е превърнато в хармонично единение и те се издигат в нея до своите супраментални божества, тогава е Майката разбулена като супраменталната Махашакти и сваля, изливайки, своите сияйни трансцендентности от техния неописуем етер. Тогава може човешката природа да се видоизмени в динамична Божествена природа, защото всички първични линии на супраменталното Истина-съзнание и Истина-сила са нанизани ведно, а арфата на живота е настроена за ритмите на Вечността.

Ако желаете тази трансформация, поставете се в ръцете на Майката и нейните могъщества без възражение и съпротива и я оставете да върши безпрепятствено работата си във вас. Три неща ви трябва – съзнание, пластичност, безрезервно себе-предаване. Понеже трябва да сте съзнателни в своите ум и душа и сърце и живот и в самите клетки на своето тяло, да долавяте Майката и нейните могъщества и тяхното функциониране; понеже, при все че тя може да работи и работи във вас дори в състоянието ви на невежество и в безсъзнателните ви части и движения, никак не е същото, когато вие сте в пробудена и живителна взаимност с нея. Цялата ви природа трябва да е пластична за нейното докосване – неоспорваща, както самодостатъчният ум невежа пита и се усъмнява и разисква и е врагът на своята просвета и промяна; ненастояваща на собствените си движения, както

виталят в човека настоява и упорно противопоставя неуправляемите си желания и недоброжелателство на всякакво божествено влияние; непрепятстваща и окопала се в недееспособност, инерция и тамас, както човешкото физическо съзнание препятства и, държейки се за приятното в своята дребнавост и неосветеност, надава вик срещу всеки допир, който обезпокоява бездушната му рутина или притъпената му леност или вцепенена дрямка. Безрезервното предаване на вътрешното и външното ви същество ще внесе тази пластичност във всички части на вашата природа; съзнанието ще се пробуди навсякъде във вас посредством непрекъснатата отвореност за Мъдростта и Светлината, Силата, Хармонията и Красотата, Съвършенството, които се изливат свише. Даже тялото ще се пробуди и ще съедини най-сетне своето съзнание, повече не под прага на сетивност, със супраменталната свръхсъзнателна Сила, ще усеща всички нейни действени сили да проникват отгоре и отдолу и от всичките страни и ще тръпне от всевишната Обич и Ананда.

Но бъдете нащрек и не се опитвайте да разберете или да съдите Божествената Майка с малкия си земен ум, който обича да подлага дори нещата извън неговия обseg на своите норми и стандарти, ограничени разсъждения и погрешни впечатления, бездънно агресивно неведение и жалко самоуверено познание. Човешкият ум, затворен в тъмницата на полуосветената си безпросветност, не може да следва многостранната свобода на стъпките на Божествената Шакти. Бързината и сложността на нейните проникателност и действие изпреварват неговата препъваща се способност да разбира; мерилото на нейното движение не е негово мерило. Зашеметен от скорострелната промяна на многото различни нейни персоналности, нейното създаване на ритми и нейното разрушаване на ритми, нейните ускорения и нейните забавяния, нейните вариращи подходи за справяне с проблема на един или на друг, нейното подемане и изоставяне сега на този ход, а после пък на онзи и сбирането им ведно, той не ще да разпознае пътя на Върховната Мощ, когато кръжи и се носи нанягоре през лабиринта на Невежеството към неземна Светлина. Отворете по-добре душата си за нея и се радвайте да я усещате с психическата си природа

и да я виждате с психическото зрение, които единствени откликват непосредствено на Истината. Тогава Майката сама ще озари посредством присъщите им психически елементи вашите ум, сърце и живот и физическо съзнание, и ще разкрие и пред тях своите подходи и своята природа.

Избягвайте също и грешката на ума невеж да изисква от Божествената действена сила тя да действа винаги според нашите недодялани повърхностни представи за всезнание и всемогъщество. Понеже умът ни иска настоятелно да бъде впечатляван на всяка крачка от чудотворна ловкост, от лесен успех и заслепяващ блясък; иначе не може да повярва, че тука е Божественото. Майката борави с Невежеството на терена на Невежеството; тя е слязла в него и не е изцяло горе, във висините. Отчасти тя забулва и отчасти разбулва знанието си и своята действена сила, често ги отдръпва от своите оръдия и персоналности и следи внимателно, за да съумее да ги трансформира по пътя на търсеция ум, пътя на устременото психическо, пътя на сражаващия се витал, пътя на окованата и страдаща физическа природа. Налице са обстоятелства, които са били положени от Върховна воля, налице са множество заплетени възли, които трябва да се разхлабят и не могат да се разсекат надве. Асура и Ракшаса държат тази еволюираща земна природа и трябва да бъдат посрещнати и надвити при техните условия в техните собствени продължително владени сфери на влияние и компетентност; човекът в нас трябва да бъде воден и подготвен да надмине собствените си ограничения, и е твърде слаб и невеж, за да бъде вдигнат отведнъж във форма далеч отвъд самия него. Божественото съзнание и сила са тук и правят всеки миг нещото, което е необходимо в условията на мъките родилни, предприемат винаги стъпката, която е отсъдена, и формират наред несъвършенството онова съвършенство, което ще да бъде. Но само когато свръхразумът се е спуснал във вас, само тогава тя може да борави директно като супраменталната Шакти със супраментални природи. Ако следвате ума си, той няма да познае Майката, дори когато тя е проявена пред вас. Следвайте душата си, а не ума си, душата си, която откликва на Истината, не ума си, който се улавя за привидности; доверете се на Божествената действена сила и тя ще освободи богоподобните елементи

във вас и ще формира всичко в израз на Божествена Природа.

Супраменталната промяна е нещо повелено и неминуемо в еволюцията на земното съзнание; понеже въздигането му не е приключило и умът не е последният му връх. Но за промяната за да може да настъпи, да приеме форма и да устой, е нужен зов отдолу с волята да разпознае, а не да отрече Светлината, когато тя се появява, и също тъй е нужно одобрението свише на Всевишния. Силата, която посредничи между одобрението и зова, е присъствието и мощта на Божествената Майка. Майчината действена сила, а не каквото и да било старание и тапася¹ на човека, може само да отстрани капака² и да разкъса покривалото и да придаде форма на вместилището и да привнесе в този свят на тъмнина, лъжа, на смърт и теглила Истина и Светлина и Живот божествен и Ананда на безсмъртността.

¹ Тапася (санскр.: tapasyā) – концентрация на волята и енергията за контролиране на ума, витала и физическото, за да бъдат изменени или за да се свали по-висшето съзнание, както и за всяка друга висша или йогическа цел.

² „Лицето на Истината е закрито с ослепителен златен капак“, Иша Упанишад, в превод на Шри Ауробиндо. Златният капак, the golden lid, е разделителната линия между висшата и нисшата полусфери на съзнание, ragārdha и aragārdha. Висшата полусфера е изградена от Сат, Чит, Ананда, Махас (супраменталът), а нисшата от ум, живот и Материя. – Б. пр.

ЧАСТ ВТОРА

Коментари на Майката
от 1951 г.

Коментари върху Глава 1

„Отхвърлете също и лъжливото и вяло упование, че Божествената действена сила ще стори даже себепредаването вместо вас. Всевишният изисква да ѝ се предадете, но не ви заставя да го правите: вие сте свободни всеки миг, докато не стане трансформацията безвъзвратна, да отхвърляте и да отричате Божественото или да отмените своята отдаденост, ако сте готови да понесете духовното последствие.“

Шри Ауробиндо, „Майката“

Какво означава „безвъзвратна трансформация“?

Трансформацията става безвъзвратна, когато съзнанието е преобразувано по такъв начин, че вече няма как да се върнете обратно към предишното си състояние. В един момент изменението става тъй цялостно, че не е възможно да станете отново такива, каквито сте били.

Не е ли трансформацията сама по себе си необратим процес?

Трансформацията може да бъде частична. Трансформацията, за която говори тук Шри Ауробиндо, представлява радикално преустройство на съзнанието: вместо да бъде егоистично и насочено към удовлетворяване на лични интереси, съзнанието е устремено към Божественото в състояние на себепредаване. И той ясно обяснява, че първоначално себепредаването може да е частично – някои части се предават, други не. Затова едва когато цялото същество, интегрално, във всички свои действия, е постигнало своето предаване, само тогава тя е безвъзвратна. Това е безвъзвратна трансформация на нагласата.

Каква е разликата между Божествената Шакти и Божествената действена сила?

Божествената действена сила е само една съставна част от Божествената Шакти; Божествената действена сила или

Мощ е един от атрибутите на Божествената Шакти. Тук Шри Ауробиндо използва думата Божествена Шакти в смисъла на чит-тапас¹, съзидателната движеща сила, творческото съзнание; затова Божествената Мощ е само част от Шакти.

(Майката продължава да чете) „Инертната пасивност непрекъснато се бърка с безрезервна всеотдайност, но от инертна пасивност нищо истинно и мощно не може да се появи. Именно инертната пасивност на физическата Природа я оставя на произвола на всякакво сумрачно или небожествено влияние. Доволно, крепко и отзивчиво послушание се изисква, за да работи Божествената сила...”

Какво е „доволно, крепко и отзивчиво послушание“?

Знаеш ли какво значи да си щастлив? Знаеш ли какво значи да си силен? Знаеш ли какво значи да си полезен? И тъй, себепредаването пред Божественото следва да е жизнерадостно, доволно, извършено с охота; то трябва да е изпълнено със сила, не бива човек да отдава себе си чрез слабост и безсилие, а с активна и силна воля. Освен това, себепредаването не бива да остава съвсем лениво: „Аз съм се отдал изцяло, няма повече какво да правя, остава ми само да си живея мирно и тихо, моето себепредаване е постигнато.” То трябва да е отзивчиво, действено – да се заеме с трансформацията на съществото или да помага за изпълнението на някаква полезна работа.

„Себепредаването трябва да е самопроизволно и свободно; то следва да е капитулацията на живо същество, не на инертен автомат или механичен инструмент.”

Може да става дума например за себепредаването на часовник: вие го навивате и той работи, но това не е отклик на съзнателен сътрудник.

„Трансформацията следва да е интегрална и интегрално поради това отхвърлянето на всичко, което ѝ се противи.”

Това е ясно за разбиране. Не е достатъчно наличието на позитивно действие, трябва да присъства също и негативно-

¹ Чит-тапас (санскр.: *cit tapas*) – съзнание-сила, чиста енергия на Съзнание.

то действие на отхвърляне. Понеже няма как да постигнете стабилна трансформация, щом като давате подслон в своето същество на елементи, които я препятстват. Ако таите в себе си неznайни смътни елементи, те може да си стоят известно време тихи и неподвижни, така добре, че да не им придавате никаква важност, докато някой ден те не се пробудят отново и тогава трансформацията ви няма да е в състояние да им противостои. Не само позитивното движение на себепредаване е нужно, но така също и негативното движение на отхвърляне на всичко във вас, което се противопоставя на това предаване. Не бива да оставяте нещата „така, както са си“, заровени някъде, и то така, че при първата благоприятна възможност те да се изявят и да анулират свършената работа. Някои части от съществото знаят много добре как да постигнат това, някои компоненти от витала са изключителни от тази гледна точка: те си мълчат, спотайват се в някой ъгъл, стоят си съвсем мирно и тихо, за да си мислите, че не съществуват; и така преставате да сте нащрек, доволни сте от своята трансформация и своето себепредаване, мислите си, че всичко е наред, но тогава, изневиделица, един хубав ден, без предупреждение, нещото изскача като човече на пружинка от музикална кутия и ви кара да вършите всякакви глупости. И то е по-силно, защото е било потиснато – усмирено и притиснато в някой ъгъл – стояло си е скрито-покрито, за да не привлича внимание, сдържало се е много, много тихо, докато в един момент, без въобще да очаквате, то изскача, а вие възкликвате: „Ох! Толкова ли струва цялата ми трансформация?“ Нещото си е било там и затова е станало така. Ето как тези неща си стоят и се спотайват доста добре и ако не се захванете да ги търсите с мощен фенер, няма да знаете за тяхното присъствие до момента, в който не излязат наяве и не съсият за миг цялата ви свършена работа.

Това случва ли се дори при наличието на силна устременост?

Стремежът трябва да е съчетан с висока бдителност.

Познавах някои хора (много хора, не само няколко, имам предвид измежду практикуващите йога), познавах мнозина, които всеки път, когато изпитвах чудесна устременост, и техният стремеж беше много силен, и получавах отклик

на този стремеж, всеки път, в същия този ден или най-късно на следващия, те изпадаха в такъв упадък на съзнанието, че се изправяха пред самата противоположност на своя стремеж. Такива неща се случват почти постоянно. Е, тези хора са развили само позитивната страна. Те изграждат един вид дисциплина на стремежа, те молят за помощ, опитват се да влязат в контакт с по-висши сили, успяват в това, имат преживявания; но те са пренебрегнали почистването на своето пространство; то си е останало мръсно както винаги, а по този начин естествено, когато преживяването си отива, тази мръсотия става още по-отблъскваща от преди.

Не бива никога да се пренебрегва почистването на пространството, много е важно; вътрешната чистота е поне също толкова важна, колкото и външната.

Свами Вивекананда е писал (не съм запозната с оригинала, чела съм само френския превод): „Всяка сутрин трябва да се почистват душата и тялото, но ако няма време и за двете, по-добре да се почисти душата, отколкото тяло.”

Как може да се знае дали гадинките са се спотаили някъде, или са си отишли?

Винаги може да се пробват някои малки експерименти. Споменах, че е нужно да се използва фенер, силен сноп светлина; с него трябва да се обиколи вътрешното пространство на съществуването. При добро внимание много лесно могат да се открият тези занемарени ъгли. Да речем, че преживявате красив опит, че неочаквано в отговор на вашия стремеж се спуска невероятна светлина; усещате как всичко е обляно от радост, сила, светлина, красота и ви се струва, че сте на ръба на преобразяването... и тогава, това отминава – винаги отминава, нали така? Особено в началото – изведнъж секва. Тогава се жалвате, когато не сте бдителни, „Ето нà, дойде и си отиде! Горкият аз! Дойде и си отиде, даде ми само да го усетя и ме изостави.” Е, това е неуместно. Би трябвало да си кажете: „Ето, не бях в състояние да го задържа, а защо ли не бях в състояние да го задържа?” И така, вземате фенерчето си и тръгвате на обиколка из вътрешността на своето съществуване, опитвайки се да намерите някаква много близка връзка между промяната на съзнанието и движенията, съпът-

ствали прекратяването на преживяването. И ако сте много, много внимателни и извършите обиколката си добросъвестно, ще откриете, че внезапно някаква част от витала или някоя част от ума, или от тялото, нещо не е издържало, в смисъл че ментално, вместо да остане неподвижно и внимателно, нещо е започнало да пита: „Чакай малко, какво ли е това преживяване? Какво ли означава то?“, започнало е да се опитва да търси обяснение (наричано от него „разбиране“). Или може би нещо във витала е започнало да се наслаждава на преживяването: „Колко е приятно, как бих искал то да расте, колко хубаво щеше да бъде, ако то беше постоянно, колко...“ Или нещо във физическото¹ ви е казало, „Ох! Малко трудно се понася това, колко ли дълго ще съм в състояние да го задържа?“ Вероятно причинителят няма да е така очевиден като това, което споменах, но той се спотайва някъде по този начин. Винаги ще намерите едно от тези три неща или други подобни. Ето къде ще ви потрѐбва фенерът: къде ли е слабото място? Къде е егоизмът? Къде е желанието? Къде е онази стара мръсотия, от която искаме да се избавим? Къде е онова, което дърпа към себе си, вместо да се отдаде, да се отвори, да се пожертва? Онова, което дърпа към себе си, опитва се да се възползва от случилото се, иска да си присвои плодовете от преживяването? Или което е по-скоро твърде слабо, прекалено втвърдено, твърде сковано, за да е в състояние да следва движението?... Ето го, вече сте по дирите му, започвате прецизно да го осветявате със светлината, която току-що сте усвоили; именно това трябва да направите, да фокусирате светлината върху него, да я завъртите по такъв начин, че то да не може да ѝ устои.

Няма как да се справите още от първия път, но трябва да сте упорити и така малко по малко, или може би някой ден отведнъж, то ще изчезне. Така след време ще откриете, че сте станали друг човек.

Но ако заемете позицията, за която вече споменах, и хвърлите вината върху Благодатта и Светлината, ако си кажете, „Ето, отиде си и ме изостави“, може да сте сигурни, че

¹ Физическото – частта от индивидуалната природа, която включва физическото тяло и физическото съзнание.

и след тридесет, четиридесет, петдесет години ще сте все още на същото място, без да сте се променили. Винаги ще се намери нещо, което да се надигне неочаквано и да погълне вашето преживяване. И тогава, вместо да прогресирате, вие ще тъпчете на място, отмервайки времето, защото не можете да напредвате. Но ако се възползвате незабавно от възможността... Имайте предвид, че понякога малко боли; ако вземете и насочите брутално светлината към нещото, което иска да се наслади на преживяването или иска да получи знание, или да контролира преживяването чрез ментално разбиране, или е твърде лениво, за да положи нужното усилие, за да поеме преживяването и да го издържи, или да се промени достатъчно бързо, ако му въздействате решително и настойчиво със светлината на съзнанието, може малко да заболи. И тогава си казвате, „Ох! Не така бързо! Имам нужда от почивка, напразно се уморих.“ Тогава всичко това ще трябва да бъде започнато отначало. Понякога дни, дори месеци, понякога години ще минат, без то да се върне. Ако пък сте малко по-активни и интензивни в своя стремеж, то ще се върне по-скоро. Ако сторите отново същата глупост, ще се случи пак същото. Но ако на момента сте бдителни и ако веднага щом като умът започне да шуми, опитвайки се да разбере какво се случва, вие го смъмрите, „Тихо, замълчи“, тогава преживяването може да продължи. Когато виталът започне да боботи, „Искам още и още, повече и повече“, кажете му, „Тихо, тихо, не мърдай, успокой се, не се увличай“. Или когато физическото същество мърмори, „Ох! Ще ме смаже...“ – „Малко търпение, ако обичаш, няма място за малодушие, научи се да устояваш на изпитанията.“ Ако успеете да направите това навреме, с нужното спокойствие, с нужната решителност и воля, ще постигнете нещо. Но ако сте отпуснати, пасивни, вяли, фаталистични и ако си кажете, „Сега съм се отдал, каквото има да става – ще стане, да видим какво ще се случи, това е то“, тогава ви гарантирам петдесет години без напредък и на половин крачка.

По време на предишния урок ви споменах, че съвсем не е лесно... Ако искате да го правите, трябва да го правите правилно, иначе не си струва труда. Безполезно е да се правят половинчати неща, трябва да се правят добре.

Разбира се, има и други пътища. Човек може просто да не се старее да се усъвършенства. Може да се опитва да забрави себе си във все по-поглъщаща работа, тоест да прави каквото прави в дух на предлагане на Божественото, напълно безкористно, но с пълнота, себеотдаване, тотална самозабрана: да не мисли за себе си, а за това, което прави. Вече съм ви говорила за това и вие го знаете: ако искате да правите нещо добре, каквото и да е то, каквото и да е работа, и най-маловажните неща, да играете, пишете книга, рисувате, свирите или бягате в надпревара, каквото и да е, ако искате да го правите добре, трябва да *станете* това, което правите, да спрете да бъдете малката личност, която наблюдава себе си как го прави; понеже ако човек се наблюдава как върши нещо, тогава той е... той е все още в съучастие с егото. Ако вътре в себе си успеете да станете това, което правите, значи сте постигнали напредък. В най-малките детайли, това трябва да се усвои. Да вземем като пример нещо елементарно: искате да прелеете съдържанието на една бутилка в друга (може да го пробвате като практическо упражнение); концентрирате се и започвате; е, докато сте изцяло погълнати от напълваната бутилка, изливащата бутилка и самото движение на преливане, докато сте едно с този процес, всичко върви добре. Но ако за беда в един момент си помислите: „Аха! Хубаво се получава, справям се добре“, мигом ще разлеете! Така е с всичко, с всяко занимание. Ето защо работата е добро средство за дисциплина, защото ако искате да си вършите работата както трябва, нужно е да *станете* самата работа, вместо да сте някой, който работи, иначе няма да се справяте добре. Ако сте „някой, който работи“, и ако наред с това мислите ви блуждаят, може да сте сигурни, че ако боравите с нещо чупливо, то ще се счупи, ако готвите, ще загорите храната, а ако играете на тенис, ще пропуснете топката! Именно в това отношение работата е великолепна дисциплина. Защото, ако наистина искате да я вършите добре, точно този е начинът.

Да вземем за пример някой, който пише книга. Ако той се наблюдава как пише, не можете да си представите колко скучна ще се окаже тази книга; в нея веднага се усеща присъствието на малката човешка личност и тя губи цялата си

ценност. Когато художник рисува картина, ако той се наблюдава, докато рисува, картината няма да се получи добре, тя ще е винаги един вид проекция на личността на художника; тя ще бъде без живот, без сила, без красота. Но ако той успее да се слее с нещото, което иска да изрази, ако стане самите четки, картината, платното, сюжета, изображението, цветовете, съотношението на светлосенките, целия процес, и е изцяло в него и се вживява, тогава той ще сътвори нещо стойностно.

Това важи за всичко, наистина за всичко. Няма занимание, което да не може да бъде йогическа дисциплина, стига то да се прави както трябва. И ако не се прави както трябва, дори следваната тапася ще се окаже безполезна и няма да води наникъде. Същото е и в този случай – ако изпълнявате своята тапася, като през цялото време се наблюдавате какво правите и се питате, „Дали напредвам, дали се получава по-добре, дали ще успея?“, тогава егото ви е това, което се напompва все повече и повече и окупира цялото пространство, без да оставя място за каквото и да било. А вече стана дума преди няколко дни, че духовното его е най-опасното, понеже то въобще не съзнава собствената си малоценност, то е убедено в своето превъзходство и величие, ако не и в своята несъмнена божественост!

Ето как стоят нещата. Когато сте в училище, трябва да се превърнете в самата концентрация, която се стареа да схване думите на учителя, или в мисълта, която ви идва на ум, или в знанието, което ви се дава. Ето как трябва да подходите. Не бива да мислите за себе си, а само за това, което искате да научите. И ще видите как способностите ви ще се умножат.

Усещането за непълноценност, ограниченост, дребнавост, безсилие идва най-вече от това вечно фокусиране върху себе си, от това себезатваряне в рамките на едно микроскопично его. Човек трябва да се разширява, да разтваря вратите. И най-добрият начин да го постигне е да съумее да се съсредоточи върху това, което прави, вместо да се концентрира върху себе си.

26 април 1951 г.

ЧАСТ ЧЕТВЪРТА

Приложение

Разяснение на някои понятия в „Майката“¹

1. ЛЪЖА И НЕВЕДЕНИЕ

Неведение означава Авидя², обособеното в себе си [сепаративно] съзнание и егоистичният ум и живот, които произтичат от него, както и всичко, което е присъщо на сепаративното съзнание и егоистичния ум и живот. Това Неведение е резултатът от движение, чрез което космическата Интелигентност се е отделила от светлината на свръхразума (Божественият Гносис³) и изгубила Истината – истина на съществуване, истина на Божествено съзнание, истина на сила и действие, истина на Ананда. В резултат на това, вместо свят на интегрална истина и Божествена хармония, създаден в светлината на Божествения Гносис, имаме свят, базиран на частичните истини на нисша космическа Интелигентност, в която всичко е полуистина, полугрешка. Именно това някои от древните мислители, като Шанкара, не долавяйки по-великата Истина-Сила отзад, заклеямили като Мая и сметнали за най-висшата съзидателна мощ на Божественото. Всичко в съзнанието на това творение е или ограничено, или в противен случай извратено поради отделеността от интегралната Светлина; дори Истината, която то възприема, е само полужнание. Ето защо се нарича Неведение.

Лъжата, от друга страна, не е тази Авидя, а краен резултат от нея. Тя е създадена от Асурическа сила, която се намесва в това творение и е не само отделена от Истината и следователно ограничена в своето знание и податлива на грешка, но възстанала срещу Истината или има навика да се възползва от Истината, само за да я изопачи. Това могъщество, тъмната Асурическа Шакти или Ракшасична Мая, представя собственото си извратено съзнание като истинно

¹ Това писмо е написано от Шри Ауробиндо, за да поясни определени понятия от „Майката“. (“Letters on Yoga”, Sri Aurobindo, Sri Aurobindo Ashram, 1970, p. 381)

² Авидя (санскр.: *avidyā*) – Неведението.

³ Гносис – върховна тотално самоосъзната и съзнаваща всичко Интелигентност, притежаваща истинно виждане за нещата.

знание, а своите умишлени изкривявания или обръщания наопаки на Истината като истинността на нещата. Именно могъществата и персоналностите на това извратено и извращаващо съзнание ние наричаме враждебни същества, враждебни сили. Винаги когато тези извращения, създадени от тях от субстанцията на Неведението, биват представяни като Истината на нещата, това е Лъжата, в йогически смисъл, *mithyā, moha*¹.

2. Могъщества и привидности

Това са силите и съществата, които са заинтересувани в поддържането на лъжите, създадени от тях в света на Неведението, и в представянето им като Истината, която хората трябва да следват. В Индия ги наричат Асури, Ракшаси, Пишачи (същества съответно от ментализирания витален, средния витален и ниския витален планове), които са в опозиция на Боговете, могъществата на Светлината. Тези също са могъщества, понеже те също притежават своето космическо поле, в което упражняват своята функция и авторитет, а някои от тях са били някога божествени могъщества (бившите богове, *pūrve devāḥ*, както са наречени някъде в Махабхарата), които са изпаднали в тъмнина, въставайки срещу Божествената воля, стояща зад космоса. Думата „привидности“ се отнася до формите, които те приемат, за да управляват света, форми често лъжливи и винаги вълпяващи лъжата, понякога псевдо-божествени.

3. Могъщества и персоналности

Използването на думата могъщество вече беше пояснено – тя може да бъде приложена към каквото и да е или който и да е, упражняващ съзнателна власт в космическото поле и имащ авторитет върху световното движение или върху някакво движение в него. Но Четирите², за които споменаваме, са също и Шакти, проявления на различни способности на Всевишното съзнание и сила, на Божествената Майка, посредством които тя ръководи или действа във вселената. И те са същевременно божествени персоналности; понеже

¹ *mithyā, moha* – лъжа, заблуда

² Махешвари, Махакали, Махалакшми и Махасарасвати

всяка е същество, което проявява различни качества и индивидуални съзнателни форми на Божеството. Всички велики Богове са по този начин персоналности на Божественото – едно Съзнание, играещо в много персоналности, *ekam sat bahudhā*. Дори в човешкото същество има множество персоналности, а не само една, както са си въобразявали преди; понеже цялото съзнание може да бъде едновременно едно и многочислено. „Могъщества и персоналности” просто описва различни аспекти на едно и също същество; могъщество не е непременно безлично и определено не е *avyaktam*¹, както предполагате – напротив, то е проявление, действащо в световите на Божественото Проявление.

4. ЕМАНАЦИИ

Еманациите съответстват на вашето описание на Матриките², за които говорите във вашите писма. Еманация на Майката е нещо от нейното съзнание и мощ, произлязло от нея, което, дотогава, докато е в игра, е държано в близка връзка с нея, а когато играта му стане ненужна, бива изтеглено обратно в своя източник, но може винаги да бъде пуснато и вкарано отново в играта. Но наред с това нишката, която крепи връзката, може да бъде прекъсната или разхлабена и онова, което е възникнало като еманация, може да продължи по пътя си като самостоятелно божествено същество със своя собствена игра в света. Всички Богове могат да излъчват такива еманации от своето същество, идентични с тях по същество в съзнание и мощ, макар и да не са съизмерими. В известен смисъл може да се каже, че самата вселена представлява еманация от Всевишния. В съзнанието на садхака еманация на Майката обикновено ще носи облика, формата и характеристиките, с които той е запознат.

В известен смисъл, четирите могъщества на Майката могат да бъдат наречени, поради техния произход, нейни еманации, също както Боговете могат да бъдат наречени еманации на Божественото, но те имат по-неизменен и фиксиран характер; те са едновременно самостоятелни съще-

¹ *avyaktam* – непроявено, латентно, прикрито.

² Матрика (санскр.: *mātrkā*) – майка, съответства на „еманация” (на Майката).

ства, чиято игра е позволена от Адя Шакти¹, и при това са съставни части на Майката, Махашакти, а тя може винаги или да се прояви чрез тях като отделни същества, или да ги събере заедно като свои различни персонажности и да ги държи в себе си, понякога възпирани, понякога в игра, според нейната воля. В супраменталния план те са винаги в нея и действат не самостоятелно, а като доверени съставни части от супраменталната Махашакти и в сплотено съгласие и хармония една с друга.

5. БОГОВЕ

Тези четири могъщества са космическите Божества на Майката, перманентни в световната игра; те стоят сред най-великите космически Божества, за които се наемква, когато се казва, че Майката като Махашакти на този тройствен свят „стои там (в плана на надразума) над Боговете“. Боговете, както вече беше споменато, са по произход и по същество перманентни Еманации на Божественото, излъчени от Всевишния чрез Трансцендентната Майка, Адя Шакти; в своето космическо действие те са могъщества и персонажности на Божественото, всеки със свои самостоятелни космически позиция, функция и работа във вселената. Те не са безлични същности, а космически персонажности, макар че могат да се прикриват, и обикновено го правят, зад движението на безлични сили. Но докато в надразума и в тройствения свят [на ум, живот и тяло] те изглеждат като самостоятелни същества, в свръхразума те се връщат в Едното и пребивават там съюзени в единно хармонично действие като многочислени индивидуалности на Едната Личност, Божествения Пурушотама².

6. ПРИСЪСТВИЕ

Намерението е с думата Присъствие да се обозначи усещането и възприемането на Божественото като Същество, до-

¹ Адя Шакти (санскр.: *ādyā śakti*) – върховното Божествено съзнание и действена сила над световите; Трансцендентната Майка.

² Пурушотама (санскр.: *puruṣottama*) – Върховната Божествена Личност; върховното Същество, което стои над изменчивото Същество и над Неизменното; Божественото Същество.

лавяно като присъстващо в битието и съзнанието на човека или във връзка с него, без нуждата от каквото и да е по-нататъшно окачествяване или описание. Така, относно „неизразимото Присъствие“ може само да се каже, че то е там и нищо повече не може или не се налага да бъде казвано за него, макар и в същото време да се знае, че всичко е там, личност и безличност, Мощ и Светлина, и Ананда, и всичко останало, и че всичко това произтича от онова неописуемо Присъствие. Думата може да се ползва понякога в не толкова абсолютен смисъл, но това е винаги фундаменталното значение – същностно възприемане на същностното Присъствие, подкрепящо всичко останало.

7. ТРАНСЦЕНДЕНТНОТО

Това е понятието за Адя Шакти; тя е Върховното Съзнание и Действена сила над вселената и именно чрез нея всички богове са проявени, и дори супраменталният Ишвара идва в проявлението чрез нея – супраменталният Пурушотама, на когото боговете са могъщества и персоналности.

Психическото същество

Земята следва да се трансформира и равни на Небесата или Небесата да се спуснат в условията тленни на Земята. Но за да стане това пространно духовно изменение, възн от пещерата си мистична в сърцето на човек небесната Психея трябва да свали воала си и да пристъпи в многолюдните пространства на природата и да застане неприкрита там, начело на природата и да предвожда мислите, и да изпълни тяло и живот.

„Савитри”, Книга VII: „Книгата на йога”,
Песен 2: „Сказание за търсенето на душата”, стр. 486

*Надежди и копнежи на човека съграждат
странстващите колела,
които носят тялото на неговата орис
и водят сляпата му воля към незнайна цел.
Съдбата му формира изотвътре действията му и ръководи;
нейното лице и форма вече са родени в него,
родословието ѝ се корени в душата му потайна;
тук материята сякаш моделира телесния живот
и душата следва накъдето природата му води.
Природа и Съдба насилват избора на волната му воля.
Но големи духове могат да обърнат този баланс
и душата да превърнат в твореца на съдбата.
Тази истина мистична неведението ни прикрива:
орисията е проход за вродената ни сила,
мъчението ни е изборът неявен на духа,
Ананке¹ е на съществото личната повеля.*

„Савитри”, Книга VII, „Книгата на йога”,
Песен 1, „Радостта от единението; изпитанието на предзнанието
за смъртта и скръбта и болката на сърцето”, стр. 465

Самата природа на душата или психическото същество е да се насочва към Божествената Истина също както слънчогледът към слънцето... най-съкровената характеристика на психическото е неговият натиск към Божественото посредством свята любов, радост и единение.

Шри Ауробиндо, „Синтезът на йога”, стр. 144

¹ Ананке – древногръцка богиня на съдбата. Б.пр.

Това, което в терминологията на йога се има предвид под психическото, е душевният елемент в природата, чистата душа или божественото ядро, стоящо зад ум, живот и тяло (то не е егото), но което само смътно осъзнаваме. То е частица от Божественото и неизменно преминава от живот към живот, като получава жизнен опит посредством своите външни инструменти. С нарастването на опита, то изявява развита психическа индивидуалност, която, настоявайки винаги на доброто, истинското и красивото, най-сетне става готова и достатъчно силна, за да насочи природата към Божественото. Тогава то може да излезе изцяло на преден план, пробивайки менталния, виталния и физически параван, да управлява инстинктите и да трансформира природата. Природата престава да се налага на душата, ала душата, Пуруша, налага своите повели на природата.

Душата като искра от Божествения огън

Душата бива описвана като искра от Божествения огън в живота и материята, образно казано. Не става дума за искра от съзнание.

Съществува ментално, витално, физическо съзнание – различно от психическото. Психическото същество и съзнанието не са едно и също нещо.

Когато душата или „искрата от Божествения огън“ започва да развива психическа индивидуалност, тази психическа индивидуалност бива наричана психическо същество.

Душата или искрата съществува преди развиването на организиран витал и ум. Душата е нещо от Божественото, което се спуска в еволюцията като Божествен принцип в нея, за да подкрепя развитието на индивида от неведението към светлината. Тя развива в хода на еволюцията психически индивид или душевна индивидуалност, която расте от живот в живот, използвайки развиващите се ум, витал и тяло като свои инструменти. Душата е тази, която е безсмъртна, докато останалото се разпада; тя преминава от живот в живот, носейки същината от своя опит и приемствеността в еволюцията на индивида.

Цялото съзнание, ментално, витално, както и физическо, трябва да се извиси и да се съедини с по-висшето съзнание

и след като съединението е постигнато, висшето трябва да се спусне в тях. Психическото е зад всичко това и го крепи.

Истинно същество

Истинното същество може да бъде реализирано в един от два възможни аспекта или в двата – Висшия Аз или Атман и душата или Антаратман, психическото същество или Чайтя Пуруша. Разликата е, че едното се усеща като всемирно, другото като индивидуално, поддържащо ума, живота и тялото. Когато се реализира първо Атман, той бива усещан като отделен от всичко, съществуващ сам по себе си и непривързан, и именно за тази реализация би бил приложим образа на сухия кокос. Когато се реализира психическото същество е другояче; понеже то носи както усещането за единение с Божественото и упование в него и себепредаване единствено и само на Божественото, така и силата за преобразяване на природата и откриване на истинното ментално, истинното витално, истинното физическо същество в себе си. И двете реализации са нужни за тази йога.

Психическо същество

Психическото не е, по дефиниция¹, онази част [от съществото], която е в пряк досег със супраменталния план – макар че, щом като връзката със супраментала е осъществена, то му откликва с най-голяма готовност. Психическата част от

¹ Някой попита какво е психическото същество, дали то би могло да бъде дефинирано като онази част от съществото, която е винаги в непосредствен досег със супраментала. Отговорих, че не би могло да се дефинира така. Понеже психическото същество в животните или в повечето хора не се намира в непосредствен досег със супраментала – поради това то не може да бъде описано по този начин, *по дефиниция*.

Но след като връзката между супраментала и човешкото съзнание е осъществена, психическото същество е това, което *откликва с най-голяма готовност* – с по-голяма готовност от ума, витала или физическото. Би могло да се добави, че откликът е също тъй по-чист; умът, виталът и физическото могат да позволяват на други неща да се намесват, когато се възприема супраменталното влияние, и да увредят неговата истина. Психическото е чисто в своя отклик и не позволява такава примес.

Супраменталното изменение може да се случи само ако психическото е пробудено и е превърнато в главната подкрепа за спускането на супраменталната действена сила.

нас самите е нещо, което идва направо от Божественото и е в досег с божествени възможности, и то крепи нисшето тройствено проявление на ум, живот и тяло. Този божествен елемент присъства във всички живи същества, но е прикрит зад обичайното съзнание, първоначално не е развит, а дори когато е развит, не е винаги или често на преден план; то изразява себе си дотолкова, доколкото несъвършенството на инструментите му позволява, с техните средства и под техните ограничения. То расте в съзнание чрез преживявания, насочени към Божественото, като набира сила всеки път, когато има по-висше движение в нас, а в резултат на натрупването на тези по-дълбоки и по-висши движения излиза наяве развита психическа индивидуалност – онази, която ние наричаме обикновено психическото същество. Винаги именно това психическо същество е реалната, макар и често неясна причина човек да се насочи към духовния живот и е неговата най-силна подкрепа в него. Ето защо в хода на йога трябва да го изведем изотзад на преден план.

Думата „душа“, както и думата „психически“ се използва доста смътно и с разни по смисъл нюанси в английския език. Най-често в обичайната реч не се прави ясно разграничение между ум и душа и често присъства дори още по-сериозно объркване, понеже под душа и психическо се подразбира виталното същество на желанията – фалшивата душа или душата на желанията, вместо истинската душа, психическото същество. Психическото същество е съвсем различно от ума или витала; то стои зад тях при тяхната среща в сърцето. Неговото централно местоположение е там, но зад сърцето, вместо в сърцето; понеже каквото хората обикновено наричат сърце е седалището на емоцията, а човешките емоции са ментално-витални импулси, обикновено не психически по своята природа. Тази преобладаващо неясна действена сила отзад, отличаваща се от ума и жизнената сила, е истинската душа, психическото същество в нас. Психическото обаче има силата да въздейства на ума, витала и тялото, очистивайки мисъл, възприятие, емоция (която тогава се превръща в психическо чувство), сетивност, действие и всичко останало в нас, като ги подготвя да бъдат божествени движения.

Психическото същество може да бъде описано според

индийската терминология като Пуруша в сърцето или Чай-тя Пуруша, но под сърце се има предвид вътрешното или тайното сърце, не външният витално-емоционален център. То е истинската психична същност (отличаваща се от виталния ум на желанията) – психеята, за която се говори на страниците на „Ария“¹, на които се позовавате.

*

Изглежда Х. предполага, че под психическо същество подразбирам просветленото его. Ала хората не разбират какво имам предвид под психическо същество, тъй като думата психически се използва в английския за всичко от вътрешния ментал, вътрешния витал или вътрешното физическо, или за всичко анормално или окултно, или дори за по-фините движения на външното същество, всичко това в една неразбория; също и окултните феномени често биват наричани психически. Разграничаването между тези различни съставни части на съществото е неизвестно. Дори в Индия древното знание на Упанишадите, където те са разграничени, е изгубено. Дживатман, психическо същество (Пуруша Антаратман), Маномая Пуруша, Пранамая Пуруша – всички те се бъркат едно с друго.

*Над веждите ѝ, където се събират знание и воля,
глас мощен окупира тленното пространство.
Той сякаш идваше от непристъпни висоти
и при това бе интимно близък със света
и знаеше смисъла на стъпките на Времето
и виждаше неизменяемата сцена на вечната съдба
да изпълва гледката далечна на космическия взор.
С докосването на Гласа тялото ѝ стана бездиханна
и скована златна статуя от неподвижен транс,
Божии камък, озарен от аметистова душа.*

...

Гласът отвърна: „Спомни си защо си дошла:

¹ „Ария“ е философски месечник от 64 стр., „посветен на излагането на интегрален поглед към живота и съществуването“, в който Шри Ауробиндо публикува в продължение на шест и половина години серийно и паралелно своите основни трудове, близо пет хиляди страници. - Б. пр.

*душата си познай, възвърни потулената част от Себе си,
в безмълвие търси промисъла Божии в своите дълбини,
тогава тленната природа в божествена преобрази.*

Отвори вратите на Бог, влез в неговия транс.

Размисъла отпрати от себе си, подражателят чевръст

на Светлина:

*в затишието му грамадно, смълчаващо ума ти
необятната му Истина вътре пробуди и знай и виждай.
Сетивата отпрати от себе си, забулващи*

душевния ти поглед:

*в пустотата безпределна на ума си
ще виждаш тялото на Вечността в света,
ще го узнаваш във всеки глас, дочуван от душата ти,
в общуването със света ще срещаш докосване от него само;
всичките неща ще те обгръщат в обятията негови.
Трепетите на сърцето покори и нека то тупти във Бог:
твоята природа ще стане двигателя на неговия труд,
твоят глас ще подслонява мощта на неговото Слово:
тъй ще станеш пристан за мощта ми и ще надвиеш Смърт.”
Тогаваш Савитри приседна до обречения си съпруг,
все още скована в златната си неподвижна поза,
статуя от огъня на вътрешното слънце.
В нощта надвиснала гневът на буря профуча,
гръм над нея грохна, дъжд свистеше,
безбройните му капки барабанеха по покрива.
Невъзмутима наред движението и рева,
свидетел на мислите на ум, настроенията на живот,
тя се вгледа в себе си и се зае да търси своята душа.*

„Савитри“, Книга VII: „Книгата на Йога“,
Песен 2: „Сказание за търсенето на душата“, стр. 476

Душа и психическо същество

Следва да се прави разлика между душата в нейната същина и психическото същество. Зад всичко живо стои душата, която е искрата от Божественото – нищо не може да съществува без нея. Съвсем възможно е обаче да има витално и физическо същество, подкрепяно от такава душевна същност, но без ясно развито психическо същество зад тях.

Наистина има вътрешно същество, съставено от вътре-

шен ментал, вътрешен витал, вътрешно физическо – но това не е психическото същество. Психическото е най-вътрешното същество от всички тези и доста се отличава от тях. Думата психическо действително се използва в английския за обозначаване на всичко, що е различно или по-дълбоко от външните ум, живот и тяло, или обозначава понякога всичко окултно или отвъд-физическо, но това е употреба, която внася объркване и заблуда и ние я отхвърляме изцяло, когато говорим или пишем за йога. В обичайната реч понякога може да използваме думата психически в по-свободния популярен смисъл, или в поезията, която не се ограничава в рамките на интелектуалната акуратност, може да говорим за душата понякога в обичайния и по-външен смисъл или в смисъла на истинната психика.

Психическото същество е завоалирано от повърхностните движения и изразява себе си доколкото може посредством трите външни инструмента, които биват ръководени по-скоро от външните сили, отколкото от вътрешното същество или от психическото. Но това не означава, че те са изцяло изолирани от душата. Душата е в тялото също тъй, както са умът или виталът – но тялото не е само тази груба физическа форма, а има и фино тяло. Когато грубата обвивка отпада, виталната и менталната обвивки на тялото остават като вместилище на душата, докато и те не се разпаднат.

Душата на растение или животно не е латентна и непроявена – само че нейните средства за изразяване са по-слабо развити от тези на човек. Има силно психическо присъствие в растението, много психическо в животното. Във формата на растението са развити само витално-физическите елементи; съзнанието зад формата на растението няма развитата или организирана менталност, способна да изрази себе си. Животното прави крачка напред – то има витален ум и известна степен на самоизразяване, но неговото съзнание е ограничено, менталността му е ограничена, преживяванията му са ограничени; психическата същина също извежда като свой представител по-слабо развито съзнание и опитност, отколкото е възможно при човека. Все пак животните имат душа и с готовност откликват на психическото в човека.

„Призракът“ на човек, разбира се, не е неговата душа.

Това е или човекът, който се появява в своето витално тяло, или е фрагмент от неговата витална структура, обладан от някаква сила или същество от виталния свят за негови лични цели. Понеже нормално виталното същество с неговата личност остава след разпадането на физическото тяло още известно време; след това преминава във виталния план и остава там до разпадането на виталната обвивка. Оттам се преминава в менталната обвивка до някой ментален свят, но накрая психическото напуска и менталната си обвивка и отива в своето място за отдих. Ако менталът е силно развит, тогава менталното същество може да се запази, както и силно развитият витал, при положение че те са организирани от и центрирани около истинното, психическото същество – тогава те споделят безсмъртието на психическото. Но обикновено това не се случва. Настъпва разпадане на менталната и виталната, също както на физическата съставки, а при прераждане душата придобива нови ум, живот и тяло, а не, както често се предполага, подобие на нейната стара природна личност. Такова повтаряне би било безмислено и безполезно и би осуетило целта на прераждането, която е движение напред на природата посредством набиране на опит, еволюционен растеж на душата в природата към нейното себеоткривателство. Същевременно душата запазва отпечатъка от съчината в отминалите животи и личности, а новото раждане и личност са баланс между това минало и нуждата на душата за нейното бъдеще.

P.S. Има случаи на бързо прераждане на външното същество с продължаване на старата личност и дори паметта за миналия живот, но това е изключение и се случва обикновено, когато има възпрепятстване поради преждевременна смърт и силна воля във витала за продължаване на неговата незавършена опитност.

Отваряне на психическото

Това, което се има предвид под излизането му [на психическото] на преден план е чисто и просто следното. Психическото обикновено е дълбоко вътре. Много малко хора осъзнават своите души – когато говорят за душата си, те обикновено имат предвид виталното + менталното същество или пък

(фалшивата) душа на желанията. Психическото остава на заден план и действа само посредством ума, витала и физическото, когато може. Поради тази причина психическото същество, освен ако не е силно развито, оказва единствено слабо и частично, завоалирано и примесено или разрежено влияние върху живота на повечето хора. Под излизане напред се има предвид, че то излиза иззад воала, неговото присъствие бива усещано вече в будното ежедневно съзнание, неговото влияние изпълва, доминира, трансформира ума и витала и техните движения, дори физическото. Човек долавя своята душа, усеща психическото като своето истинско същество, а умът и всичко останало се превръщат просто в инструменти на най-съкровеното в нас.

Вътрешните ментал, витал, физическо също са завоалирани, но са много по-близо до повърхността и голяма част от техните движения или вдъхновения минават през воала (но не в своята пълнота или чистота) в живота на развитите човешки същества, понякога дори в живота на обикновените хора. Но и те в процеса на йога свалят воала след време и излизат на преден план, а тяхното действие преобладава в съзнанието, като външното престава да се усеща като собствения аз, а само като фасада или дори като периферия на съществото.

Зовът на душата

Това, което пишете за истинната душа, психическото същество, е съвсем вярно. Но хората подразбират различни неща, когато говорят за душата. Понякога това е така наречената от мен в „Ария“ душа на желанията – тоест виталът с неговите противоречиви стремежи, желания, всякакви жадувания, добри и лоши, неговите емоции, по-фини и по-груби, или чувствени копнежи, кръстосани с умствените идеализации и психически натиск. Но понякога става дума също така за ума и витала под натиска на психическа подбуда. Психическото, докато е завоалирано, трябва да се изразява посредством ума и витала и неговите стремежи биват примесвани и оцвявявани там от витални и ментални неща. По този начин завоалираният психически подтик може да се изрази в ума чрез ментално жадуване за познаване на Божественото, което европейците наричат интелектуална любов към Бог.

Във витала може да се изрази като жадуване или копнеж за Божественото. Това може да донесе доста страдание заради самата природа на витала, неговите буйни страсти, желаня, възторзи, безпокойни емоции, помрачавания, депресии, отчаяния. Въпреки това не всички могат да пристъпят, поне не от самото начало, към Божественото по чисто психически начин – менталните и виталните подстъпи са често нужни като начало и са за предпочитане от духовна гледна точка пред нечувствителност към Божественото. И в двата случая имам зов на душата, душевен подтик – той просто приема форма или окраска под натиска на ума или виталната природа.

Еволюиращата душа и нероденият Дух

Нужно е да се разбере ясно разликата между еволюиращата душа (психическото същество) и чистия Атман, Висш Аз или Дух. Чистият Висш Аз е нероден, не минава през смърт или раждане, независим е от раждане или от тяло, ум, живот или от тази проявена природа. Той не е обвързан от тях, не е ограничен, не се влияе, макар да ги приема и да ги крепи. Душата, напротив, слиза в раждане и минава през смъртта – макар че тя самата не умира, понеже е безсмъртна – от едно състояние в друго, от земния план в други планове и обратно отново в земното съществуване. В това си напредване от живот в живот тя минава през еволюция, която я издига до човешкото състояние, и през всичко това тя постепенно развива свое обособено същество, наричано от нас психическото същество, което подкрепя еволюцията и от своя страна развива физическо, витално, ментално човешко съзнание като свои инструменти за съществуване в света и за прикрито, несъвършено, но нарастващо себе-изразяване. Всичко това то прави иззад воал, показвайки част от своята божествена същност само дотолкова, доколкото несъвършенството на инструменталното същество го позволява. Но идва време, когато то е в състояние да се подготви да излезе иззад воала, да поеме командването и да насочи цялата инструментална природа към божествено осъществяване. Това е началото на истинския духовен живот. Душата е в състояние сега да стане готова за по-висша еволюция на проявеното от менталния човек съзнание – тя може да премине от менталното в духов-

ното и, през различни степени на духовното, до супраменталното състояние. Дотогава няма причина, поради която тя би се отказала от раждане, в действителност тя не би могла да го направи. Ако, веднъж достигнала духовното състояние, тя желае да напусне земното проявление, наистина би могла да го направи – но е възможно и по-висше проявление на Земята – в знанието, а не в невежеството.

В такъв случай въпросът Ви не възниква. Не чистият дух, а психическото същество е това, което отива в психическия план, за да си отдъхне, докато бъде призовано отново за друг живот. Затова няма нужда от сила, която да го принуди да се роди отново. В неговата природа има нещо, което е вложено от Божественото, за да подкрепя еволюцията и то трябва да го прави, докато Божественото предназначение в неговата еволюция бъде постигнато. Кармата е само механизъм, тя не е фундаменталната причина за земното съществуване – тя не може да бъде такава, понеже при първото влизане на душата в това съществуване, тя е нямала карма.

Какво имате предвид, казвайки „забулващата всичко мая“ или „губейки всякакво съзнание“? Душата не може да загуби всякакво съзнание, понеже самата нейна природа е съзнание, макар и не от менталния вид, наричано от нас по този начин. Съзнанието е просто покрито, не изгубено или отстранено от така нареченото несъзнание на материалната природа, а после от полусъзнателното невежество на ум, живот и тяло. Съразмерно на ръста на индивидуалния ум, живот и тяло, то проявява толкова, колкото може от съзнанието, което държи като потенциал, проявява го във външната инструментална природа дотолкова и по начина, по който е възможно посредством тези инструменти и посредством външната личност, която е била подготвена за него и от него – понеже и двете са верни – за сегашния живот.

Не ми е известно за каквото и да е ужасно страдание, понасяно от душата в процеса на прераждане; популярните поверия, дори когато имат някакво основание, рядко са акуратни и базирани на истинно знание.

Ново раждане

Душата, психическото същество е в пряк досег с Божествената истина, но тя е прикрита в човека от ума, виталното същество и физическата природа. Човек може да практикува йога и да получава озарения в ума и разума; може да владее сили и да се опива от всякакви преживявания във витала; може да постигне дори изненадващи физически сидхи¹; но ако истинната душевна сила изотзад не се прояви, ако психическата природа не излезе на преден план, нищо стойностно не е било постигнато. В тази йога психическото същество е онова, което отваря останалата част от природата за истинната супраментална светлина и накрая за върховната Ананда. Умът може да се отвори от само себе си за своите по-висши предели; той може да утихне и да се разшири в Безличното; той може също и да се одухотвори в някакъв вид статично освобождение или Нирвана; но супраменталът не може да намери достатъчна база само в одухотворения ум. Ако съкровената душа е пробудена, ако е налице ново раждане, от чисто ментално, витално и физическо в психическото съзнание, тогава тази йога може да се прави; в противен случай (единствено със силата на ума или коя да е друга част) не е възможно.

Психическо, духовно и окултно

Обикновено всички по-вътрешни и всички необичайни психологически преживявания биват наричани психически. Аз използвам думата психическо за душата, в отличие от ума и витала. В този смисъл всички движения и преживявания на душата биха били наречени психически, онези, които се надигат от, или директно докосват, психическото същество; там, където умът и виталът преобладават, преживяването би се наричало психологическо (повърхностно или окултно). Не непременно някое „духовно“ преживяване е във връзка с Абсолюта, но наистина преживяването на Абсолюта е духовно. Всички контакти с Аза, висшето съзнание, Божественото свише са духовни. Има и други, които не биха могли да бъдат така категорично класифицирани или открити едно от друго.

¹ Сидхи (санскр.: *siddhi*) – необичайна или окултна способност.

Духовната реализация е от основна важност и е наложителна. Бих сметнал за най-добре първо да се постигне духовното и психическо разкриване, и при това в еднаква пълнота, преди да се навлиза в окултните региони. При онези, които влизат в тях отначало, може да се получи значително забавяне на духовната им реализация – други попадат в заплетените капани на окултното и не излизат от там в този си живот. Някои без съмнение могат да съчетават двете заедно, окултното и духовното, и да ги накарат да си помагат взаимно; но процесът, който аз предлагам, е по-безопасният.

Ръководните фактори за нас трябва да бъдат духът и психическото същество, обединени с Божественото – окултните закони и феномени следва да се знаят, но само като инструментариум, не като ръководните принципи. Окултното е обширно поле, сложно и не без своите опасности. Не бива то да се изоставя, но не бива да му се отрежда челно място.

Разкриване на психическото

С използването на израза „отваряне на психическото” имах предвид не обичайното психическо отваряне, което поражда известна психическа (за разлика от витална) обич и бхакти, а така нареченото излизане на преден план на психическото. Когато това се случва, човек осъзнава психическото същество с неговото непринудено спонтанно себепредаване и усеща неговия нарастващ пряк контрол (не просто завоалирано или полузавоалирано влияние) върху ум, витал и физическо. Особено е налице психическото различаване, което отведнъж осветлява мислите, емоционалните движения, виталните напори, физическите навици и не оставя там нищо смътно, замествайки неверните движения с верни. Именно това е трудно и рядко, по-често различаването е ментално и умът е този, който се опитва да въдвори ред. В такъв случай спускането на висшето съзнание през ума отваря психическото, вместо психическото да се отваря директно.

Отваряне на психическото и вътрешно същество

Първото Ви преживяване е на отварянето на психическото; доловили сте психическото същество и неговите стремежи и преживявания, както и външното същество на преден план,

като две отделни части от Вашето съзнание. Не сте били в състояние да запазите това преживяване, тъй като виталът не е бил очистен и Ви е издърпал навън в обичайното външно съзнание. После сте се върнали обратно в психическото и сте съумели едновременно да видите обичайната си витална природа, да доловите нейните дефекти и да работите посредством силата на психическото за нейното пречистване. Писах Ви в началото, че това е пътят, защото ако психическото е пробудено и е на преден план, става лесно да задържите осъзнатост за нещата, които подлежат на изменение във външната природа, а също така е сравнително лесно те да бъдат променени. Но ако психическото се завоалира и се оттегли на заден план, външната природа, оставена на само себе си, се затруднява да остане съзнателна за собствените си неверни движения и дори с огромно усилие не съумява да се отърве от тях. Сам виждате, както по въпроса с храната, че при активно и бдително психическо външно действие нагласа идва естествено и каквато и трудност да е имало, скоро тя се смалжава или дори изчезва.

Също така тогава споменах, че има и трета част от природата, вътрешното същество (вътрешен ум, вътрешен витал, вътрешно физическо), за които все още не сте осъзнат, но които също предстои да се отворят на свой ред. Именно това се е случило в последното преживяване. Онова, което сте усетили като част от себе си, Ви е самите, но не физическото „аз“, възлизащо да срещне висшето съзнание отгоре, е това вътрешно същество, било е Вашето (вътрешно) висше витално същество, което се е издигнало по този начин, за да се обедини с висшия Аз отгоре – и е съумяло да го направи, тъй като работата по очистване на външната витална природа е започнала с пълна сила. Всеки път, когато е налице очистване на външната природа, става по-възможно за вътрешното същество да се разкрие, да се освободи и да се отвори за висшето съзнание отгоре.

Когато това се случва, същевременно се случват още няколко други неща. Първо, идва осъзнаване за безмълвния Аз отгоре – свободен, широк, без граници, чист, необезпокоен от менталните, виталните и физически движения, ненатоварен от него и ограничена личност – точно това сте описали в писмото си. Второ, Божествената действена сила се спуска

през тази тишина и свобода на Аза и започва да работи в адхара. Това е, което сте усетили като натиск; нейното спуска-не през върха на главата, челото, очите и носа означава, че е работила за отваряне на менталните центрове – особено двата висши центъра на мисъл, воля и ясно виждане – във вътрешното ментално същество. Тези два центъра са наречени хилядолистният лотос¹ и аджна² чакра между веждите. Трето, чрез този процес на работа вътрешните части на съществото се отварят и освобождават; Вие бивате освобождавани от ограниченията на обикновените ум, витал и физическо и започвате да долавяте по-широко съзнание, в което сте по-податливи на нужната трансформация. Но това непременно е въпрос на време и продължителен труд, а вие едва проходите.

Когато се навлиза във вътрешното същество, тенденцията е да се отива изцяло навътре и да се губи осъзнатост за външния свят – това е каквото хората наричат самадхи. Но също тъй е необходима способността за получаване на същите преживявания (на Аза, работата на вътрешното съзнание и т.н.) в будно състояние. Най-доброто правило за Вас ще е да позволите цялостното навлизане навътре, само когато сте сами и няма вероятност да бъдете обезпокоени, а в други случаи да се приучавате да получавате тези преживявания при будно физическо съзнание и да участвате в тях или поне да ги осъзнавате.

Последствия от отварянето на психическото

Когато психическото същество се пробужда, ставате все по-съзнателни за своята душа; узнавате своя висш Аз. И повече не допускате грешката да се отъждествявате с менталното или с виталното същество. Не ги бъркате с душата.

Второ, когато е пробудено, психическото същество дава истинска бхакти за Бог или за гуруто. Тази бхакти е съвсем различна от менталната или витална бхакти.

¹ Хилядолистен лотос (сахасрара, санскр.: *sahasrāra*) – чакрата на върха на главата, център на висшето съзнание.

² Аджна чакра (санскр.: *ājñācakra*) – центърът в междуведието, който ръководи динамичния ум, волята, ясното виждане, образуването на мисъл-форми.

В ума си човек може да изпитва възхищение или признателност за интелектуалното величие на човека – или гуруто, но то е чисто ментално; с него не се стига особено далеч. Разбира се, няма нищо лошо и това да го има. Но самò по себе си то не отваря цялото вътрешно същество, то само установява ментален контакт.

Виталната бхакти иска и иска. Тя налага свои условия. Тя се отдава Богу, но при условие. Тя казва на Бог: „Ти си толкова велик, прекланям се пред теб, а сега задоволи това ми желание или онази ми амбиция, направи ме велик, направи ме велик садхак, велик йогин, и т.н.“

Неозареният ум също се отдава на истината, но поставя своите условия. Той казва на истината: „Задоволи моята преценка и моето мнение“. Той изисква истината да се отлее в калъпите на ума.

Виталното същество също настоява истината да се въвлече в неговите движение или сила. Виталното същество притегля висшата действена сила и дърпа и тегли от виталното същество на гуруто.

И двете (менталът и виталът) притежават *arrière-pensee* [фр.: ментален резерв, задна мисъл] в своето себеотдаване.

Но психическото същество и неговата бхакти не са такива. Понеже то е в непосредствена връзка с Божествеността на заден план, то е способно на истинска бхакти. Психическата бхакти не отправя изискване, не прави уговорки. Тя е удовлетворена от само себе си.

Психическото същество знае как да се покорява на истината по верния начин. То се предава истински Богу или на гуруто и понеже съумява да се предаде истински, затова то може и да получава истински.

Трето, когато психическото същество идва на повърхността, то изпитва тъга, когато менталното или виталното същество го правят на глупец. Такава тъга е чистота накърнена.

Когато умът играе своята игра или когато виталното същество бива отнасяно от своите импулси, психическото същество заявява: „Не искам такива неща; заради какво съм тук в крайна сметка? Тук съм заради Истината, не съм тук заради тези неща.“

Психическата тъга също се отличава от менталната неудовлетвореност или виталната тъга или физическата депресия.

Ако психическото същество е силно, то прави така, че да бъде усетено от менталното или виталното същество и ги принуждава – задължава ги – да се променят. Но ако е слабо, другите части се възползват от него и използват психическата тъга в своя изгода.

В някои случаи психическото същество излиза на повърхността и разстройва менталното или виталното същество и хвърля всичко в безпорядък. Но ако умът или виталното същество е по-силно от психическото, тогава то изпраща само откъслечно влияние и постепенно се оттегля назад. Цялото му викане остава глас в пустиня, а менталното или виталното същество продължава да си кара по своему.

И накрая, психическото същество отказва да бъде заблуждавано от привидности. То не се оставя да бъде увлечено от фалша. То отказва да бъде депресирано от фалша – нито пък преувеличава истината. Например дори ако всичко наоколо твърди: „Няма никакъв Бог“, психическото същество отказва да вярва в това. То заявява: „Аз знам, а знам, защото усещам.“

И понеже то знае какво стои отзад, то не се залъгва от привидните неща. То веднага усеща силата.

Също така когато психическото същество е пробудено, то отхвърля цялата шлака от емоционалното същество и го освобождава от сантименталност или от низшата игра на емоционалността.

Но то не носи в себе си сухотата на ума или преувеличението на виталните чувства. То дава точния щрих на всяка емоция.

Психическо преобразяване

Преобразяването, което държи съзнанието насочено към светлината и прави вярната нагласа спонтанна и естествена, както и спазването и неприемането също спонтанни, е психическото преобразяване. Иначе казано, човек обикновено живее в своя витал, а тялото е негов инструмент с ума като съветник и прислуга (с изключение на малцината ментални хора, които живеят предимно за нещата от ума, но дори те се подчиняват на витала в своите обичайни движения). Духовното преобразяване начева когато душата започва да настоява за по-дълбок живот и завършва, когато психическото същество се превръща във фундамента или предводителя

на съзнанието, а ум, витал и тяло биват водени от него и му се подчиняват. Разбира се, ако някога това стане пълноценно, тогава съмнение, депресия и отчаяние повече няма как да настъпят, макар че все още може да има и има трудности. Ако това не е напълно постигнато, но все пак се е обосновало като фундамент, дори тогава тези неща или не идват, или са краткотрайни прелитащи облаци на повърхността – понеже в основата лежи скала за опора и увереност, която дори и да е частично покрита, не може да изчезне напълно.

Най-често обаче възвръщането на депресия и отчаяние или на съмнение и протест се дължи на някаква ментална или витална мисъл-форма, която завладява виталния ум и го кара да кръжи все по същия кръг при най-леката провокираща причина или дори без причина. То е като болест, на която тялото се поддава по навик и заради вяра в болестта, макар то да страда от нея, а веднъж започнала, тя следва обичайния си ход, освен ако не бъде пресечена от някоя силна противостояща сила. Ако някой път тялото съумее да оттегли своето съгласие, болестта веднага или скоро престава – това е тайната на системата на Куе¹. Така също, ако виталният ум оттегли своето съгласие, отказва да бъде доминиран от привичните внушения и движенията по навик, това възвръщане на депресия и отчаяние може скоро да бъде прекратено. Но не е лесно за този ум, веднъж свикнал да се съгласява, макар и с доста пасивно, страдалческо и неохотно съгласие, да отмени навика и да излезе от порочния кръг. Това може да стане лесно, само когато умът отказва повече да вярва във внушенията или да приема идеите или чувствата, които започват кръга.

Душа и Природа

Винаги има част от ума, от витала, от тялото, която е или може да бъде повлиявана от психическото; те могат да бъдат наречени психически ментал, психически витал, психическо физическо. Според личността или степента на еволюция на всеки човек, тази част може да бъде голяма или малка, сла-

¹ Емил Куе (Émile Coué, 1857-1926 г.) – френски психолог и фармацевт, въвел метод за психотерапия, изцеление и самоусъвършенстване, базиран на самовнушение или самохипноза. – Б.пр.

ба или силна, неявна и неактивна или изявена и в действие. Когато тя действа, движенията на ума, витала или психическото приемат психическите мотиви или цели, споделят природата на психическото или следват неговите цели, но с видоизменение според маниера на ума, витала или физическото. Психическият витал се стреми към Божественото, но той е склонен на изискване в своето себеотдаване, има желание, витална пламенност. Психическото няма такива, понеже психическото притежава в замяна чисто себеотдаване, стремеж, интензивност на психическия огън. Психическият витал е податлив на болка и страдание, каквито няма при психическото.

Атман не е същото като психическо – Атман е Азът, който е единен с всичко, умиротворен, широк, винаги спокоен, винаги свободен. Психическото същество е душата вътре в човека, която преживява живота и се развива с еволюиращите ум, живот и тяло. Психическото не страда подобно на витала или тялото, то не изпитва нито болка, нито терзание или отчаяние; но то изпитва психическа тъга, което е различно от тези неща. Има един вид тиха блага тъга на копнеж, каквато то изпитва, когато нещата вървят противно на Божественото, когато мракът и препятствията са прекалено тежки, когато умът, виталът и физическото вървят след други неща, когато злина, лъжа и тъмнина изглеждат прекалено силни за Светлината. То не се отчайва – усеща, че тези неща не би трябвало да ги има и психическият копнеж те да са другояче става тъй интензивен, че това се усеща като нещо подобно на тъга.

Колкото до това, че психическото не е на преден план, това не може да стане отведнъж – другите части на съществото трябва да бъдат подготвени за изменението и воалът помежду трябва все повече да изтънява. Именно заради това идват опитите и е налице работата върху вътрешните ум, витал и физическо, както и върху външната природа.

Психическо същество и душата на желанията

Психическото същество е душата, Пуруша в тайното сърце, поддържашо чрез своето присъствие дейността на ума, живота и тялото. Виталът е Пранамайя Пуруша, споменат в „Тайтирия Упанишад“, съществото зад жизнената сила, в своята външна форма в невежеството той генерира душата

на желанията, която ръководи повечето хора и която те често бъркат с реалната душа.

Атман е Висшият Аз или Дух, който съществува отгоре чист и неопетнен, неоскверняван от живота, от желание, его и невежество. Той бива реализиран като истинното същество на индивида, но също и, по-глобално, като едно и също същество във всичко и като Аза в космоса; освен това той съществува и сам по себе си над индивида и космоса и тогава бива наричан Параматма, върховното Божествено битие. Това разграничаване няма нищо общо с разграничаването между психическото и витала: виталното същество не е онова, което е известно като Атман.

Виталът като душата на желанията и природата на желанията контролира съзнанието до голяма степен при повечето хора, тъй като хората се водят от желание. Но дори в повърхностната човешка природа подобаващият управник на съзнанието е менталното същество, *manomayah puruṣaḥ grāṇa-śarīra-netā* от „Упанишадите“. Психическото оказва влияние на съзнанието изотзад, но човек трябва да навлезе дълбоко в себе си, от обичайното съзнание в най-вътрешното същество, за да го намери и да го превърне в управник на съзнанието, така както би следвало да бъде. Постигането на това е една от най-важните цели на йога. Виталът следва да бъде инструмент на съзнанието, а не негов управник.

Виталното същество не е личността – егото бива ментално, витално, физическо. Егото предполага отъждествяване на нашето съществуване с външния аз, непознаване на нашия истинен Аз отгоре и на нашето психическо същество вътре в нас.

В известен смисъл различните Пуруши или същества в нас, психическо, ментално, витално, физическо, са проекции на Атман, но това получава пълната си истинност едва когато навлезем в своето вътрешно същество и знаем вътрешната истина за себе си. На повърхността, в невежеството, действа менталната, виталната, физическа Пракрити, а Пуруша е обезформен, така да се каже, в дейността на Пракрити. Това, което ние осъзнаваме, не е истинното ни ментално същество, истинното ни витално същество, истинното ни физическо същество дори; те стоят на заден план, завоалирани и мълча-

ливи. Именно менталното, виталното, физическото его ние вземаме за своето съществуване, докато не получим знание.

*

Душата и виталът са две съвсем различни действени сили. Душата е искра от Божествения Дух, която поддържа индивидуалната природа; ум, живот, тяло са инструментите за изява на природата. При повечето хора душата е скрита и покрита от действието на външната природа; те бъркат виталното съществуване с душата, тъй като виталът е този, който вдъхва живот и задвижва тялото. Но това витално съществуване е изградено от желанието и изпълнителни сили, добри и лоши; то е душата на желанията, не истинното нещо. Едва когато истинната душа (психическото) излиза на преден план и започва като начало да оказва влияние, а после да ръководи действията на инструменталната природа, тогава човек започва да преодолява виталното желание и да израства към Божествена природа.

Пречистване на сърцето и психическо изменение – ценност на окултните способности

Не съществува невъзможност за пречистване на сърцето – нещото, към което сте се стремили – а когато сърцето е пречистено, тогава други неща, изглеждали преди невъзможни, стават лесни – дори вътрешното себепредаване, което сега Ви се струва неосъществимо.

Според обичайния опит, ако скромност и смирение са здраво базирани в сърцето, други неща, като доверие, впоследствие идват по естествен начин. Щом като психическата светлина и благодат, които са дар на тези неща, получат здрава основа, други сили трудно биха помрачили това състояние и не е възможно те да го погубят. Такъв е общоизвестният опит.

Пречистване и себепосвещаване са две огромни необходиминости в садханата. Онези, които получават преживявания преди да са се пречистили, поемат огромен риск: много по-добре е първо сърцето да е чисто, понеже тогава пътят става безопасен. Ето защо аз държа на психическото преобразяване на природата като начало – защото това означава пречистване на сърцето, насочването му изцяло към Божественото, подлагането на ума и витала под контрола на вътрешното

същество, душата. Всеки път когато душата е на преден план, човек получава вярното напътствие отвътре относно това, което следва да се прави, какво да се избягва, кое е грешното и вярното в мисъл, чувство, действие. Но това указание отвътре се надига съразмерно на очистването на съзнанието.

Препъни-камъкът на Х. бе амбиция, гордост, суета – желанието да бъде велик йогин с окултни способности. Да се опитвате да свалите окултни способности в неочистени ум, сърце и тяло – е, може да го правите, ако искате да танцувате на ръба на пропастта. Или може да го правите, ако целта Ви е не духовността, а да сте окултист, защото тогава можете да следвате нужните методи и да получите помощта на окултните сили. От друга страна, истинските окултни духовни сили и мистерии могат да бъдат призовани долу или може да се спуснат: без да бъдат викани, но това трябва да стане вследствие на единственото истинско нещо – устремяването към Божественото, и при положение че то е част от Божествения план във Вас. Окултните способности могат да бъдат за духовния човек единствено и само инструментариум на Божествената действена сила, която да ги ползват: те не могат да бъдат целта или една от целите в неговата садхана. Мнозина имат навика да следват процеса на йога според собствените си представи, без да ги е грижа за напътствието на гуруто – от когото обаче очакват цялостна защита и успех в садханата, дори ако важничат или се увличат по възможно най-неверни пътища.

Това, което имам предвид под фини методи, са психологически, немеханични процеси, като например съсредоточаване в сърцето, себепредаване, себеочистване, постигане чрез вътрешни средства на изменение на съзнанието. Това не означава, че няма външно изменение: външното изменение е нужно, но като част от вътрешното изменение. Ако има нечистота или неискреност вътре, външното изменение няма да бъде ефективно, но ако е налице искрена вътрешна работа, външното изменение ще помага и ще ускори процеса. ... Най-важното за пречистването на сърцето е абсолютната искреност. Никакво преструване пред себе си, никакво укриване от Божественото, или от себе си, или от гуруто, честен поглед към своите движения, категорична воля да се

направят те изправни. Не е важно, ако това отнема време: човек трябва да е готов да превърне търсенето на Божественото в своя доживотна задача. Пречистването на сърцето е все пак доста значително постижение и няма полза от падане духом, отчаяние и прочие заради това, че човек открива в себе си неща, които все още се нуждаят от промяна. Ако се поддържа истинната воля и вярната нагласа, тогава интуициите или указанията отвътре ще започнат да нарастват, да стават ясни, прецизни, безпогрешни, а наред с това ще расте и силата те да бъдат следвани: и тогава, преди дори да се удовлетвори от себе си, Божественото ще бъде доволно от Вас и ще започне да отдръпва воала, чрез който то защитава себе си и онези, които се стремят да го открият, от преждевременно и опасно постигане на най-великото нещо, към което човечеството би могло да се стреми.

Спускане на душата

Свръхразумът е Съзнанието-Истина; под него се намира Надразумът, чийто принцип е да получава действителните сили на Божественото и да се опитва да ги отработва поотделно, всяка действаща сама по себе си и работеща да реализира свой собствен свят или, ако трябва да действа с другите, да налага собствения си принцип доколкото е възможно. Спускайки се в Надразума, душите действат по същия начин. Принципът на обособена индивидуалност е от тук. Отпървом все още осъзната за своя божествен произход, със спускането си душата става все повече и по-отделена и забравяща за него, ръководена от принципа на разделение и его. Понеже умът е още по-далеч от Истината, в сравнение с Надразума, виталната природа е погълната от реализирането на невежи сили, докато в материята всичко преминава в нещо, което изглежда като изначално Несъзнание. Този свят бива ръководен от Надразумната Мая, но в материята е навлязъл надълбоко в Несъзнанието, от където съзнанието излиза отново наяве и възлиза, сваляйки в материята живот и ум и отваряйки ума за по-висшите простори – които са все още в известна пряка връзка с Истината (интуиция, Надразум, Свръхразум).

*

Не всяка душа е развита и активна; нито пък всяка душа е ориентирана непосредствено към Божественото преди практикуването на йога. Дълго време тя търси Божественото посредством хората и нещата много повече, отколкото направо, без посредник.

Съставни елементи на човека

Вътрешното ментално същество гледа, наблюдава и се произнася за всичко, което се случва във Вас. Психическото не гледа и не наблюдава по този начин подобно на свидетел, а усеща и знае спонтанно по много по-пряк и озарен начин, поради самата чистота на своята природа и божествения инстинкт в него, и затова, когато то излиза на преден план, то разкрива отведнъж кои са верните и кои неверните движения във Вашата природа.

Съществото на човек е съставено от тези елементи – психическото отзад, крепящо всичко, вътрешните ментал, витал и физическо, както и външната, ориентирана навън природа на ум, живот и тяло, която е техен инструментариум за изразяване. Но над всичко е централното същество (Дживатма), което използва всички тях за своята изява: то е частица от Божествения Аз; но тази негова реалност е скрита от повърхностния човек, който замества този съкровен Аз и душата си с менталното и витално его. Само онези, които са започнали да опознават себе си, започват да съзнават своето истинно централно същество; но все пак то е винаги там, стоящо зад действието на ум, живот и тяло и е най-пряко представено от психическото, което само по себе си е искра от Божественото. Съразмерно с израстването на психическия елемент в природата, човек започва да навлиза в съзнателен контакт със своето централно същество отгоре. Когато това се случва и централното същество използва съзнателна воля, за да контролира и организира движенията на природата, тогава човек придобива реално, духовно, за разлика от частично или чисто ментално или морално себевладение.

Важността на психическото преобразяване на природата

Прочетох описанието на Вашата садхана. Няма нищо за казване, според мен – понеже всичко е наред – с изключе-

ние на това, че най-важното за Вас е да засилите психическия огън в сърцето, както и стремежа психическото същество да се изяви като предводител на садханата. Когато психическото го направи, то ще Ви покаже „незабелязаните его-възли“, за които споменавате, и ще ги разхлаби или изгори в психическия огън. Това психическо развитие и психическото преобразяване на ум, витал и физическо съзнание е от най-голяма важност, понеже то прави безопасно и лесно спускането на по-висшето съзнание и духовната трансформация, без която супраменталната би оставала много надалеч. Окултните способности и прочие имат своето място, но съвсем незначително, докато това не бъде сторено.

Вътрешното същество

Вътрешното същество се състои от вътрешния ментал, вътрешния витал, вътрешното физическо. Психическото е най-вътрешното и крепи всички останали. Обикновено именно във вътрешния ментал се случва първо това отделяне, а вътрешният ментален Пуруша остава тих, наблюдавайки Пракрити като отделна от него. Но е възможно също така вътрешно-виталят Пуруша или вътрешно-физическият, или пък без конкретно позициониране, просто цялото Пуруша съзнание да се отдели от цялата Пракрити. Понякога се усеща над главата, но тогава обикновено става дума за Атман, а реализацията е на безмълвния Висш Аз.

*

Съществува вътрешно същество и най-вътрешно същество, наричано от нас психическото. По време на медитация човек се опитва да навлезе във вътрешното същество. Ако го постига, тогава има ясно усещане, че е навлязъл в себе си. Осъществено по време на медитация може да се превърне в обичайното съзнание, в което човек пребивава. Тогава усеща обичайното си засега съзнание като нещо съвсем външно и на повърхността, ала не като същинския си Аз.

*

Това е така, просто защото сте пълен с ментални и витални занимания и взаимоотношения. Необходимо е да придобиеете способността за успокояване на ментала и витала, ако

не през цялото време като начало, то поне когато пожелаете – тъй като именно умът и виталът прикриват Висшия Аз (Атман) и психическото същество, а за да стигнете до тях, трябва да преминете през воала; но ако умът и виталът са винаги активни, а Вие сте винаги отъждествени с техните активности, воалът все ще си е там. Също така е възможно да се отстраните и да гледате на тези активности така, сякаш те не са Ваши, а са механистично действие на Природата, което Вие наблюдавате като незаинтересован свидетел. Тогава може да започнете да долавяте обособено вътрешно същество, което е спокойно и невъвлечено в Природата. Това може да е вътрешният ментален или витален Пуруша, а не психическото, но стигането до съзнанието на вътрешния маномая и пранамая Пуруша е винаги стъпка към разбулването на психическото същество.

Да, би било хубаво да придобиете пълен контрол върху речта – това е важна стъпка към навлизането навътре и развиването на истинно вътрешно и йогическо съзнание.

Оттегляне във вътрешното съзнание

Състоянието, при което всички движения стават повърхностни и празни, без връзка с душата, представлява етап в оттеглянето от повърхностното съзнание към вътрешното съзнание. Когато човек навлиза във вътрешното съзнание, то се усеща като спокойно, чисто съществуване без движения, необезпокоявано, непоколебимо и отделено от външната природа. Това идва като резултат от отделяне от движенията, отдръпване от тях и е много важно движение в садханата. Първият резултат от него е пълна тишина, но по-късно тази тишина започва (без тишината да престава) да се изпълва с психически и други вътрешни движения, които създават истинен вътрешен и духовен живот зад паравана на външния живот и природа. Тогава тя става по-лесна за овладяване и изменение.

В момента има колебания в съзнанието Ви, тъй като това вътрешно състояние все още не е напълно развито и установено. Когато то се установи, колебанията във външното съзнание ще продължават, но вътрешната тишина, сила, любов и т.н. ще са неизменни, а повърхностните колебания ще

бъдат наблюдавани от вътрешното същество, без то да се вълнува или смущава, докато те не бъдат отстранени чрез цялостното външно изменение.

Живот във вътрешното съзнание

В човека има вътрешно същество, за което той обикновено не е съзнателен; той живее в повърхностно съзнание, което нарича себе си и което обикновено е улисано с външни неща; човек или въобще не осъзнава вътрешното същество, или само като нещо на заден план, от където от време на време идват във външното чувства, идеи, импулси, наставления и прочие. Когато престава да се занимава предимно с външни и повърхностни неща, той навлиза все повече навътре, по-близо до това вътрешно същество и започва да осъзнава неща, отличаващи се от егото и външната природа. Възможно е да осъзнае вътрешното същество и да заживее в него, като се отстрани от хватката на външните неща, боравейки с тях от позицията на вътрешното съзнание (усещано като отделно от външното съзнание) в съгласие с вътрешната истина на душата и духа, вместо според изискванията на външната Природа.

Преживявания на вътрешното същество

Трите преживявания, за които споменавате, принадлежат към едно и също движение или един и същи етап от духовния живот: те са начални движения на съзнанието, за да осъзнаете вътрешното същество, което беше завоалирано, както е при повечето, от външния бодърствуващ „аз“. Съществуват, може да се каже, две същества в нас, едно на повърхността, обичайното външно съзнание на ума, живота, тялото, и друго зад воала, вътрешен ум, вътрешен живот, вътрешно физическо съзнание, от които е съставен друг или вътрешен „аз“. Този вътрешен аз, веднъж пробуден, се отваря на свой ред за нашия истинен вечен Аз. Той се отваря вътрешно за душата, наричана на езика на тази йога психическото същество, което подкрепя последователните ни раждания и при всяко раждане поема нови ум, живот и тяло. То се отваря отгоре за Висшия Аз или Дух, който е нероден, и посредством съзнателното му възстановяване ние се издигаме над обсега на

изменчивата личност и постигаме свобода и пълно господство над своята природа.

Постъпили сте съвсем правилно, като първо сте развили сатвичните качества и сте изградили вътрешна медитативна безметежност. Възможно е чрез изнурителна медитация или чрез определени методи за напрегнато усърдие да се отворят дверите към вътрешното същество или дори да се съборят част от стените между вътрешния и външния аз, преди да е установена или дори предприета подготвителната самодисциплина, но това не винаги е мъдро, тъй като може да доведе до мътни състояния в садханата, хаотични, осеяни с ненужни опасности. Предприемайки по-търпеливия подход сте стигнали до момент, при който дверите на вътрешното същество са започнали почти автоматично да се разтварят. Сега двата процеса могат да вървят един до друг, но е необходимо да поддържате сатвичната безметежност, търпение, бдителност – без да прибързвате с нищо, без да насилвате нищо, без да се отклонявате по позива на някое силно изкушение на междинния етап, който сега започва, преди да се уверите, че това е правилният позив. Понеже има много и всякакви разпалени привличания от силите на вътрешните планове, които не е безопасно да се следват.

Първото Ви преживяване е отваряне към вътрешния ментален аз – пространството между веждите е центърът на вътрешния ум, визия, воля, а синята светлина, която сте видели, е от плана на висшия ментал, духовен ум, така да се каже, който е над обичайната човешка ментална интелигентност. Отваряне към този висш ум обикновено се придружава от утихване на обичайния мисловен процес. Нашите мисли не се създават реално в нас самите, самостоятелно в малката ограничена мислеща машина, наричана ум; в действителност те идват в нас от огромно ментално пространство или етер било като умствени вълни или вълни на ментална сила, носейки значение, което придобива форма в личния ни ум, или като готови мисъл-форми, които ние присвояваме и наричаме свои. Външният ни ум е спял за този процес на Природата; но посредством пробуждането на вътрешния ум може да започнем да го осъзнаваме. Това, което сте видели, е отдръпването на това непрекъснато ментално нашествие

и отстъпването на мисъл-формите отвъд хоризонта на необятното пространство на менталната Природа. Усетили сте този хоризонт някъде вътре във Вас, но очевидно той е бил в онова обемно пространство, което дори в своето ограничено поле точно между веждите сте усетили като по-голямо от съответстващото физическо пространство. Всъщност, маркир пространствата на вътрешния ум да имат хоризонти, те се разпростират отвъд тях – безпределно. Вътрешният ум е нещо много широко, което се проектира в безкрая и в крайна сметка се отъждествява с безкрайността на универсалния Ум. Когато се измъкваме от тесните рамки на външния физически ум, започваме да виждаме вътрешно и да усещаме тази широта, а впоследствие тази универсалност и безкрайност на менталното пространство. Мислите не са съчината на менталното същество, те са само активност на менталната природа; ако тази активност престава, то изглеждащото като свободно от мисли съществуване, което възниква на негово място, не е празно или недействително, а нещо съвсем реално, със субстанция, конкретно, би могло да се каже – ментално същество, което се разпростира нашироко и може да бъде свое собствено поле на съществуване, тихо или активно, както и Свидетел, Познавач, Майстор на това поле и неговото действие. Някои го усещат първо като празнота, но това е така, защото наблюдателността им не е тренирана и достатъчна, а загубата на активност им дава усещане за липса; пустота действително има, но това е опразненост от обичайните активности, а не празно съществуване.

*

Физическото, разбира се, е основата – надразумът е между двете полусфери. Долната полусфера съдържа всичко от ума, в това число неговите висши планове, витала и физическото. Горната полусфера съдържа Божественото съществуване-съзнание-блаженство, със свръхразума като неговото средство за себе-формулиране. Надразумът е в горната част на долната полусфера и представлява междинния или преходен план между двете.

Психическото същество е зад сърцето, като подкрепя ум, живот и тяло. При психическата трансформация има три ос-

новни елемента: (1) отварянето на окултните вътрешен ум, вътрешен витал, вътрешно физическо, така че да се осъзнае всичко, което лежи зад повърхностните ум, живот и тяло, (2) отварянето на психическото същество, чрез което душата излиза на преден план и ръководи ума, живота и тялото, насочвайки всичко към Божественото, (3) отварянето на цялото низше същество за духовната истина – това последното може да бъде наречено психо-духовната част от преобразяването. Доста е възможно психическата трансформация да отведе човека отвъд индивидуалното, в космическото. Дори окултното отваряне установява връзка с космическия ум, космическия витал, космическото физическо. Психическото реализира контакта с цялото съществуване, единството на Аза, всемирната любов и други реализации, които водят към космическото съзнание.

Но всичко това е резултат от отварянето за духовното отгоре и то настъпва чрез проникване или отразяване на духовната светлина и истина в ум, живот и тяло. Духовната трансформация започва или става възможна, когато човек се издига над ума и живее там, управлявайки всичко от горе. Дори при психическата трансформация той може да се издигне отгоре чрез един вид възлизане над ментала, витала, физическото същество и връщане, но той все още не живее отгоре, в съзнанието над главата, където е седалището на надразума с останалите планове, намиращи се над човешкия ум.

Супраменталната трансформация може да настъпи само когато капакът между долната и горната полусфери, или половини, на битието, е отстранен и свръхразумът, вместо надразумът, поема ръководната власт над съществуването – но сега не може да се каже нищо за това.

Централният процес на йога

Казах, че най-решаващият начин за настъпването на Покоя или Безмълвието е чрез спускане отгоре. На практика, в действителност, макар и не винаги видимо, именно така настъпват винаги; видимо не винаги, понеже садхакът не всякога е съзнателен за процеса; той усеща как покоят се установява в него или поне се проявява, но не е бил съзнателен за това как и откъде е дошъл той. При това е вярно,

че всичко, което принадлежи на по-висшето съзнание, идва отгоре, не само духовният покой и безмълвие, но и светлината, действената сила, знанието, висшето виждане и мисъл, Ананда също идват отгоре. Възможно е също така до определен момент те да идват отвътре, но това е така, защото психическото същество е отворено за тях директно и те идват първо там, а впоследствие се проявяват в останалата част на съществото откъм психическото или благодарение на излизането му на преден план. Разкриване изотвътре или спускане отгоре, това са двата пълновластни пътя към йога-сидхите. Може да изглежда така, сякаш някакво усилие на външния повърхностен ум или емоциите, тапася от някакъв вид са в състояние да изградят нещо такова, но резултатите обикновено са нестабилни и откъслечни, в сравнение с резултата от двата радикални подхода. Ето защо в тази йога настояваме винаги за „отваряне“ – отваряне на вътрешните ум, витал и физическо навътре за най-дълбоката част от нас, психическото, а също и отваряне нагоре за онова, което е над ума – като задължително за плодотворността на садханата.

Основната причина за това е, че тези малки ум, витал и тяло, които наричаме себе си, представляват само повърхностно движение и изобщо не са нашия Аз. Това е външен личностен отрязък, изведен на преден план за един кратък живот, за играта на невежеството. Той е снабден с невежествен ум, препъващ се в търсене на фрагменти от истина, невежествен витал, втурващ се в търсене на фрагменти от удоволствие, сумрачно и предимно подсъзнателно физическо, поемащо въздействия и страдащо, вместо да владее поразданата болка или наслада. Всичко това се приема, докато на ума не му опротивее и не започне да търси реалната истина за себе си и за нещата, докато виталът не се отвори и не започне да се чуди дали не съществува нещо като реално блаженство, а физическото не се умори и не поиска да е свободно от себе си и от своите болки и наслади. Тогава е възможно за мъничката невежествена личност да се върне към реалния си Аз и с него да поеме към тези по-велики неща – или пък към своето изчезване, Нирвана.

Реалният Аз не се намира някъде на повърхността, а дълбоко вътре и отгоре. Вътре е душата, поддържаща въ-

трешен ум, вътрешен витал, вътрешно физическо, в която присъства капацитет за всемирна широта и наред с това за нещата, понастоящем търсени – директен контакт с истината на Аза и нещата, привкус за универсално блаженство, освобождение от затворническата малкост и страдания на грубото физическо тяло. Дори в Европа съществуването на нещо зад повърхността понастоящем много често се признава, но неговата природа се бърка и то бива наричано подсъзнателно или сублиминално [под прага на съзнаване], докато в действителност то е много съзнателно по свой начин и не е сублиминално, а само зад воала. То е, според нашата психология, свързано с малката външна личност чрез определени центрове на съзнание, които започваме да долавяме чрез йога. Само мъничко от вътрешното същество изтича през тези центрове във външния живот, но това малко е най-добрата част от нас самите и е отговорно за нашите изкуство, поезия, философия, идеали, религиозни стремежи, усилия за опознаване и съвършенство. Но вътрешните центрове са в по-голямата си част затворени или дремещи – да се отворят, пробудят и активизират е една от целите на йога. С тяхното отваряне, способностите и възможностите на вътрешното същество също се надигат в нас; първо се пробуждаме за по-обширно съзнание, а после за космическо съзнание; преставаме да бъдем малки отделени личности с ограничени животи, а ставаме центрове за вселенско действие и в пряк контакт с космически сили. Нещо повече, вместо да сме противно на волята си играчки на последните, каквато е повърхностната личност, ние можем да станем донякъде съзнателни и господари на играта на природата – доколко, това зависи от развитието на вътрешното същество и неговото отваряне нагоре за по-висшите духовни нива. Наред с това, отварянето на сърдечния център освобождава психическото същество, което действа по-нататък, за да ни накара да осъзнаем Божественото в себе си и по-висшата истина над нас.

Понеже най-висшето духовно Аз не е дори зад нашето персонално и телесно съществуване, а е над него и напълно го надвишава. Най-висшият от вътрешните центрове е в главата, също както най-дълбокият е в сърцето; но центърът, който се отваря директно за Аза, е над главата, изця-

ло извън физическото тяло, в така нареченото фино тяло, сукшма шарира¹. Този Аз има два аспекта и резултатите от неговото реализиране съответстват на тези два аспекта. Единият е статичен, състояние на всеобхватен покой, свобода, безмълвие: безмълвният Аз не се влияе от никакво действие или преживяване; той ги подкрепя безпристрастно, но не ги поражда явно, а по-скоро стои настрана непривързан или незаинтересован, удасина². Другият аспект е динамичен и той бива преживяван като космически Аз или Дух, който не само крепи, но поражда и съдържа цялото космическо действие – не само онази част от него, която касае нашите физически азове, но и всичко, що е отвъд него – този свят и всички други светове, отвъд-физическите, както и физическите обхвати на вселената. Нещо повече, ние усещаме Аза като едно-във-всичко; но също тъй го усещаме като стоящ над всичко, трансцендентен, превъзхождащ всякакво индивидуално раждане или космическо съществуване. Стигането до всемирния [вселенския] Аз – едно-във-всичко – се равнява на освобождаване от него; егото или става малко инструментално обстоятелство в съзнанието, или дори изчезва напълно от нашето съзнание. Това е изчезването, или Нирвана, на егото. Стигането до трансцендентния Аз над всичко ни прави способни да се издигнем над обсега дори на космическото съзнание и действие – това може да е пътят към онова пълно освобождение от съществуване в света, което също бива наричано изчезване, лая, мокша, нирвана.

Следва обаче да се отбележи, че отварянето нанавреме не води непременно само до покой, безмълвие и Нирвана. Садхакът осъзнава не само огромен, с времето необятен покой, тишина, широта над себе си, над главата, така да се каже, и простиращи се в цялото физическо и отвъд-физическо пространство, но също може да започне да долавя и други неща – необятна сила, в която има всемогъщество, необятна светлина, в която има всезнание, необятна Ананда, в която има всеблаженство и възторг. Отначало те изглеждат като нещо етерно, неопределимо, абсолютно, просто, кевала: Нирвана

¹ Сукшма шарира (санскр.: *sūkṣma śarīra*) – фино тяло.

² Удасина (санскр.: *udāsina*) – седящ отгоре и безучастен.

в кое да е от тези неща изглежда възможна. Но може да видим също така, че тази сила съдържа всички сили, тази светлина всички светлини, тази Ананда всевъзможна радост и блаженство. И всичко това може да се спусне в нас. Кое да е от тях и всички те могат да се спуснат, не единствено покой; само дето най-безопасно е да се свали първо абсолютен мир и покой, понеже това прави спускането на останалите по-сигурно; в противен случай може да е трудно за външната природа да поеме или да понесе толкова много сила, светлина, знание или Ананда. Всички тези неща заедно съставят онова, което наричаме по-висшето духовно или Божествено съзнание. Психическото отваряне през сърцето ни поставя на първо място във връзка с индивидуалното Божествено, Божественото в неговата вътрешна взаимовръзка с нас; то е най-вече изворът на обич и бхакти. Отварянето нанягоре ни поставя в директна връзка с целокупното Божествено и може да създаде в нас Божественото съзнание и ново раждане или раждания на духа.

Когато покоят е установен, тази по-висша или Божествена сила отгоре може да се спусне и да работи в нас. Тя се спуска обикновено първо в главата и освобождава центровете на вътрешния ум, после в сърдечния център и освобождава напълно психическото и емоционално същество, после в пъпа и другите витални центрове и освобождава вътрешния витал, после в муладхара и по-ниско и освобождава вътрешното физическо същество. Тя работи едновременно както за усъвършенстване, тъй и за освобождаване; тя поема цялата природа част по част и борави с нея, отхвърляйки подлежащото на отхвърляне, сублимирайки онова, което трябва да се сублимира, създавайки, каквото следва да се създаде. Тя интегрира, хармонизира, установява нов ритъм в природата. Тя може да свали също така и по-висша и още по-висша сила и обхват от по-висшата природа, докато, ако това е целта на садханата, стане възможно да се свали супраменталната сила и съществуване. Всичко това бива подготвяно, подпомагано, придвижвано от работата на психическото същество в сърдечния център; колкото повече то е отворено, на преден план, активно, толкова по-бърза, безопасна, лесна може да е работата на Силата. Колкото повече обич и бхакти

и себеотдаване се засилват в сърцето, толкова по-бърза и съвършена става еволюцията на садханата. Понеже спускането и трансформацията предполагат същевременно нарастващ контакт и единение с Божественото.

Това е фундаменталната обосновка на садханата. Ще стане видно, че двете най-важни неща тук са отварянето на сърдечния център и отварянето на умствените центрове за всичко, що е зад и над тях. Понеже сърцето се отваря за психическото същество, умствените центрове се отварят за по-висшето съзнание, а връзката между психическото същество и по-висшето съзнание е главното средство за сидхите. Първото отваряне се осъществява чрез съсредоточаване в сърцето, зов към Божественото да се изяви вътре в нас и посредством психическото да поеме и да поведе цялата природа. Стремеж, молитва, бхакти, обич, себепредаване са основните опори в тази част от садханата – придружени от отхвърляне на всичко, заставащо на пътя към това, към което се стремим. Второто отваряне се осъществява чрез съсредоточаване на съзнанието в главата (впоследствие над нея) и стремеж и призив и неизменна воля за спускането на Божествените покой, действена сила, светлина, знание, Ананда в съществото – покоят първо или покоят и силата заедно. Някои наистина получават първо светлина или Ананда, или някакво ненадейно изливане на знание. При други първо има отваряне, което им разкрива пространна необятна тишина, сила, светлина или блаженство над тях, а впоследствие те или се издигат до това, или тези неща започват да се спускат в низшата природа. При други има спускане, първо в главата, после надолу до сърдечното ниво, после до пъпа и по-надолу и през цялото тяло, или необяснимо отваряне – без никакво усещане за спускане – на покой, светлина, широта или действена сила, или пък хоризонтално отваряне в космическото съзнание или във внезапно разширен ум – изблик на знание. Каквото и да идва е добре дошло – тъй като няма абсолютно правило за всички – но ако покоят не е настъпил първо, човек трябва да внимава да не се надуе в екзалтация или да излезе от равновесие. Кардиналното движение обаче е когато Божествената сила или Шакти, действена сила на Божествената Майка слиза и поема нещата, понеже тогава

започва организацията на съзнанието, както и по-широкият фундамент на йогата.

Резултатът от съсредоточаването обикновено не е незабавен – макар че при някои настъпва бързо и внезапно отприщване; но при повечето минава повече или по-малко време на адаптация или подготовка, особено ако природата не е била вече подготвена до известна степен чрез стремеж и тапася. Настъпването на резултата може понякога да бъде подпомогнато чрез придружаване на съсредоточаването с някой от процесите на древната йога. Съществува Адвайта процесът на пътя на знанието – отхвърляне от себе си на отъждествяването с ума, витала, тялото, повтаряйки непрекъснато: „Аз не съм ума“, „Аз не съм витала“, „Аз не съм тялото“, виждайки тези неща като отделни от своя реален Аз – а след време всички ментални, витални, физически процеси, както и самите ум, витал и тяло започват да се усещат като външни, като външно действие, докато вътре и отделно от тях расте усетът за обособено същество, което съществува самостоятелно и отваря към реализацията на космическия и трансцендентен дух. Съществува също и методът – много мощен метод – на Санкхя¹, отделянето на Пуруша от Пракрити. На ума се налага позицията на свидетел – цялото действие на ум, витал, физическо става външна игра, която не е моя и не съм аз самия, а принадлежи на Природата и е била наложена на мое външно мен. Аз съм свидетелят Пуруша, аз съм тих, непривързан, необвързан от никое от тези неща. Впоследствие израства разделение в съществото; садхакът усеща вътре в себе си растежа на спокойно, безмълвно, отделено съзнание, което усеща себе си съвсем отделно от повърхностната игра на ума, витала и физическата природа. Обикновено когато това се случва, е възможно много бързо да се свали покоя на по-висшето съзнание и действието на по-висшата сила, а йогата придобива пълноценен ход. Но често самата сила се спуска първо в отговор на съсредоточаването и зова, а после, ако тези неща са нужни, тя ги прави и използва разни други средства или процеси, които са полезни или належащи.

¹ Санкхя (санскр.: *sāṃkhya*) – анализът, изброяването и различаващото излагане на принципите на нашето същество; абстрактното и аналитично реализиране на истината [една от шестте индуистки философски школи].

Още нещо. В процеса на спускането отгоре и на действието му е най-важно човек да не разчита изцяло на себе си, а да разчита на напътствието на своя гуру и да предоставя всичко случващо се на неговата преценка, арбитраж и заключение. Понеже често се случва силите на низшата природа да бъдат стимулирани и възбудени от спускането и да искат да се смесят с него и да го насочат в своя изгода. Често се случва също и някое могъщество или сили, небожествени по своята природа, да се представят за Всевишното или за Божествената Майка и да изискват от съществото да им се отдаде в служение. Ако нещо такова бъде възприето, това ще доведе до изключително пагубни последствия. Ако обаче съгласието на садхака е единствено и само за Божественото действие, както и за послушание и себепредаване на неговото напътствие, тогава всичко може да върви гладко. Това съгласие и отхвърлянето на всякакви егоистични сили или сили, които апелират към егото, са защитата в садханата. Но пътищата на природата са пълни с уловки, дегизировките на егото са безчислени, илюзиите на могъществата на тъмнината, ракшаси мая, са изключително умели; разумът е незадоволителен водач и често се превръща в предател; виталното желание е винаги с нас, изкушавайки ни да последваме всяка съблазнителна покана. Ето защо в тази йога настояваме тъй силно на онова, което наричаме самарпана¹ – доста неадекватно превеждано с английската дума *surrender*, себепредаване. Ако сърдечният център е напълно отворен и психическото винаги контролира, тогава няма нищо под въпрос, всичко е безопасно. Но психическото може във всеки един момент да бъде завоалирано от някой низш порив. Малцина са само онези, които са освободени от подобни опасности, и именно за тях себепредаването е лесно постижимо. В този труден процес напътствието на някой, който сам се е отъждествил с Божественото или го представлява, е наложително и незаменимо.

Написаното от мен може да Ви помогне да получите известна ясна представа за това, което смятам за централния процес в йога. Писах доста, но, естествено, успях да се спра само на фундаменталните неща. Онова, което спада

¹ Самарпана (санскр.: *samarpaṇa*) – себепредаване, себепредаване.

към обстоятелства или подробности, трябва да възниква по време на отработване на метода, или по-скоро докато методът се отработва сам – понеже именно последното се случва обикновено, когато е налице ефективно начало на действието на садханата.

Озарената пътека и трудностите в йога

Няма противоречие между моите предишни изявления относно огряната от слънцето пътека [sunlit path] и казаното от мен за трудните и неприятни преходи, през които йогата следва да премине в своето нормално развитие по пътя на човешката природа. Озарената пътека може да бъде следвана от онези, които са в състояние да практикуват себе-предаване, отпървом централно себепредаване, а впоследствие по-цялостно предаване на всички съставни части на съществуването. Ако те съумяват да постигнат и запазят нагласата на централно себепредаване, ако могат да се осланят изцяло на Божественото и да приемат с бодрост каквото и да ги спхожда от Божественото, тогава техният път става огрян от слънцето и може дори да бъде пряк и лесен. Те няма да избегнат всички трудности, никой духовно-устремен не може, но ще съумяват да ги посрещат без болка и униние – както наистина „Гита“ препоръчва да се практикува йога, anīrvinnacetasā – доверявайки се на вътрешното водителство и долавяйки го все по-отчетливо, или пък на външното напътствие на Гуруто. Той може да се следва дори когато не се усеща никаква светлина и никакво водителство, стига да е налице, или ако човек съумее да придобие, светла устойчива вяра и жизнерадостна бхакти или ако притежава природата на духовен оптимист и здравата увереност или усет, че всичко сторено от Божественото е за най-доброто, дори когато не съумяваме да проумеем неговото действие. Но не всички имат такава природа, повечето са много далеч от нея и пълното или дори централното себепредаване не е лесно за постигане, а да се поддържа винаги е достатъчно трудно за човешката ни природа. Когато тези неща ги няма, свободата на душата не е постигната, а ние сме подложени на закономерността или следва да спазваме усърдна и трудоемка дисциплина.

Такава закономерност ни е натрапена от Невежеството, което се явява самата природа на всички наши съставни части; нашето физическо същество е очевидно една маса от невежество, виталът е пълен с невежи желания и страсти, умът е също инструмент на Невежество, който се мъчи да стигне до някакъв вид несъвършено и в по-голямата си част посредствено и външно знание. Пътят на търсеция преминава през това невежество; в течение на дълго време той не може да намери никаква светлина на солидна опитност или реализация, само надеждите и идеите и убежденията на ума, който не дава истинното духовно виждане; или той съзира проблясъци от светлина или получава светли периоди, но светлината често си отива, а озарените периоди биват последвани от често повтарящи се или продължителни периоди на тъмнина. Налице са непрекъснати колебания, упорити разочарования, безброй падения и несполуки. Нито един път на йога не е наистина лесен или освободен от тези трудности или колебания; пътят на бхакти се смята за най-лесния и въпреки това не престават оплакванията, че човек все търси, но тъй и не намира, а дори в най-добрия случай има непрекъснат прилив и отлив, *mīlana* и *virāḥa*, радост и оплакване, екстаз и отчаяние. Ако човек има вяра или при липсата на вяра – волята да устоява, той върви напред и навлиза в радостта и светлината на божествената реализация. Ако придобие известен навик за истинно себепредаване, тогава всичко това не е нужно; той може да поеме по пътя, огрян от слънцето. Или ако може да получи известно докосване от така наречената чиста бхакти, *śuddhā bhakti*, тогава каквото и да се случва, това е достатъчно; пътят става лесен или ако не е, все пак това е достатъчно начало, за да ни крепи до край, без страданията и паденията, случващи се тъй често на невежия духовно-устремен.

Във всички аспекти на йога има три съществени цели за постигане от следовника: единение или траен контакт с Божественото, освобождаване на душата или Аза, духа, и определено изменение на съзнанието, духовното изменение. Именно това изменение, което е нужно за достигането на другите две цели, нужно поне до известна степен, е причината за повечето от мъчнотиите и трудностите; понеже

не е лесно да се постигне; изменение на ума, изменение на сърцето, изменение на навиците на волята е наложително, а на това упорито се съпротивлява нашата невежа природа. В тази йога се цели пълна и цялостна трансформация на природата, понеже това е необходимо за пълното и цялостно единение и пълното и цялостно освобождаване не само на душата и духа, но и на самата природа. Тя е също и йога на делата и на интегралния божествен живот; за целта, интегралното трансформиране на природата е очевидно необходимо; единението с Божественото следва да носи в себе си пълно навлизане в Божественото съзнание и Божествената природа; трябва да е налице не само sānujya или sāloka, но sādgr̥ya или, както е наречена в „Гита“, sādharma. Пълната йога, Пурна йога, предполага четворен път, йога на знанието за ума, йога на бхакти за сърцето, йога на делата за волята и йога на съвършенството за цялата природа. Но обикновено, ако човек съумява да следва всеотдайно коя да е от тези линии, той стига до резултата на всичките четири. Например чрез бхакти се приближава до Божественото, става интензивно осъзнат за него и стига до знание, понеже Божественото е Истината и Реалността; познавайки Го, казват Упанишадите, човек познава всичко. Чрез бхакти също волята бива водена по пътя на труда с любов и служене на Божественото, и на ръководенето на природата и нейните действия от Божественото, а това е карма-йога. Чрез бхакти също идва духовното изменение на съзнанието и действието на природата, което е първата стъпка към нейната трансформация. Така стоят нещата и с останалите линии от четворния път. Но е възможно да има множество препятствия в съществуването за доминирането на ума, сърцето и волята от бхакти и за последващия контакт с Божественото. Прекалената активност на интелектуалния ум и неговата привързаност към собствената му упоеност от идеи, към неговите предубеждения, идеи-фикс и невежо разсъждаване може да затвори вратите към вътрешната светлина и да попречи на пълновластната вълна от бхакти да залее всичко; той може също така да се е вкопчил в повърхностна умствена активност и да отказва да навлезе навътре и да позволи на психическото виждане и чувствата на вътрешното сърце да

станат негови наставници, макар че именно чрез това виждане и това чувстване бхакти расте и покорява. Също така страстите и желанията на виталното същество и неговото его може да блокират пътя и да предотвратят себепредаването на ума и сърцето на Божественото. Инерцията, невежеството и несъзнанието на физическото съзнание, неговата привързаност към неизменни навици на мислене, усещане и действие, неговото упорстване в старите монотонни порядки може да застанат зле на пътя на нужната промяна. При такива обстоятелства може да се наложи Божественото да изчака да му дойде времето; но ако е налице реален глад в сърцето, всичко това не може да предотврати окончателната реализация; все пак може да се наложи да се чака, докато препятствията са отстранени или поне дотолкова прочистени, че да се допусне невъзпрепятствана работа на Божествената действена сила върху повърхностната природа. Дотогава може да има периоди на вътрешна лекота и известна светлина в ума, периоди също на усещане на бхакти или покой, периоди на радост от себепосвещаването в делата и служението; понеже ще мине дълго време, докато те се задържат трайно и ще има доста налягане, смут и страдание. В крайна сметка работата на Божественото ще е явна и човек ще бъде в състояние да живее в неговото присъствие.

Описах трудностите в йога в най-лошия им вариант, тъй като те могат да затруднят и измъчат дори предопределените за реализация, но също тъй често има редуване или смесица на светлината и тъмнината, първоначално постигане може би и тежки последващи затруднения, прогрес и атаки и забавяния, силни придвижвания напред и нагаждане в тресавищата на Невежеството. Дори велики реализации могат да се случат и висши великолепия от светлина и духовен опит, и при това целта да не е достигната; понеже, както е казано в „Риг Веда“: „Докато човек се катери от връх на връх, се изяснява многото, което предстои да бъде сторено.“ Но винаги има нещо, което или ни крепи, или ни заставя да вървим напред. То може да приеме формата на нещо съзнателно на преден план, формата на водеща духовна идея, несломим стремеж или устойчива вяра, което може да изглежда понякога изцяло завоалирано или дори унищо-

жено в периодите на тъмнина или стихийно разместване на пластове, но винаги те се явяват отново, след като бурята отmine или чернилката на нощта е изтъняла, и възстановяват своето влияние. Но то може и да е нещо в самата същина на съществуването, по-дълбоко от всякаква идея или воля на ума, по-дълбоко и по-перманентно от стремежа на сърцето, но скрито от собствената наблюдателност. Онзи, който е привлечен към йога от някакво любопитство на ума или дори от желанието му за знание, може да се отклони от пътя поради разочарование или каквато и да е друга причина; още повече могат да се отвърнат от йогата онези, които я подхващат заради някаква вътрешна амбиция или витално желание – било то бунт или чувство на неудовлетвореност, или униение, породено от често задържане и несполука. Но ако това по-дълбоко нещо е налице, тогава човек не може завинаги да изостави пътя на духовното усърдие: възможно е да реши да напусне пътя, но отвътре не му дава да го направи или може да го напусне, но бива принуден да се върне на него от неявната духовна нужда вътре в него.

Всички тези неща са общи за всеки път на йога; те са нормалните трудности, колебания и борби, които препречват пътя на духовното усилие. Но в тази йога има порядък или последователност на функциониране на неявната сила и това може да варира значително като обстоятелства при всеки садхак, но все пак поддържа своята генерална насока. Нашата еволюция е извела съществуването от несъзнателната Материя в Невежеството на ум, живот и тяло, смекчено от несъвършено знание, и се опитва да ни води към светлината на Духа, да ни издигне в тази светлина и да свали светлината в нас, в тяло и живот също тъй, както в ум и сърце, и да изпълни с нея всичко, което сме. Това и последствията от него, най-велико от които е единението с Божественото и живот в Божественото съзнание, е смисълът на интегралната трансформация. Умът е понастоящем нашата най-висша способност; именно посредством мислещия ум и сърцето с душата, психическото същество зад тях, следва да растем в Духа, понеже онова, което действителната сила отпървом се опитва да привнесе, е да закрепим ума във вярната централна идея, вяра или умствена нагласа, както и верния стремеж и

уравновесеност на сърцето, и да ги направи достатъчно силни и стабилни, за да устояват въпреки останалите неща в ума и сърцето, които се отличават от тях или конфликтуват с тях. Наред с това тя носи разни преживявания, реализации или спускане или ръст на знание, толкова, за колкото е готов умът на индивида към момента или толкова, колкото и малко и да е, колкото е нужно за по-нататъшния му прогрес: понякога тези реализации и преживявания са много силни и обилни, понякога са малко и незначителни или неважни; при някои практикуващи изглежда сякаш на този пръв етап няма нищо особено от тези неща или нищо решаващо – Силата явно се съсредоточава върху подготовка на ума единствено. В много случаи садханата сякаш започва и протича с преживявания във витала; но в действителност това едва ли би могло да се случи без известна подготовка на ума, дори ако това не е нищо повече от ориентиране на ума или някакъв вид отваряне, което да позволява на виталните преживявания да се случат. Във всеки случай, да се започва с витала е рискована работа; трудностите там са по-многобройни и по-буйни от тези на менталния план, а клопките са неизброими. Достъпът до душата, психическото същество е не тъй лесен, понеже то е покрито с плътен воал от его, страст и желание. Човек е податлив на поглъщане в лабиринт от витални преживявания, не винаги надеждни, на изкушението на дребни сидхи, на съблазънта за егото от страна на могъществата на тъмнината. Той трябва да се пребори, минавайки през тези плътни региони до психическото същество отзад и да го изведе на преден план; тогава само е възможно садханата във виталния план да бъде безопасна.

Така или иначе, спускането на садханата, на действието на Силата, във виталния план от нашето същество става след известно време нужно. Силата не предизвиква пълно и цялостно изменение на менталното същество и природа, още по-малко интегрална трансформация, преди да е предприела тази стъпка: ако това би могло да бъде сторено, остатъкът от садханата би бил сравнително безопасен и лесен. Но виталът си го има и винаги оказва натиск върху ума и сърцето, обезпокоявайки и излагайки на опасност садханата, и не може да бъде оставен сам на себе си за твърде дълго.

Нужно е справяне с егото и желанията на витала, с неговите смутове и превратности и ако не отведнъж отстранени, поне да бъдат под контрол и подготвени за постепенно, ако ли не бързо, модифициране, изменение, озарение. Това може единствено да бъде сторено на самия витален план чрез спускане до това ниво. Самото витално его трябва да стане съзнателно за собствените си дефекти и да е готово да се отърси от тях; то трябва да реши да отхвърли своите суетности, амбиции, възжеления и копнежи, своите враждебности и възмущения и всичко останало от нечестивостите и непристойните движения в него. Това е времето на най-големите трудности, възроптавания и опасности. Виталното его ненавижда противопоставяне на неговите желания, негодува от неуспеха, вбесява се от накърняване на неговата гордост и суета; не му се нрави процесът на очистване и може дори да обяви Сатяграха¹ срещу него, да откаже да сътрудничи, да оправдава собствените си домогвания и наклонности, да предложи пасивна съпротива от всякакъв вид, да оттегли виталната подкрепа, която е нужна както за живота, тъй и за садханата, и да се опита да оттегли съществуването от пътя на духовното усърдие. Всичко това трябва да се приеме и превъзмогне, понеже храмът на съществуването следва да бъде изметен начисто, ако Повелителят на съществуването ни ще да заеме мястото си и приеме там нашето преклонение.

¹ Сатяграха (хинди: *satyāgraha*) – политика на пасивна съпротива чрез ненасилие в индийското национално-освободително движение, пропагандирана от Махатма Ганди. – Б.пр.

Шри Ауробиндо – живот и визия

*Дух бе неговият, спуснал се от необятни сфери
в провинцията ни на ефимерно виждане,
колонист от безсмъртността.
Насочващ лъч по земните неясни пътища,
раждането му бе символ, бе и знак;
човешкият му „аз“ като прозрачно наметало
прикриваше Всемъдрото – водач из светове незрими.
Сдружен с космическите Време и Пространство
и плащащ тук дълга на Бог към хора и земя,
синовност по-велика бе негово от Бога право.*

„Савитри“, Книга I: „Книгата на началата“,
Песен 3: „Йогата на царя: йогата на освобождението на душата“, стр. 22

*Воля, очакване безмерно сега обзе сърцето му,
и за да различи в детайли формата на свръхчовека,
той вдигна поглед към невиджани духовни висоти,
стремейки се да привнесе свят по-велик тук долу.
Величието, дете бе съзрял, следва да е негов дом.*

„Савитри“, Книга I,
Песен 5: „Йогата на свободата и величието на духа“, стр. 76

*Това, което Шри Ауробиндо представя
в историята на земния духовен напредък,
не е учение, не е дори откровение;
то е могъщо действие направо от Всевишния.*

~ Майката

*Шри Ауробиндо се появи да извести на света красотата
на бъдещето, което ще бъде реализирано. Той се появи
да донесе не надежда, а неизбежността на великолепието,
към което светът върви. Светът не е злополучна
случайност: той е чудо, на път да се изрази.*

~ Майката

Шри Ауробиндо някога написал: „Никой не е в състояние да пише за моя живот, понеже той не е бил на повърхността, видим за хорските очи.”

„И Материята ще разбули лицето на Духа”

Основната тема във визията на Шри Ауробиндо е еволюцията на съзнанието и трансформирането на човека, живота и материята в израз на заложената в тях божественост по пътя на наречената от него Интегрална йога, без оттегляне от света, тъй като *„Целият живот е йога”*. Изследовател и първопроходец в плановете на съзнание, той заявява, че както в материята някога се е зародил живот в резултат на спускане в земната атмосфера на виталния принцип, а впоследствие в живота се е появил умът (в лицето на висшите животни и човека) след спускането на менталния принцип, така на менталния човек му предстои да бъде преобразен в свръхментален, който ще владее съзнание от по-високите пластове на еволюционната стълбица, наречено от него Свръхразум или Супраментал. Това е Съзнание-за-Истина отвъд менталното, Съзнание-за-Единство и Съзнание-Сила, неделимо и глобално или сферично виждане и тотално знание, което знае посредством отъждествяване и което притежава силата да трансформира и видоизмени ума, живота и тялото и *„да привнесе в този свят на тъмнина, лъжа, на смърт и теглила Истина и Светлина и Живот божествен и Ананда [блаженство] на безсмъртността.”* Тази трансформация ще доведе до съединяване на двата края на съществуването – материя и дух, и *„Материята ще разбули лицето на Духа”* („Савитри”, стр. 709).

„Супраменталната сила не се подчинява на нашата логика и морал. Тя вижда далеч в пространството и във времето; не се стреми да премахне злото, за да спаси доброто, не действа посредством чудеса, а освобождава доброто, което е в злото, и внася своята сила и светлина в тъмната половина на нещата, така че тя да може да приеме своята светла половина. Където и да се приложи, първият ефект на супраменталната сила е да предизвика криза, тоест да изложи сянката пред собствената ѝ светлина. Тя е чудесен еволюционен стимулатор.”¹

¹ „Шри Оробиндо или авантюрата на съзнанието”, Сатпрем, изд. Хемус, 1999 и Факел-Експрес, 2007

„Еволюцията не е приключила; разумът не е последната дума на Природата, нито пък разсъждаващото животно е нейното най-висше творение. Също както човекът се е появил от животното, така от човека се появява свръхчовекът”, заявява един от афоризмите на Шри Ауробиндо.

Младежът Ауробиндо

Роден е в Калкута на 15 август 1872 г. в семейството на д-р Гхош. Заедно с двамата си по-големи братя той получава изцяло западно възпитание, по волята на баща им англофил. На 7 годишна възраст е изпратен с братята си на обучение в Англия. Началното му образование преминава в семейството на пастор в Манчестър, впоследствие постъпва в училището „Сейнт Пол” (Св. Павел) в Лондон и там печели стипендия за Кралския колеж в Кеймбридж, където се специализира в класически и съвременни европейски езици и литература. Откроява се с брилянтен интелект и поетическа дарба. През последните години от 14 годишния му престой в Англия, вниманието му е привлечено от начеващото движение за независимост на Индия от британско господство и става един от първите радетели за свободата на родината.

Преживяване на безмълвния Дух

На 21 години се завръща в родината и със самото стъпване на индийска земя получава първото си значимо духовно преживяване – спускането на мир и покой свише, който го съпровожда в продължение на месеци. Ауробиндо го приема като приветствено благословение от Майка Индия. През следващите 13 години работи в администрацията на гр. Барода, преподава английска и френска литература като зам.-ректор на местния колеж и наред с това е политически ангажиран, но предимно задкулисно, поради заеманите от него постове. Междувременно пише поезия и се отдава на изучаване на културното и духовно наследство на Индия, овладява санскрит и няколко от местните езици и навлиза в дълбочина в древните свещени писания. Осъзнал истинната мощ и ценност на духовните открития и реализации, вдъхнали живот на изключително богатата хилядолетна култура на Индия, през 1904 г. той решава да стъпи на пътя

на йога в стремежа си да получи духовна сила за освобождаването на родината.

Лидер на националистическата партия

През 1906 г. се завръща в Калкута като ректор на новооткрития Национален колеж и тогава вече подема активна политическа борба за независимост на Индия. Заедно със съратник в борбата, той списва ежедневника „Ванде Матарам” („Да живее Майка Индия”), който се превръща в пламенен глас на национално-освободителното движение. Той е първият от лидерите на движението, който провъзгласява идеала за пълна независимост на страната и формулира конкретни методи за нейното постигане, сред които нарастващо несъдействие, бойкот и пасивна съпротива срещу колониалното управление, както и мобилизиране на силите на нацията, отваряне на национални училища и колежи, самоорганизиране на младежта и разгръщане на местната индустрия. *„Ауробиндо Гхош възприема особен маниер за атакуване на проблема; той упреква не англичаните, а по-скоро самите индийци: „Нашият истински враг не се крие във външна сила, а в крещящите ни слабости, страха и глупавата ни сантименталност.”... Той бързо разбира, че статиите в пресата не са достатъчни, за да се събуди една страна и се впуска в нелегална дейност, която ще го доведе до прага на бесилката.”* (Сатпрем)

Йогинът-революционер

През 1908 г. той получава от йогина Баскар Леле указания за постигане на ментална тишина. За изненада на йогина, Ауробиндо изпада в дълбок транс и остава неподвижен и вглъбен в продължение на три дни. По неговите думи, „умът се изпълни с безбрежна тишина”, с което той получава преживяването на съзнанието на безмълвния Брахман, т. нар. „нирвикалпа самадхи”.

По-късно през същата година е арестуван по подозрение в организирането на покушение върху чиновник от британското колониално правителство и се озовава в затвора с надвиснало смъртно наказание. Тази година в следствената килия става за него „университет по йога”: той достига фундаментални духовни реализации и преживява вездесъ-

щото присъствие на Божественото. Впоследствие осъзнава, че целта му не се ограничава с освобождението на Индия от чуждо господство, а че той носи духовната мисия да отвори пътя към коренно видоизменение на цялата универсална природа, към победа над невежество, лъжа, страдание и смърт. По неговите думи: *„Предстои да се завърнем и потърсим източниците на живот и сила в самите себе си... Именно*

духовна революция

предвиждаме, а материалната е просто нейна сянка и отзвук.” След приключване на следствието той е напълно оправдан и пуснат на свобода. Защитникът му по делото Читараниян Дас завършва своята многодневна пледоария с думите: *„Дълго след като той си отиде от този свят, неговите думи ще отекват и ще се повтарят не само в Индия, но отвъд далечни земи и морета. По тази причина заявявам, че този човек стои не само пред подсъдимата скамейка на този съд, но и пред подсъдимата скамейка на Върховния съд на Историята.”*

През 1910 г. той все още е преследван от полицията, бидейки възприеман от британското управление като „най-опасния човек, когото трябва да държим под внимание...” Постепенно стига до увереността, че политическата независимост на Индия остава просто въпрос на време и следвайки вътрешния глас се оттегля от активна революционна дейност и

намира убежище в Пондичери,

френска колония в южна Индия, за да продължи своите йогически изследвания, погълнали го към този момент изцяло. След като реализира опитно висшите духовни постижения на миналото и изследва плановете на съзнание, стига до откритието, че окончателната и закономерна цел на духовните търсения е пълната трансформация на човека, включително и на телесно ниво, и преобразяване на земния живот в божествен. Така се ражда нова система на йога, наречена по-късно от него Интегрална йога.

Постепенно около Шри Ауробиндо се формира общност от шепя духовно-устремени. През март 1914 г. французояка-

та Мира Алфаса пътува до Индия, за да се срещне с него. От пръв поглед тя узнава в него съществуващото, което от 15 годишна е виждала насън и получавала вътрешно от него духовни напътствия. Тя организира издаването на философски месечник „Ария“ от 64 страници, „посветен на излагането на интегрален поглед към живота и съществуването“, в който Шри Ауробиндо започва да публикува серийно и паралелно своите основни трудове, близо пет хиляди страници. Поради избухването на Първата световна война, след по-малко от година Мира е принудена да си тръгне за Франция.

Философският месечник „Ария“

От 1914 до 1921 г. Шри Ауробиндо пише неуморно и на един дъх за „Ария“, където разглежда подробно основните сфери на човешкото битие в светлината на висшето Знание, достигнато от него в резултат на практиката на йога: теоретичните основи на Интегрална йога и визията му за Божествен живот на Земята („Животът Божествен“), практиката на йога („Синтезът на Йога“), духа и значимостта на индийската цивилизация и култура („Основи на индийската култура“), развитие на човешкото общество („Човешкият цикъл“), възможността за единение на човешката раса („Идеалът за човешко единство“), природа и еволюция на поезията („Бъдещата поезия“), разкрива истинния смисъл на древните индийски писания („Тайната на Веда“), предоставя своите коментари и интерпретации на древните духовни текстове на Упанишадите и Гита („Химни за мистичния огън“, „Иша Упанишада“ и „Есета върху Гита“), както и различни рецензии, преводи и есета. От 1915 г. и до края на дните си Шри Ауробиндо работи над грандиозната епическа поема „Савитри – легенда и символ“, вдъхновена от плановите на съзнание над менталния и поради това носеща мантрична сила, тоест способността да поражда духовно преживяване. Това е духовна поема в неримувана стихотворна форма с близо 24 000 стиха на английски език, която представлява действено въплъщение на духовния му опит и визия, описвайки духовното дирене, реализиране и бъдеще на човешката душа. *„Савитри е една пета Веда – неговото послание, в което той разкрива преживяванията на световите, намиращи се горе и долу, своите битки*

в Подсъзнанието и Несъзнанието, и цялата окултна история на еволюцията на Земята и на Вселената, до виждането си за бъдещите времена” (Сатпрем). Писменото наследство на Шри Ауробиндо е събрано в 2 поредици от събрани съчинения, последната от които наброява 37 тома.

Мира Алфаса – Майката

На 4-ти април 1920 г., следвайки вътрешното указание, Мира Алфаса се завръща окончателно в Пондичери, за да се присъедини към делото на Шри Ауробиндо. След няколко години, в резултат на радикален духовен опит, той я нарича „Майката”, в чест на нейното пълно отъждествяване с Шакти, действителната съзидателна сила, която посредничи между Божественото и творението. В писмата си той нееднократно посочва, че пътят на Шри Ауробиндо и Майката е общ още от младини, а съзнанието и реализацията им са по същество единни и се отличават само по своите най-външни роли и форми на проявление. *„Когато дойдох в Пондичери”, казва Шри Ауробиндо, „отвътре ми беше продиктувана програмата. Аз я следвах и напредвах, но колкото до помощта за другите, не можех да направя кой знае колко. Тогава дойде Майката и ми помогна да намеря необходимия метод.”*

„Слизащата сила”

В книгата на Сатпрем четем: *„Едно от базовите преживявания в Интегралната йога е „Слизащата сила”, Силата на Духа или Шакти и тя няма свой еквивалент в другите известни йоги. При традиционните методи на йога се събужда „изкачващата се Сила” на Кундалини в основата на гръбначния стълб. Тя се издига от ниво на ниво, докато стигне до темето, където сякаш „разцъфва” в светеща, излъчваща пулсация, придружена с усещане за безбрежност (и често със загуба на съзнание, която наричаме екстаз), сякаш сме преминали Отвъд. ... Традиционните йога-практики и много западни религиозни течения целят най-вече освобождаване на съзнанието: цялото същество е устремено нагоре във въздигащ копнеж. То търси да разкъса привидностите и да изплува там горе в Покоя или екстаза. Откъдето събуждането на тази изкачваща се Сила. Ала както видяхме, целта*

на Шри Ауробиндо е не само да се издига, но и да спуска енергията, не само да бяга във вечния Покой, но да трансформира Живота и Материята и преди всичко нашия кратък живот и частицата материя, която сме. Оттук събуждането или по-точно откликът на тази слизаща Сила. Преживяването със слизащия поток е преживяване с трансформиращата Сила. Тя автоматично ще прави йогата за нас (стига да я оставим да действа). Ще замени несръчните ни усилия и бързо изтощаващи се енергии. Ще започне оттам, където другите йога-практики завършват, отначало ще освети връхната точка на съществуването ни, а после бавно, спокойно и без съпротива ще слезе от ниво на ниво (добре е да отбележим, че Тя никога не действа с насилие; нейната енергия е странно дозирана, сякаш непосредствено е водена от Мъдростта на Духа) и ще обедини цялото ни съществуване от горе до долу. „Когато Покоят бъде установен, тази висша или Божествена сила, идваща отгоре, може да слезе и да заработи в нас. Отначало тя слиза в главата и освобождава менталните центрове, после слиза в сърдечния център... след това в областта на пъпа и виталните центрове... и накрая в кръста и по-ниско. Тя работи за усъвършенстване и едновременно за освобождаване на съществуването ни; част по част обхваща цялата ни природа и я лекува. Премахва излишното, сублимира това, което е за сублимиране, създава онова, което трябва да бъде създадено. Тя интегрира, хармонизира, поражда нов ритъм в нас. ... Със слизащата сила долните ни центрове се отварят едва след като вече солидно сме закрепили своето съществуване горе в супрасъзнателната светлина. Оттук нататък, веднъж влязъл във владение на своите центрове, практикуващият започва да познава хората, нещата, света и самия себе си, такива, каквито са, защото онова, което улавя, вече не са външни знаци, съмнителни думи, жестове, мимики на зазидан човек, нито пък затворения облик на нещата, а една чиста вибрация, която е на всяко ниво, във всяко нещо и във всяко съществуване и която нищо не може да подправи. Но първото ни откритие сме самите ние.”

По време на вечерните беседи през 1926 г. Шри Ауробиндо набляга на необходимостта от връзка между ума и свръх-разума. Той нарекъл тази връзка „надразум“, а Майката го

описва образно в стълбицата от плановете на съзнание като разположен между ума и свръхразума на такова разстояние, на каквото луната отстои между земята и слънцето. В началото на ноември той намеква в беседите си за вероятността това съзнание да се спусне. Във въздуха се носи очакване, а натискът на слизащата Сила става все по-силен и по-силен, почти непоносим. Настъпва денят на великото събитие, 24 ноември 1926 г., когато всички усещат натиск в атмосферата и всичко е пропито от вибрации на Светлина. По-късно Шри Ауробиндо обяснява значимостта на това спускане: *„На 24 ноември 1926 г. беше спускането на Кришна във физическото съзнание [в неговото тяло]. Кришна не е супраменталната Светлина. Спускането на Кришна означава спускането на Божественото от плана на Надразума, което да подготви спускането на Свръхразума и Ананда. Кришна е Ананда-мая, той подкрепя еволюцията посредством Надразума и я води към неговата Ананда.“*

Ашрам

От този момент Шри Ауробиндо се оттегля в уединение в стаята си, за да задълбочи вътрешната си работа и ускори настъпването на следващата фаза от своя труд – спускането на супраменталното Съзнание-Сила в земната материя, и да го закрепят трайно в нея. Наред с това поверява пълната грижа за общността от 24 последователи на Мира, която оттогава всички наричат „Майката“. Това е и официалното начало на „Ашрама на Шри Ауробиндо“.

Сравнително малко е известно за това какво е правил Шри Ауробиндо през следващите 24 години на уединение. Заедно с Майката двамата дават Даршан¹ четири пъти в годината, когато следовници и гости на Ашрама се изреждат пред тях и всеки се спира за безмълвен момент на контакт. Шри Ауробиндо почти не разговаря с никого, освен за кратък период от време преди самото начало на Втората световна война, когато се нуждае от подкрепа поради счупване на крак. През 30-те години води изключително интензивна кореспонденция с практикуващи Интегралната йога, като

¹ Даршан (санскр.: *darśana*) – виждането на свят човек или образ на божество.

публикуваните писма са повече от 5 000. За останалото свидетелстват неговата поезия и промените, които той внася в част от своите ранни писания, а така също и поредицата от есета, написани от него през последните две години от живота му и публикувани впоследствие под заглавие „Супраменталното проявление на Земята“.

„Цялата работа на пионера на еволюцията,

все едно на кое ниво, се състои точно в свързването на новия връх с предишното дъно”, пише Сатпрем. „Когато върхът срещне дъното, завършва един еволюционен цикъл. ... Супраменталният принцип се сблъсква не само с менталното и витално подсъзнание, но и с още по-далечното минало, с физическото подсъзнание и с Несъзнанието – колкото повече се издигаме, толкова повече биваме дърпани надолу. Еволюцията не отива все по-високо, към все повече небе, а все по-дълбоко и по-дълбоко и всеки цикъл, всеки еволюционен кръг се затваря малко по-ниско, малко по-близо до Центъра, където в крайна сметка ще се срещнат висшият Връх и висшето Дъно, Небето и Земята. Следователно пионерът трябва да очисти междинния ментален, витален и физически терен, така че двата полюса да се срещнат наистина. Когато сливането се осъществи не само ментално и витално, а и материално, Духът ще изплува в Материята, в едно пълноценно супраментално същество и в супраментално тяло. „И земята ще се превърне в обител на Духа” („Савитри”). До това очистване на междинния терен се свежда цялата история на Шри Ауробиндо и Майката. ... Но не е възможно индивидуално, пълно и трайно трансформиране без минимално трансформиране на света. ... „За да се помогне на човечеството,” казва Шри Ауробиндо, „не е достатъчно само един индивид, колкото и велик да е той, да достигне индивидуално до разрешението, защото дори Светлината да е готова да слезе, тя не може да остане, докато по-нисшият план не е също готов да понесе натиска на Слизането. ... По тази причина през 1940 г., когато семейства с деца търсят убежище от военните действия в северна Индия, Ашрамът отваря вратите си за тях и така започва третата фаза на трансформирането, която все още продължава, фаза на експанзия и на земна работа. ... Ашрамът не е вид

екзотичен манастир, още по-малко място за убежище и мир, а по-скоро ковачница. „Не за отказване от света е създаден този ашрам, а като център или опитен терен за еволюцията на нова форма на живот. Духовният живот намира най-ярко проявление сред хора, които живеят обикновения живот със силата на йога... Посредством свързването на вътрешния с външния живот човечеството най-сетне ще бъде издигнато и ще стане мощно и Божествено. ... Една-единствена работа е истинска: всеки да открие истината на своето съществуване, външната работа е само средство за това.”

Струва си да се отбележи, че Индия постига своята независимост на 15 август 1947 г., на 75-тия рожден ден на Шри Ауробиндо, по повод на което той заявява: „Приемам този съвпад не като необичайно стечение на обстоятелствата или чиста случайност, а като одобрение и печат на Божествената мощ, белязала живота ми.” Макар и в уединение, той не престава да следи отблизо случващото се в Индия и в света, а на моменти дори се намесва активно чрез безмълвна духовна сила и действие.

В книгата „Отвъд човека като вид – живот и дело на Шри Ауробиндо и Майката” на Джордж ван Фрекем четем: „Супраменталната трансформация на разума на телесните клетки, на материята, от която е изградено тялото, била наречена от Шри Ауробиндо „Разум от Светлина”¹ – от супраменталната Светлина, която е супраменталната Вибрация. ... „Това, което нарекохме Разум от Светлина”, пише в своите последни есета Шри Ауробиндо, „е в действителност последният в поредицата от спускащи се планове на съзнание, ... в него присъства действие на светлина, на истина, на знание, и там несъзнанието, неведението и грешката не могат да

¹ Разум от Светлина (англ.: Mind of Light) – Ново човечество означава за нас появата, развитието на тип или раса от ментални същества, чийто принцип на менталност няма да е повече ум в Невежеството, търсещ знание, ала дори и в своето знание обвързан с Невежеството, търсещ Светлината, без да я владее, отворен за Светлината, но без да е обител за Светлината, без все още да е свършен инструмент, съзнателен за истината и избавен от Невежеството. Вместо това, той вече би притежавал онова, което би могло да се нарече разум от Светлина, способен да живее в истината, способен да осъзнава истината и да проявява в живота пряко, вместо косвено знание. (Mind of Light, „Essays in Philosophy and Yoga”, август 1950 г.)

претендират за място." Разумът от Светлина е неотслабеното, автентично златно Съзнание-за-Единство, стаено в по-нисшите нива на тялото: онези на менталното съзнание в материята. Шри Ауробиндо напреднал в трансформацията на своето тяло, но неговата реализация била все още индивидуална, което било ясно илюстрирано от факта, че тя трябвало да бъде прехвърлена към Майката, за да можела тя да продължи Делото от стадия, достигнат от него."

Телесният Разум от Светлина

През 1949 г. Шри Ауробиндо стига до разбирането, че единият от тях двамата с Майката трябва да остави тялото си, за да ускори проявлението на Сврѣхразума на Земята и супраменталната трансформация, като мине доброволно и съзнателно през смъртта и продължи да работи „от другата страна". И решава той да си отиде, „тъй като тялото на Майката е по-пригодено да издържи първите и критични фази на супраменталната трансформация". През април 1950 г. за първи път след формирането на Ашрама той се съгласява да бъде фотографиран от световноизвестния френски фотограф Анри Картие-Бресон. През ноември приключва с редакциите на всички песни от поемата „Савитри", с изключение на „Книгата на смъртта" и „Епилог", за които казва: „Тях ще ги видим после". Скоро след това се появяват признаците на заболяване. На въпроса на следовник защо не прилага йогическата си сила, за да се излекува, както е постъпвал многократно дотогава, той отговаря лаконично: „*Не мога да кажа. Няма да разберете.*" В малките часове на 5 декември, той се сбогува със своите помощници, кръстосва ръце пред гърдите и напуска тялото си, навлизайки в т. нар. *махасамадхи*. Майката описва, че докато се била прислонила към нозете му, супраменталната сила, натрупана в клетките на неговото тяло, преминавала в нейното тяло, това било съвсем материално усещане за триене през порите на кожата и продължило повече от половин час, както и всеки път след това, когато се доближавала до неговото тяло. По нейните думи: „*Веднага щом като Шри Ауробиндо напусна тялото си, така нареченият от него Разум от Светлина се реализира в мен. Сврѣхразумът се спусна отдавна, много отдавна, в ума [към*

1920 г.] и дори във витала [след 1921 г.]: той работеше също и във физическото, само че косвено, чрез тези посредници. Въпросът беше за директното действие на Свръхразума във физическото. Шри Ауробиндо каза, че това би било възможно, само ако физическият разум възприеме супраменталната светлина: физическият разум беше инструментът за директното действие върху най-материалното. Този физически разум, възприемащ супраменталната светлина, Шри Ауробиндо нарече Разум от Светлина.”

Тялото на Шри Ауробиндо остава 3 дни без признаци на разложение и трупно вкочаняване, цяло чудо в тропическата жегата на южна Индия, „поради това, че е напълнено със супраментална светлина”. Ден след ден хиляди хора се стичат за последен Даршан, а тялото му продължава да излъчва покой, сила и светлина до 9 декември, когато силата започва да отслабва и 111 часа след като Шри Ауробиндо напуска тялото си, то е положено в двора на Ашрама, под сянката на дървото „Служение”.

Проявлението на Супраментала на Земята

Към този момент Ашрамът наброява близо 1 000 души, включително и децата, и Майката поема цялата грижа за него. След 6 години, на 29 февруари 1956 г. тя съумява да сломи преградата за спускането на супраменталното съзнание-сила в земната атмосфера и с това се отваря пътят за нейната йога на телесна трансформация (йога на клетките) и за видоизменението на човечеството. Посланието за априлския даршан през същата година гласи: „Проявлението на Супраментала на Земята повече не е обещание, а жива действителност, реалност. Той работи тук и ще дойде ден, когато и най-слепите, най-несъзнателните, дори най-непредразположените ще са принудени да го признаят.”

По думите на Шри Ауробиндо: „Искаме да свалим Супраментала тук долу като ново свойство на съзнанието. Искаме да създадем раса, в която Супраменталът да бъде постоянно състояние на човешкото съзнание, както понастоящем постоянното състояние на съзнанието сред хората е мисълта. ... Далеч съм от желанието да разпространявам религия, нова или стара, за бъдещето на човечеството. Не става дума за основаване на религия, а за отваряне на път, който е още блокиран.”

*Абсолютното, Перфектно, Неприкосновено,
То е вътре в нас като потайната ни същност,
несъвършената ни маска е приело,
това наемно жилище от плът е присвоило,
по човешка мярка образа си е отляло,
че да се издигнем до божественото му мерило;
Тогаз във фигура обожествена
Творецът ще ни преоформи и ще наложи
план божествен върху тленната отливка,
издигайки умовете ни ограничени до неговата необятност,
докосвайки момента с вечността.
Това преображение дължи Земята на небето:
взаимен дълг обвързва човека към Всевишното:
природата му следва да наденем тъй както то надява нашата;
Синове на Бог сме и следва да сме като него:
човешки къс от него, обожествени следва да пораснем.
Животът ни е парадокс, а Бог – ключът за разгадаване.
Ала междувремежно всичко тук е сянката на блян...*

„Савитри”, Книга I: „Книгата на началата”
Песен 4: „Тайното знание”, стр. 67

Майката – живот и дело

*Но когато часът на Божественото приближава,
Майката Могъща ще се възплъти във Времето
и Бог ще се роди в човешка глина,
във форми, подготвени от вашите животи. ...
Тогава Истината непостигана ще бъде дадена на хората.*

„Савитри”, Книга XI: „Книгата на всевечния ден”, стр. 705

*Начело тя стои на раждане, на труд и на съдба,
в бавните си обиколки циклите кръжат по неин зов;
саморъчно може тя да промени на Времето драконовата база.
Нейна е мистерията от Нощта прикривана;
на духа алхимичната енергия е нейна;
тя е мостът златен, огънят чудесен.
Озареното сърце на Незнайното е тя,
мощ от тишина в дълбоките недра на Бог;
Тя е Силата, неминуемото Слово,
Магнитът на нашия мъчителен възход,
Слънцето, от което палим всички наши светила,
Светлината, която се навежда от нереализираните Широти,
Радостта, която ни примахва от невъзможното,
Мощта на всичко, което още никога не се е спускало.*

„Савитри”, Книга III: „Книгата на Божествената Майка”,
Песен 2: „Обожанието на Божествената Майка”, стр. 314

*Дойдох в Индия, за да се срещна с Шри Ауробиндо,
останах в Индия, за да живея при Шри Ауробиндо,
когато той напусна тялото си, продължих да живея тук,
за да върша неговото дело, което е чрез служене
на Истината и озаряване на човечеството да се ускори
възцаряването на Божествената любов на Земята.*

~ Майката

Без него аз не съществувам, без мен той е непроявен.

~ Майката

„За Майката без съмнение трудно би могло да се говори, защото личност като нейната не понася да бъде затворена в някаква малка история – тя е Сила в движение. За нея всичко, което се е случило едва вчера, всичко казано, експериментирано и направено едва снощи е вече остаряло и безинтересно. Тя е винаги по-далеч и по-напред. Тя е родена, за да „разчупи границите“, подобно на Савитри. Затова няма как да я затворим в някакъв curriculum vitae.”¹

Съзнание отвъд менталното

Съвместният труд на Шри Ауробиндо и Майката се свежда до вдвояването на Земята на ново ниво на съзнание, следващото в еволюционната стълбица отвъд менталното, което Шри Ауробиндо нарича Свръхразум или Супраментал. То постепенно и невидимо за нас работи в нас и на Земята, подготвяйки появата на нов вид, също толкова по-различен от човека, колкото е човешката раса от животинската. Между човечеството и Супраменталния вид предстоят преходни етапи с преходни същества, родени като хора, но способни да влизат в контакт и да изразяват това по-висше съзнание-сила, съзнание-истина. Те ще се явяват един вид „котви“ за това съзнание, за да може то да прониква и работи на всички планове в земната атмосфера и да преобразява всичко – от социалните взаимоотношения и структури до нашите тела и тяхното функциониране.

„Нов свят е роден”

На 10 юли 1957 г. Майката споделя в една от своите беседи с ученици от училището към Ашрама: *„Не става дума за „ново схващане” за духовния живот и Божествената реалност. Тази концепция е изразена от Шри Ауробиндо, многократно и от мен, и би могла да бъде формулирана примерно така: духовността на древността беше бягство от живота в Божествената реалност, изоставяне на света такъв, какъвто е; докато нашата нова визия, напротив, е за обожествяване на живота, трансформиране на материалния свят в божествен свят. ... Това би могло да бъде подобряване, раз-*

¹ „Шри Оробиндо или авантюрата на съзнанието”, Сатпрем, стр. 250.

ширяване на стария свят, но това си остава най-вече някъде там горе, в полето на мисълта. Но каквото се случи, нещо съвсем ново, е че нов свят е роден, роден, роден. Не е старият, който да се трансформира, именно нов свят е роден. И ние сме точно наред този период на преход, където двата са преплетени – където старият все още устоява всемогъщо и изцяло доминира обичайното съзнание, но където новият тихо пристъпва, все още съвсем сдържано, незабелязан – незабелязан дотолкова, че външно погледнато той не внася особено безпокойство, поне засега, и че в съзнанието на повечето хора той е дори съвсем незабележим. И все пак той работи, расте – докато укрепне достатъчно, че да заяви за себе си видимо и доловимо.

Това е бъдеще, което е започнало, но ще мине време, докато се реализира интегрално. Междувременно ние сме в много специална ситуация, изключително специална, без прецедент. Сега сме свидетели на раждането на нов свят; той е съвсем млад, много слаб – не по своята същност, а в своето външно проявление – все още непризнат, без дори да е усещан, отричан от мнозинството. Но той е тук. Той е тук и полага усилие да се разраства, с абсолютна увереност в резултата. Но пътят към него е изцяло нов път, който никога преди не е бил трасиран – никой не е стъпвал там, никой не го е правил! Това е начало, вселенско начало. Така че това е нещо непознато досега и аз ви каня на велико приключение.”

Младежки години

Майката – Мира Алфаса – е родена в Париж на 21 февруари 1878 г. в семейството на турски banker и египетска аристократка. Началното си образование Мира получава у дома.

Нейните духовни опитности започват от ранно детство, като например потапяне в светлина и блаженство, докато седи на детското си столче. По-късно Майката споделя: „На възраст между 11 и 13 години поредица от духовни опити и преживявания на психическото съществуване ми разкриха не само съществуването на Бог, но и възможността човек да постигне единение с Него, да Го реализира интегрално в съзнанието си и в действие, да Го прояви на Земята в живот обожествен. Това, наред с практическата дисциплина за постигането му,

ми беше дадено по време на сън от няколко учители, част от които впоследствие срещнах на физическия план.”

На 12 години тя вече практикува окултизъм и пътува извън тялото си. Например разказва за едно повтарящо се преживяване, което продължило в рамките на почти цяла година. Всяка нощ тя излизала от тялото си и се извисявала над Париж: *„Виждах се обвита във великолепно златна роба, много по-дълга от мен самата, и с извисяването ми нагоре робата се удължаваше и разгръщаше като купол над града. И тогава виждах мъже, жени, деца, старци, болни, обезсърчени да се стичат от всички посоки, да се събират под разгънатата роба, молейки за помощ, споделяйки своите страдания, несполуки и беди. В отговор робата, фина и жива, се удължаваше към всеки от тях поотделно и в момента, в който те я докоснеха, те биваха утешавани или изцелявани, и се прибираха обратно в телата си ощастливени и по-силни. Нямахте нищо по-прекрасно за мен от това, нищо не можеше да ме направи по-щастлива. И всички занимания през деня ми се струаха прозаични, безцветни и безжизнени. Докато тази нощна активност внасяше в живота ми усещане за истинност.”*

От ранна възраст Мира проявява склонност към изкуствата – рисуване, музика и литература. На 16 постъпва в Школата по изящни изкуства École des Beaux-Arts, където придобива псевдонима „Сфинкът“ и участва в изложби в Парижкия Салон.

През 1905 г. в продължение на две години Мира посещава Алжир, за да изучава окултизъм с адепта Макс Теон и съпругата му Алма, силен медиум. В Париж около нея се формира група от духовно-устремени и наред с това тя дава беседи в различни групи.

Първа среща с Шри Ауробиндо

На 29 март 1914 г. Мира пристига в Пондичери, Индия, за да се срещне с Шри Ауробиндо. От пръв поглед разпознава в него духовния наставник, когото виждала насън от 15 годишна и който направлявал вътрешно нейното духовно развитие. На следващия ден записва в дневника си с молитви и медитации: *„Не е толкова важно, че твърде много са*

съществата, потънали в най-плътното невежество, Този, когото видяхме вчера, е на Земята; неговото присъствие е достатъчно доказателство, че ще дойде ден, когато тъмнината ще бъде трансформирана в светлина, и че Твоето царство наистина ще се установи на Земята.“

Мира стартира издаването на философски месечник „Ария“ от 64 страници, в който в продължение на близо седем години Шри Ауробиндо публикува своите основни трудове: „Животът Божествен“, „Синтезът на Йога“, „Основи на индийската култура“, „Човешкият цикъл“, „Идеалът за човешко единство“, „Бъдещата поезия“, „Тайната на Веда“, „Химни за мистичния огън“, „Иша Упанишада“ и „Есета върху Гита“, както и различни рецензии, преводи и есета.

След близо година в Индия, Мира е принудена да се върне във Франция поради избухването на Първата световна война. След година заминава за Япония за период от четири години. На 24 април 1920 г. отново пристига в Пондичери в резултат на вътрешно указание и остава там до края на дните си.

Постепенно около Шри Ауробиндо и Мира се заформя група от практикуващи йога, която постепенно се разраства. На 24 ноември 1926 г. в резултат на радикален духовен опит, описан като спускане на съзнанието от Надразума във физическото, Шри Ауробиндо се оттегля в уединение в статята си и поверява на Мира пълната материална и духовна отговорност за общността. Това е зараждането на „Ашрама на Шри Ауробиндо“ с 24 следовници, които започват да я наричат Майката, поради това, че Шри Ауробиндо разпознава в нея възплъщение на динамичния изпълнителен аспект на еволюционната, съзидателна сила, наричана в Индия традиционно „Майката“.

Период на „чудеса“

Следващите 9-10 месеца са белязани от впечатляващи събития. Почти всеки ден се случват „чудеса“ и времето минава като божествен блян. Шри Ауробиндо се е уединил напълно, за да подготви спускането на Сврърхразума чрез вътрешна концентрация. По думите на Майката: *„Отведнъж, веднага, нещата започнаха да придобиват определена форма, разгръ-*

щаше се едно изключително брилянтно творение, в изумителни детайли, с чудни преживявания, взаимодействие с божествени същества и всякакви проявления, смятани за чудодействени; ... Един ден отидох както обикновено да разкажа на Шри Ауробиндо за случващото се – бяхме стигнали до нещо наистина много интересно и видимо съм проявила прекален ентузиазъм в описанието си – тогава Шри Ауробиндо ме погледна... и каза: „Да, това е надразумно творение. Много е интересно, много добре направено. Ти ще правиш чудеса, с които ще се прославиш по света, ще съумяваш да влияеш на световните събития, наистина...” и добави с усмивка: „Ще е велик успех. Но това е творение от нивото на Надразума. А ние не търсим успех; ние искаме да установим Свърхразума на Земята. Трябва да умеем да се отказваме от незабавния успех, за да създадем новия свят, супраменталния свят в неговата интегралност.” Веднага ми стана ясно, разбрах с вътрешното си съзнание и след няколко часа цялото това творение го нямаше. ... и от този момент започнахме да градим отново, върху други основи.”

Разрастване на Ашрама

През 1940 г. много следовници, в това число и семейства с деца, търсят убежище в Ашрама поради надвисналата опасност от военни действия. Въпреки недоумението и неприемането от страна на голяма част от следовниците, това служи като разширяване полето на действие в посока на интегриране на вътрешния и външния живот. В книгата „Отвъд човека като вид – живот и дело на Шри Ауробиндо и Майката” на Жорж ван Фрекем четем, че „все повече и повече се разгръщала *Работата*, напътствана от *Провидението*, след като отначало била надеждно *внедрена на Земята*. ... През първите години животът в Ашрама бил много стриктен, като тази *вътрешна строгост* била необходима за *полагането на основите на външната Работа*. Наред с *нарастването на броя на последователите*, с *физическото разширяване на общността* и с *духовния напредък на нейните членове*, *Майката* можела да *отслаби юздите* и да *разчита все повече и повече на вътрешна сила*. В това, което се превърнало в *многолика миниатюра на света*, необходима за *Йога* и

имаща за цел обхващането на „целия живот“, била приета и младежта – знак, че Силата, Шакти на Майката сега била в състояние да се справи с това необичайно и изискващо много сили разширяване на външната Работа.”

Училище като никое друго

През 1943 г. Майката отваря училище за децата от Ашрама, а през 1952 г. то получава статут на Международен образователен център на името на Шри Ауробиндо. Това „училище като никое друго“ е базирано на тяхната визия за интегрално образование и свобода за прогресиране. В книгата на Фрекем четем думите на Майката към децата и учителите: *„Ние сме тук, за да правим това, което другите не могат да правят, понеже те дори нямат представа, че то може да се прави. Ние сме тук, за да прокараме пътя към Бъдещето за децата, които принадлежат на Бъдещето.”* И още: *„Детето притежава душа, достигнала определена фаза от своя еволюционен растеж. Тази душа е Божественото и поради това съдържа в себе си цялото познание. „Няма нещо, което да може да бъде преподавано на ума, без да присъства вече заложено като потенциално знание в разцъфтяващата душа на творението.”* Това знание е предоставено в дълбините на човека от „универсалния Инструктор“, за да му позволи, в това както и в други въплъщения, да получи всички необходими опитности за своя вътрешен растеж, които в крайна сметка ще го доведат до пълно съзряване на неговата душа. В хода на пътешествието от въплъщение във въплъщение, човешкото съществуване е напътствано през всички необходими преживявания и защитавано от своята душа. От казаното могат да се извлекат два извода. Първо: всички деца носят зад гърба си своята индивидуална еволюция, заложена в тяхната личност със своя специфичен ритъм на развитие; това означава, че няма как да има някакъв образователен метод, който да е общо приложим, и че към всяко дете следва да се подхожда и да му се помага индивидуално. Вторият извод: истинският педагог не е „учител“ в смисъла на едва ли не всезнаещ авторитет, упълномощен от обществото да налага своята воля и ограниченото си, по неизбежност, знание посредством принуда и дори физическо насилие. Той трябва

да бъде Учител в духовния смисъл на думата, за да съумява да вниква във вътрешната индивидуалност на своите възпитаници или ученици и да им помага в техните истинни потребности. Не просто авторитет, а спътник, който се отнася с разбиране и търпение, като самият той следва да е наясно със собствените си възможности и ограничения, за да помага в прогреса на децата – негови по-млади братя и сестри – по пътя им в живота. „Да си учител значи да си духовен пастир“, казала Майката. А Шри Ауробиндо написал: „Най-добрият учител е много по-малко преподавател и много повече присъствие.“ „Важното тук е, че принципът на образованието е принцип на свобода“, казала тя на учениците. „Вие прогресирате благодарение на това, че усещате в себе си необходимостта от прогрес, защото това е импулс, който ви тласка спонтанно напред, а не защото това е нещо наложено ви като правило: този прогрес, от духовна гледна точка, е далеч по-висш [спрямо обикновеното образование].“ „Ако сред вас има такива, които не искат да се учат и на които не им се нрави да се учат, те имат правото да не се учат“, но в такива случаи дълг на педагога е да разясни на детето потенциалните последствия от неговото решение. Тя искала от тях главно „да се учат да виждат себе си, да разбират себе си и да владеят себе си“. А на учителите от своето училище казала: „В действителност единственото нещо, което трябва да следвате прилежно, е да ги учите да познават себе си и да изберат собствената си съдба, пътя, по който искат да вървят“. „Трябва да си светец и герой, за да бъдеш добър учител. Нужно е да си велик йогин, за да станеш добър учител. Самият ти следва да имаш съвършено отношение, за да изискваш от учениците да проявяват съвършено отношение. Не можеш да изискваш от никого това, което ти самият не правиш.“

Градът на Зората – Ауровил

На 28 февруари 1968 г. Майката основава Ауровил, „Градът на Зората“, на 12 км от Пондичери. Това е третото поред разширяване на полето за действие на тази Йога за световна трансформация. По призив на ЮНЕСКО, на церемонията по основаване на Ауровил се стичат около пет хиляди делегати

от 124 държави (всички независими държави по това време), които полагат по шепа пръст от своята родина в урна с формата на лотос в центъра на бъдещия град – като символ на единение между хора и народи. Майката отправила апел, излъчен на живо по индийското радио: *„Поздрави от Ауравил към всички хора с добра воля. Добре дошли в Ауравил са всички онези, които жадуват за прогрес и се стремят към по-висш и по-истински живот.“* И предоставила

Хартата на града на бъдещето:

1. Ауравил не принадлежи никому в частност. Ауравил принадлежи на цялото човечество. Но за да живее в Ауравил, човек следва да служи с готовност на Божественото съзнание.

2. Ауравил е място за непрестанно обучение, постоянен прогрес и неувяхваща младост.

3. Ауравил иска да бъде мост между миналото и бъдещето. Възползвайки се от всички открития на външния и вътрешния живот, Ауравил се стреми с дръзновение към бъдещи реализации.

4. Ауравил е място за духовни и материални изследвания, насочени към постигането на живо въплъщение на реално единение между хората.

„Индивидуалната трансформация не би сътворила нов тип същества или нов колективен живот.“ Това е основната причина за създаването на Ауравил и тази възвишена цел продължава да привлича хора от цял свят. Днес проектът Ауравил е добре уреден и към края на 2020 г. наброява 3 300 жители от 59 страни, близо 700 от които са непълнолетни. Ауравил съществува правно като фондация към Министерството за развитие на човешките ресурси на Индия и от самото си създаване е подкрепян от ЮНЕСКО. Людмила Живкова, тогава с ранг министър на културата и връзката между България и ЮНЕСКО, е била силно съпричастна към Ауравил и училището към Ашрама на Шри Ауробиндо и е поддържала близък и чест контакт с д-р Кирийт Джоши – ректор на училището към Ашрама, съветник по въпросите на образованието в правителството на Индия и заместник председател

на Института по образование към ЮНЕСКО. През февруари 1981 г. тя посещава града в качеството си на един от петимата членове на Международния Консултативен Съвет към правителството на Индия по въпросите на Ауровил, като другите му членове са били д-р Кирийт Джоши, както и тогавашният генерален секретар на ЮНЕСКО Амаду Махтар М'Боу, Нарасима Рао – министър на външните работи на Индия и Дж.Р.Д. Тата – влиятелен индийски индустриалец и спомоществувател.

Духовното послание на цветята

Майката използва цветята като помощно средство в живота на следовниците, като подсказка за качествата и възможностите, върху които следва да се фокусират. Любовта към цветята има силата да ни настрои на фините струни на истинната ни същност. Тя именува близо 900 различни цветя, като например бегонията е „Баланс“, слънчогледът „Съзнание, обърнато към Светлината“, орхидея – „Привързаност към Божественото“, мушката – „Духовно щастие“, божур – „Красота в изкуството“, люляк – „Различаване“, хризантема – „Жизнена енергия“, полски мак – „Спонтанна радост на природата“, градинска теменужка – „Мисли, насочени към Божественото“, богородичка – „Прозрачност“, розов трендафил – „Себеотдаване“, а роза – „Любов към Божественото“. На въпроса как узнава името на цветето, Майката отвръща: *„Като вляза във връзка с природата на цветето, с неговата вътрешна истина. ... чрез отъждествяване с вибрацията му, възприемане на качеството, което тя представя, се получава впечатление, което може да бъде преведено чрез мисълта“*. Лизел Раймонд е цитирана в книгата „Цветята и тяхното духовно послание“ (преведена на български): *„Този, който получава цвете от нейните ръце, знае, че то е жива мантра, която своевременно ще въздейства надълбоко; всичко зависи от откритостта, от искреността, от себеотдаването на онзи, който се предава на Божественото влияние. Тук протича процес на преобразяване, на насърчаване, който е очевиден. Цветето е активният посредник, който осъществява целта... Безмълвното послание на цветето е чисто, прецизно, често пъти остро като бръснач... В момента, в който*

човек получи цветята, те стават за него в буквален смисъл стъпала от светлинната стълбица, по която той да се издигне.”

Трансформиране на тялото

Дейността на Майката не се изчерпва с практическото въплъщаване в живота на делото на Шри Ауробиндо. Формирането на Ашрама и основаването на Ауровил е само външната, видимата част от нейната работа. Но тя е също и първопроходец в областта на духовния опит, окултната практика и телесната трансформация.

През 1950 г. Шри Ауробиндо напуска тялото си. Майката разказва как седейки до леглото му „съвсем реално – съгъстявайки се, с много силно усещане, като че ли може да бъде видяно – всичката тази супраментална сила, която беше в неговото тяло, го напусна и влезе в моето, проникваше през порите на кожата ми с физическо усещане за триене.” По нейните думи: „Веднага щом като Шри Ауробиндо остави тялото си, така нареченият от него Разум от Светлина се реализира в мен. Свърхразумът се спусна отдавна, много отдавна, в ума [към 1920 г.] и дори във витала [след 1921 г.]: той работеше също и във физическото, само че косвено, чрез тези посредници. Въпросът беше за директното действие на Свърхразума във физическото. Шри Ауробиндо каза, че това би било възможно, само ако физическият разум възприеме супраменталната светлина: физическият разум беше инструментът за директното действие върху най-материалното. Този физически разум, възприемащ супраменталната светлина, Шри Ауробиндо нарече Разум от Светлина.”

Супраменталното проявление

На 29 февруари 1956 г. („Златният ден”), по време на колективна медитация на игрището на Ашрама, Майката получава преживяване, в което тя приема формата на огромно космическо златно тяло и с огромен чук разбива Златния капак (Golden lid, за който се говори още от индийските свещени писания Ведите), който разделя света от Божественото, ништата от висшата полусфера, и така Супраменталните Светлина, Сила и Съзнание нахлуват към Земята в непрекъснат

поток. На 24 април тя огласява случилото се: „Реализацията на Супраментала на Земята вече не е обещание, а жив факт.“ С това главната мисия на нейния труд и този на Шри Ауробиндо получава своето осъществяване.

От 1960 г. до края на земните си дни през 1973 г., Майката се среща ежеседмично с един от следовниците в Ашрама, французина Сатпрем. По време на тези срещи те обсъждат нейния прогрес в трансформацията на физическото и клетъчно съзнание под въздействието на новото Съзнание-Сила, влиянието на супраменталното съзнание в Ашрама и в света, нейни по-ранни преживявания, както и духовните ѝ преживявания, изменението и одухотворяването на функциите на физическото ѝ тяло, подготвянето на нейното ново супраментално тяло, нейните видения за новата раса и много други теми. Тези разговори са записвани на магнетофон и са публикувани на френски, английски, немски и руски в 13 тома под името „Аджендата на Майката – Хроника на Супраменталното проявление“ (Mother's Agenda).

Нейните множество беседи, коментари към написаното от Шри Ауробиндо, послания, нейни статии и писма са събрани в 17 тома на Mother's Collected Works.

През 1971 г. в центъра на Ауровил започва строежът на Матримандир, буквално от санскрит „обител на Божествената Майка“, материален израз на Душата на Ауровил. Това е място за съсредоточаване, за „намиране на собственото съзнание“. Вечерта на 17 ноември 1973 г. приключва изливането на бетон в кръга, който свързва отгоре четирите подпори на сградата на Матримандир, символизиращи четирите аспекта на Божествената Майка, проявявани в света – Мъдрост, Сила, Хармония и Съвършенство. Точно в този момент Майката оставя земното си тяло.

„Бъдещето на Земята зависи от изменение на съзнанието... и промяната е неизбежна. Но всеки е свободен да избира дали да сътрудничи за тази промяна, или тя ще трябва да се наложи посредством напора на смазващи обстоятелства. Така че събудете се и съдействайте.“

~ Майката

Всичко в нея сочеше към по-благородно естество.
Близък до простора земен, интимен с небесата,
възвишен и стремглав, младежкият ѝ далновиден дух,
странствайки през светове прекрасни и спокойни,
прелиташе над друмите на Мисълта към неродените неща.
Пламенна бе нейната самоуверена и несломима воля;
умът ѝ, море от белоснежна искреност,
плискаше се страстно, без ни една размътена вълна.
Както в мистичен действен танц
жрица на екстази непорочни,
водена и вдъхновявана от свод за откровения на Истина
се движи в пещера пророческа за богопосветени,
тъй сърце от тишина в дланите на радост
изпълваше с богати съзидателни туптежи
тяло като алегория на утринна виделина,
сякаш ниша за забулена божественост
или златни двери храмови към отвъдните неща.
В безсмъртни ритми люшкаха се стъпките, родили се
във времето;
погледът, усмивката ѝ пробуждаха сетивност дивна
даже в земните неща, а насладата им интензивна
изливаше небесна прелест върху хорските животи.
Всеотдайност необятна бе за нея самороден акт;
великодушие с размаха на море или небе
обгръщаше с величието си всичко приближило се
и даваше усещане за свят възвеличан:
грижовността ѝ сгръваше като умерено и благо слънце,
високата ѝ страстност – равновесие на небесата сини.
Както нечия душа би летяла като гонима птица,
измъквайки се с изнурените крила от буреносен свят,
за да стигне безметежността на припозната гръд,
тъй в безопасен пристан и разкошна благостна отмора
човек отпиваше отново от живота потоци медоносен огън,
можеше да си възвърне навика да щастливее,
да усети атмосферата преславна на нейната природа ярка,
и радостно да търха под властта на топлина и колорит от нея.
Недра от милосърдие, притихнала светиня,
помощта ѝ изотвътре отлостваше двери към небето;
любовта в нея бе по-обширна от вселената,

сърцето ѝ едничко съумяваше да подслони света.
Великото неудовлетворено божество [на Любовта]
можеше да обитава тук:
незаето от затворнически въздух на джуджето-личност,
настроението ѝ можеше да приютява диханието му по-висше,
духовно, което може да направи всичките неща божествени.
Понеже даже низините ѝ бяха потайности от светлина.
Едновременно тя бе безмълвие и слово,
континент от саморазпростиращ се покой,
океан от непотрепващ девствен огън;
крепкостта, смълчаността на боговете бяха нейни.
В нея то намери широта подобна нему,
своя висш, топъл и ефирен етер преоткри
и се държеше в нея непринудено като у дома си.
В нея то срещна своята си вечност.

„Савитри”, Книга I: „Книгата на началата”,
Песен 2: „Същината на проблема”, стр. 14

Част от диалога между Всевишния и Савитри:

„О, дивно тяло на възплътилото се Слово,
мислите ти мои са, с твоя глас говорих аз.
Волята ми твоя е, каквото си избрала, аз избирам:
каквото си поискала, дарявам на земята и на хората. ...
Ръце полагам върху душата ти от пламък,
ръце полагам върху сърцето ти любвеобилно,
впрягам те към силата ми за действие във Времето.
Понеже ти се подчини на намерението ми безвременно,
понеже ти избра да споделиш земната борба и участ
и се склони от състрадание към приземеното човечество,
и се отклони, за да помогнеш, и копнееше да ги спасяваш,
чрез сърдечната ти страст обвързвам твоето сърце към моето
и възлагам робията си славна върху твоята душа.
Отсега ще сътворявам в теб творбите си прекрасни.
Природата ти ще скрепя със струните на мойта сила,
ще подчиня на моето блаженство тялото на твоя дух
и ще те направя живо средоточие на цялата ми благодат,
и ще съградя в теб своя горд кристален дом.

Дните ти ще бъдат мои снопове от светлина и сила,
нощите ти - мои звездни радостни мистерии
и облаците ми ще са заплетени в косите ти,
и пълноводията ми ще се венчаят в твоето дар-слово.
О Слънце-Слово, ти ще въздигнеш земната душа към Светлина
и Бог ще привнесеш в животите на хората;
Земята ще се превърне в моя работилница и дом за мен,
моя градина на живота да засадя божественото семе.
Когато целият ти труд приключи в земно време,
умът на земята ще да бъде дом за светлина,
животът на земята – дърво, израстващо към небесата,
тялото на земята – обител храмова за Бог.
Пробудени от тленното невежество,
хората ще бъдат озарени от сиянието на Всевечното
и славата на моята виделина ще вдигне мислите
и ще долавят в сърцата си сладостта на моята любов
и в делата им ще ги задвижва чудотворната ми Мощ.
Волята ми ще е смисълът на дните им;
живеейки за мен, чрез мен, в мен те ще живеят. ...”

„Савитри”, Книга XI: „Книгата на всевечния ден”, стр. 698

„САВИТРИ – легенда и символ” Духовният епос на Шри Ауробиндо

„Савитри – легенда и символ” е епическа поема на Шри Ауробиндо от близо 24 000 неримувани стиха. Той работи върху нея в продължение на повече от 30 години. Първата известна чернова датира от 1916 г., а последните корекции са продиктувани само няколко дни преди той да напусне тялото си през декември 1950 г.

Неговият духовен съратник, Майката, казва следното за „Савитри”:

*Смятам, че това е неговото послание, всичко останало
е подготовка, но „Савитри” е посланието.*

*

*Важността на „Савитри” е неизмерима.
Темата ѝ е универсална.
Нейното откровение е пророческо.
Времето, прекарано в нейната атмосфера,
не е пропиляно.*

*

*За отварянето на психическото, за ръста на съзнанието
и дори за подобряване на английския е добре да се чете
по една-две страници от „Савитри” на ден.*

*

*Завършена система на йога, която може да служи като
наставник за следовниците на интегралната садхана.*

*

Йогата на Земята в нейния възход към Божественото.

*

*Савитри, пророческата визия за световната история и из-
вестяването на бъдещето на Земята.*

*

*„Савитри” е мантра
за трансформацията на света.*

КРАТКО ОПИСАНИЕ НА „САВИТРИ“

Епическата поема „Савитри – легенда и символ“ е поезия и философия, базирана на духовната опитност на самия Шри Ауробиндо. Легендата за Савитри и Сатяван идва от древното свещено индийско писание „Махабхарата“ като история за съпружеска любов, която надвива смъртта. По думите на автора, „героите в „Савитри“ не са просто алегория на личностни качества, а възплъщения на живи и съзнателни Сили, с които можем да влезем в реален контакт и те приемат човешки тела, за да помогнат на човека и да му покажат пътя от неговото тленно състояние към Божествено съзнание и безсмъртен живот.“

„Савитри“ е „нов вид мистична поезия от бъдещето“, вдъхновена от висши планове на съзнание [overhead poetry], и изисква разширяване на съзнанието и утихване на ума, за да бъде подобаващо възприемана.

Централната тема на поемата е еволюцията на човешката раса и нейното обожествяване, победата на Любовта над смъртта и отрицанието, и предстоящото възникване на супраментална гностична раса на Земята.

Поемата е изградена от 12 Книги и множество Песни (Canto). В първите три книги Шри Ауробиндо описва духовното развитие на цар Асвапати, бъдещият баща на Савитри. В процеса на своята 18 годишна йогическа практика цар Асвапати минава през три етапа. Първо постига своята духовна себerealизация като индивид, описана в Книга I. После възлиза като представител на човешката раса по стълбицата на плановете на съзнание, от нисшите до висшите – темата на Книга II. В тази книга той пътешества из вътрешните светове, обособени в четири основни категории – физически, витални, ментални и духовни. Но това все още си остава негова индивидуална победа. След което той се устремява към реализация не само за самия себе си, но за всички, бленува за универсална реализация и ново творение. Това е описано в Книга III, „Книгата на Божествената Майка“.

След като достига върховете на духовните светове, цар Асвапати изпитва тяга към света на Нирвана. Това е темата на първата песен от Книга III. Състоянието на Нирвана е смятано за най-високото възможно постижимо за човека, тъй

като то го отвежда извън този свят, към разтваряне на индивидуалността и сливане със статичния, безмълвен Брахман или Абсолют. Това бягство от света би го освободило от бремето на човешкия живот и от дуалностите. Но целта на цялото пътешествие на цар Асвапати е да намери начин да усъвършенства и извиси живота в този свят, не да се спасява от него. Затова той отстъпва от региона на Нирвана и поема към света на Трансцендентното. Той предприема тази стъпка, тъй като всичко постигнато от него досега, всичките изследвани от него светове не са му разкрили тайната за внасяне на съвършенство в живота на земята. Тук, докато стои на прага на най-висшия слой от света на Надразума, той долавя присъствието на Всевишната Божествена Майка, Съзидателката на мирозданието. И тази среща е описана в Песен 2, чийто превод следва.

Най-сетне в този трансцендентен регион цар Асвапати вижда света на съвършенство, търсен от него – Супраменталния свят. Това бъдещо супраментално творение е описано в Песен 3, „Домът на Духа и новото творение“.

В Песен 4, „Видението и дарът“, цар Асвапати успява да измоли от Божествената Майка да прати на Земята своя еманация, въплъщение, което да съумее да привнесе на Земята това ново съзнание, съзряно от него в трансценденталния свят. Всевишната Майка съветва цар Асвапати да прояви търпение, тъй като според нея човечеството не е готово за спускането на това ново съзнание. Но той настоява, в името на изстрадалото човечество, и Божествената Майка му обещава, че нейно въплъщение ще се роди на Земята, за да помогне на човека да надвие своите неадекватности и да се преобрази, така че Божественият живот да се възцари най-сетне на Земята.

В част II проследяваме раждането и израстването на дъщерята на цар Асвапати, Савитри, въплъщението на самата Всевишна Майка. Израствайки като богиня на хубостта, надарена с чисти богоподобни качества, когато тя достига своята зрялост, нейният баща я изпраща по белия свят със заръката да открие „другаря на душата си, другото си аз“, давайки на Савитри своите напътствия как да го разпознае. След две години на път, тя среща Сатяван, син на цар в изгнание, отраснал в девствеността на горската природа (Книга V, „Книгата на любовта“), и се омъжва за него, въпреки проро-

чеството, че точно след година Сатяван *трябва* да умре. Опитът на майката на Савитри да я откаже, темата за болката и съдбата, както и непреклонността на девойката изграждат Книга VI, „Книгата на съдбата“.

Веднъж сърцето ми избра и не избира повече.

Думата, изречена от мен, не може да се заличи,

тя е вписана в регистрите на Бог. ...

Аз съм по-силна от смъртта и по-силна от съдбата;

любовта ми и света ще надживее, обреченост ще ме напусне,

безпомощна пред моята безсмъртност,

законът на съдбата може да се промени,

ала не повелята на моя дух.

Бидейки изрядна съпруга и шакти, стаила в душата си бремето на предстоящата загуба, тя се посвещава на усилна вътрешна подготовка, за да посрещне съдбовния ден – Книга VII, „Книгата на йога“. В книга VIII, „Книгата на смъртта“, настъпва уреченият ден, и тогава Савитри моли Сатяван да го придружи в гората. Покосен от фатален удар на клон, Сатяван се свлича в скута на Савитри и в този момент тя долавя невидимото присъствие на Смъртта.

В част III следва епичният дебат на Савитри с бога на Смъртта, дебатът между всеутвърждаващата и всепобедна Любов и Принципа на отрицание. След като разкрива пред бога на Смъртта своята божественост, обликът му се разтваря в светлината, а Савитри се озовава в озарените пространства на всевечния ден и влиза в диалог с Всевишния. Той я изкушава три пъти да последва Сатяван в пространствата на вечни светлина и покой на Духа, но Савитри отказва и настоява Сатяван да се завърне в тялото си, за да спомогнат заедно за осъществяването на стремежа на Земята към божественост. Всевишният предвижда:

Но първо трябва висша Истина да стъпи на Земята

и човек да се стреми към светлината на Всевечното,

и всичко в него да усеща докосването на Духа,

и животът да се подчинява на Сила, идваца отвътре.

И това ще бъде; понеже нов живот ще дойде...

Истината ще предвожда техните животи,

Истината ще диктува мисълта им, думи и дела,

ще се чувстват приповдигнати по-близо до небето,
смякаш мъничко по-ниско от самите богове.
Понеже знанието ще се лее в озаряващи потоци
и дори умът помръкнал ще завибрира с нов живот
и ще се разпали и пламти с огъня на Идеала,
и ще се обърне, за да се избави от тленното невежество.
Границите на Невежеството ще започнат да отстъпват,
все повече и повече души ще влязат в светлината,
умовете осветени, вдъхновени, призователя окултен ще дочуват
и животите ще лумнат с неочакван пламък изотвътре,
и сърцата все по-влюбени с божествена наслада,
и волята човешка в тон с божествената воля.
Тези „аз“-ове обособени ще почувстват единението на Духа,
сетивата ще са все по-податливи за небесната сетивност,
плътта и нервите – за неведома ефирна радост,
а телата тленни – за безсмъртност.
Сила Божия ще потече по тъкани и клетки
и ще възглави дихание и реч и действие,
и всички мисли ще са жар от светила,
и всяко чувство – трепет поднебесен.
Често ще настъпва сияйна вътрешна зора
и ще осветява палатите на дремещия ум;
блаженство ненадейно ще пробягва по нозе и длани,
и Природата с Присъствие по-мощно ще се пълни.
Тъй ще се отвори земята за божественост
и обикновените по нрав ще доловят обширния подем,
ще озарят дела обикновени с лъчите на Духа
и ще срещат божеството в обикновените неща.
Природата ще заживее, за да изяви неявен Бог,
Духът ще се заеме с човешката игра,
този земен живот ще стане живота божествен.

„Савитри“, Книга 11: „Книгата на всевечния ден“, стр. 710
Савитри успява да измоли от Всевишния живия Сатяван и
двамата се завръщат у дома преобразени и с нова мисия, по
нейните думи:

*Пробудена за смисъла на своето сърце,
че да усещам обич и единство значи да живея,
и това, магията на нашето златно претворение
е истината цяла, що аз зная или търся, о мъдрец.*

SAVITRI – A LEGEND AND A SYMBOL
Book III: The Adoration of the Divine Mother
Canto II: The Adoration of the Divine Mother

A stillness absolute, incommunicable,
Meets the sheer self-discovery of the soul;
A wall of stillness shuts it from the world,
A gulf of stillness swallows up the sense
And makes unreal all that mind has known,
All that the labouring senses still would weave
Prolonging an imaged unreality.
Self's vast spiritual silence occupies Space;
Only the Inconceivable is left,
Only the Nameless without space and time:
Abolished is the burdening need of life:
Thought falls from us, we cease from joy and grief;
The ego is dead; we are freed from being and care,
We have done with birth and death and work and fate.
O soul, it is too early to rejoice!
Thou hast reached the boundless silence of the Self,
Thou hast leaped into a glad divine abyss;
But where hast thou thrown Self's mission and Self's power?
On what dead bank on the Eternal's road?
One was within thee who was self and world,
What hast thou done for his purpose in the stars?
Escape brings not the victory and the crown!
Something thou cam'st to do from the Unknown,
But nothing is finished and the world goes on
Because only half God's cosmic work is done.
Only the everlasting No has neared
And stared into thy eyes and killed thy heart:
But where is the Lover's everlasting Yes,
And immortality in the secret heart,
The voice that chants to the creator Fire,
The symbolled OM, the great assenting Word,
The bridge between the rapture and the calm,
The passion and the beauty of the Bride,
The chamber where the glorious enemies kiss,
The smile that saves, the golden peak of things?

„САВИТРИ – ЛЕГЕНДА И СИМВОЛ”
Книга 3: Книгата на Божествената Майка
Песен 2: Обожанието на Божествената Майка

Неподвижност абсолютна, непредаваема,
посреща себеоткривателството на душата;
стена от неподвижност изолира от света,
дълбина от неподвижност поглъща сетивата
и прави нереално всичко, що умът е знаел,
всичко, което сетивата работливи все биха тъкали,
удължавайки въобразена нереалност.
Безбрежна духовна тишина на Аза окупира Пространството;
само Невъобразимото остава,
само Безименното, извън време и пространство:
отменена е обременяващата нужда от живот:
мисъл спуска се от нас, секват радост и печал;
егото е мъртво; освободени сме от битие и грижа,
приключили сме с раждане и смърт и труд и орис.
О душа, много ти е рано да ликуваш!
Ти си стигнала до безпределното безмълвие на Аза,
скокнала си в благодна божествена провала;
но къде захвърлила си мисията и мощта на Аза?
На кой безжизнен насип по пътя към Безкрая?
В теб някой обитаваше, който беше аза и света,
какво направила си ти за неговата цел в звездите?
Бягството не носи победа и корона!
Нещо си дошла да правиш от Незнайното,
но нищо не е свършено и светът си продължава,
тъй като едва полу-изпълнен е космическият труд на Бог.
Единствено несекващото „Не” е наближило
и се е вторачило в очите ти и погубило сърцето ти:
но къде е на Любимия пребъдното навеки „Да”
и безсмъртието в тайното сърце,
гласът, който славослови Огъня творец,
знакът на невидимото ОМ, Думата велика на съгласие,
мостът между възторга и покоя,
страстта и красотата на Невестата [Природата, партньорка],
покоите, където враговете славни се целуват [дух и материя],
усмивката избавяща, зенитът златен на нещата?

This too is Truth at the mystic fount of Life.
A black veil has been lifted; we have seen
The mighty shadow of the omniscient Lord;
But who has lifted up the veil of light
And who has seen the body of the King?
The mystery of God's birth and acts remains
Leaving unbroken the last chapter's seal,
Unsolved the riddle of the unfinished Play;
The cosmic Player laughs within his mask,
And still the last inviolate secret hides
Behind the human glory of a Form,
Behind the gold eidolon of a Name.
A large white line has figured as a goal,
But far beyond the ineffable suntracks blaze:
What seemed the source and end was a wide gate,
A last bare step into eternity.
An eye has opened upon timelessness,
Infinity takes back the forms it gave,
And through God's darkness or his naked light
His million rays return into the Sun.
There is a zero sign of the Supreme;
Nature left nude and still uncovers God.
But in her grandiose nothingness all is there:
When her strong garbs are torn away from us,
The soul's ignorance is slain but not the soul:
The zero covers an immortal face.
A high and blank negation is not all,
A huge extinction is not God's last word,
Life's ultimate sense, the close of being's course,
The meaning of this great mysterious world.
In absolute silence sleeps an absolute Power.
Awaking, it can wake the trance-bound soul
And in the ray reveal the parent sun:
It can make the world a vessel of Spirit's force,
It can fashion in the clay God's perfect shape.
To free the self is but one radiant pace;
Here to fulfil himself was God's desire.

И това е Правда в извора мистичен на Живота.
Черна пелена [на неведение] е вдигната; съзряли сме
сянката могъща на всеоведущия Бог [Знание];
но кой е вдигнал булото от светлина
и кой видял е тялото на Краля [Всевишният в материята]?
Мистерията на раждане и действия на Бог остава,
несломен оставяйки печата на последната глава,
неразбулена загадката на недовършената Драма;
космичният Актьор се смее в своята си маска
и все още крие непокътнат сетния секрет
зад човешкото величие на Форма,
зад позлатено идолно изображение на Име.
Широка бяла линия се е очертала като цел,
но далеч отвъд сияят неизразимите пътеки светоносни:
онова, което се е приемало за извора и края, бе широка порта,
последна босонога стъпка към вечността.
Отворил се е взорът към безвремието,
безкраят взима си обратно формите, от него дадени,
и през тъмното на Бог или неговата гола светлина
неговите милион лъчи се връщат в Слънцето.
Там е знакът нула на Всевишния [признакът на пустота] ;
Природата, разголена и неподвижна, сваля покривалото от Бог.
Но в грандиозното ѝ нищо има всичко:
когато крепките ѝ одеяния биват смъкнати от нас,
неведението на душата бива покосено, ала не душата:
нулата прикрива лик безсмъртен.
Извисено и пусто отрицание не е всичко,
колосално заличаване не е на Бог последна дума,
върховен смисъл на живота, завършека на хода на човек,
значимостта на тоз велик мистериозен свят.
В абсолютна тишина дреме абсолютна Мощ.
Пробуждайки се, тя може да разбуди скованата от транс душа
и влъча [психическото] да изведе на показ слънцето-родител:
тя може да преобрази света в съд за сила на Духа,
тя може да моделира глината в облик съвършен на Бог.
Да се избави аза е само един сияен ход;
тук себе си да претвори бе желание на Бог.

Even while he stood on being's naked edge
And all the passion and seeking of his soul
Faced their extinction in some featureless Vast,
The Presence he yearned for suddenly drew close.
Across the silence of the ultimate Calm,
Out of a marvellous Transcendence' core,
A body of wonder and translucency
As if a sweet mystic summary of her self
Escaping into the original Bliss
Had come enlarged out of eternity,
Someone came infinite and absolute.
A being of wisdom, power and delight,
Even as a mother draws her child to her arms,
Took to her breast Nature and world and soul.
Abolishing the signless emptiness,
Breaking the vacancy and voiceless hush,
Piercing the limitless Unknowable,
Into the liberty of the motionless depths
A beautiful and felicitous lustre stole.
The Power, the Light, the Bliss no word can speak
Imaged itself in a surprising beam
And built a golden passage to his heart
Touching through him all longing sentient things.
A moment's sweetness of the All-Beautiful
Cancelled the vanity of the cosmic whirl.
A Nature throbbing with a Heart divine
Was felt in the unconscious universe;
It made the breath a happy mystery.
A love that bore the cross of pain with joy
Eudaemonised the sorrow of the world,
Made happy the weight of long unending Time,
The secret caught of God's felicity.
Affirming in life a hidden ecstasy
It held the spirit to its miraculous course;
Carrying immortal values to the hours
It justified the labour of the suns.
For one was there supreme behind the God.
A Mother Might brooded upon the world;

Докато стоеше на оголения ръб на битието
и страстта и търсенето на душата му
се изправиха пред потушаване в някаква безлична Шир,
Присъствието, за което той копнееше, внезапно наближи.
През тишината на тоталния Покой извечен,
откъм сърцевината на дивно Трансцендентно,
тяло чудно и прозирно
като мистично благо обобщение на същността му,
губеща се в изначалното Блаженство,
дошло уголемено от самата вечност,
пристъпи някой, абсолютен и безкраен.
Същество от мъдрост, могъщество, наслада,
както майка притегля рожбата си в своите обятия,
то пое в гърдата си Природа и свят и душа.
Отменяйки празнотата без признак на живот,
нарушавайки безлюдността и беззвучната смълчаност,
пронизвайки безбрежното Непознаваемо,
във волността на дълбините неподвижни
красив и ощастливяващ блясък се прокрадна.
Мощта, Светлината, Блаженството, неизразими с думи,
се изобрази в изненадващ сноп лъчи
и сътвори златен проход до сърцето му,
докосвайки чрез него всичко живо, изпълнено с копнеж.
Сладостта на миг от всепрекрасното
отмени суетата на космическия вихър.
Природа, тупкаща с божествено Сърце,
бе усетена във вселената неосъзната;
тя преобрази дъха в мистерия щастлива.
Любов, понесла кръста на болката с радост,
ощастливи отвътре (евдемонизира) мъката на този свят,
възрадва бремето на дълго и безкрайно Време,
секрета улови на Божието благоденствие.
Утвърждавайки в живота скрит екстаз
тя придържаше духа към чудотворния му курс;
донасяйки безсмъртни ценности на часовете,
тя оправда изнурителния труд на светилата.
Понеже някой имаше, върховен там зад Бог.
Майчино Могъщество бе обгърнало света;

A Consciousness revealed its marvellous front
Transcending all that is, denying none:
Imperishable above our fallen heads
He felt a rapturous and unstumbling Force.
The undying Truth appeared, the enduring Power
Of all that here is made and then destroyed,
The Mother of all godheads and all strengths
Who, mediatrix, binds earth to the Supreme.
The Enigma ceased that rules our nature's night,
The covering Nescience was unmasked and slain;
Its mind of error was stripped off from things
And the dull moods of its perverting will.
Illumined by her all-seeing identity
Knowledge and Ignorance could strive no more;
No longer could the titan Opposites,
Antagonist poles of the world's artifice,
Impose the illusion of their twofold screen
Throwing their figures between us and her.
The Wisdom was near, disguised by its own works,
Of which the darkened universe is the robe.
No more existence seemed an aimless fall,
Extinction was no more the sole release.
The hidden Word was found, the long-sought clue,
Revealed was the meaning of our spirit's birth,
Condemned to an imperfect body and mind,
In the inconscience of material things
And the indignity of mortal life.
A Heart was felt in the spaces wide and bare,
A burning Love from white spiritual founts
Annulled the sorrow of the ignorant depths;
Suffering was lost in her immortal smile.
A Life from beyond grew conqueror here of death;
To err no more was natural to mind;
Wrong could not come where all was light and love.
The Formless and the Formed were joined in her:
Immensity was exceeded by a look,
A Face revealed the crowded Infinite.
Incarnating inexpressibly in her limbs
The boundless joy the blind world-forces seek,
Her body of beauty mooned the seas of bliss.

Съзнание разбули своя чуден лик,
пребиваващо над всичко, без нищо да отрича:
нетленна над падналите ни глави
той усети възторжена и непрепъваща се Сила.
Непомръкващата Истина се появи, устояващата Мощ
на всичко, което тука бива сътворявано и после разрушено,
Майката на всички божества и всички сили,
която, бидейки посредница, скрепява земното с Всевишния.
Енигмата престана, ръководила нощта на нашата природа,
покриващото Неведение бе демаскирано и повалено;
неговият ум грешащ бе смъкнат от нещата
и настроенията притъпени на волята му покварена.
Озарени от нейната всевиждаща тъждественост,
Невежество и Знание не можеха да се препират вече;
повече не можеха исполинските Противоположности,
антагонистични полюси на уловката на този свят,
да натрапват илюзията на двойнствения си екран,
подхвърляйки фигурите си между нас и нея.
Мъдростта бе близо, дегизирана от собствените си дела,
на които помрачената вселена служи като роба.
Повече съществуването не изглеждаше безцелно падане,
Заличаването веч не бе единственото избавление.
Намерено бе Словото потайно, отдавна търсената улика,
разкрит бе смисълът на раждането на духа ни,
обречен на несъвършени ум и тяло,
в несъзнанието на материалните неща
и на живота смъртен без достойнство.
Сърце усети се в пространствата широки и оголени,
Любов пламтяща от бели извори духовни
изличи скръбта на дълбини невежи;
страданието се изгуби в нейния усмихнат лик безсмъртен.
Живот изотвъд растеше победител тука на смъртта;
да греша не беше повече присъщо на ума;
неправда няма как да дойде там, където има светлина и обич.
Безформено и Формено се бяха слели в нея:
Безмерното от погледа ѝ бе надминато,
Лице разбули преизпълнен със възможности Безкрай.
Въплъщавайки неизразимо в жилите си
радостта безбрежна, от слепите всемирни сили търсена,
прелестната ѝ снага огря като луна морета от блаженство.

At the head she stands of birth and toil and fate,
In their slow round the cycles turn to her call;
Alone her hands can change Time's dragon base.
Hers is the mystery the Night conceals;
The spirit's alchemist energy is hers;
She is the golden bridge, the wonderful fire.
The luminous heart of the Unknown is she,
A power of silence in the depths of God;
She is the Force, the inevitable Word,
The magnet of our difficult ascent,
The Sun from which we kindle all our suns,
The Light that leans from the unrealised Vasts,
The joy that beckons from the impossible,
The Might of all that never yet came down.
All Nature dumbly calls to her alone
To heal with her feet the aching throb of life
And break the seals on the dim soul of man
And kindle her fire in the closed heart of things.
All here shall be one day her sweetness' home,
All contraries prepare her harmony;
Towards her our knowledge climbs, our passion gropes;
In her miraculous rapture we shall dwell,
Her clasp shall turn to ecstasy our pain.
Our self shall be one self with all through her.
In her confirmed because transformed in her,
Our life shall find in its fulfilled response
Above, the boundless hushed beatitudes,
Below, the wonder of the embrace divine.
This known as in a thunder-flash of God,
The rapture of things eternal filled his limbs;
Amazement fell upon his ravished sense;
His spirit was caught in her intolerant flame.
Once seen, his heart acknowledged only her.
Only a hunger of infinite bliss was left.
All aims in her were lost, then found in her;
His base was gathered to one pointing spire.

Начело тя стои на раждане, на труд и на съдба,
в бавните си обиколки циклите кръжат по неин зов;
тя саморъчно може да видоизмени фундамента на Времето.
Нейна е мистерията от Нощта прикривана;
на духа алхимичната енергия е нейна;
тя е мостът златен, огънят чудесен.
Озареното сърце на Незнайното е тя,
мощ от тишина в дълбоките недра на Бог;
тя е Силата, неминуемото Слово,
магнитът на нашия мъчителен възход,
слънцето, от което палим всички наши светила,
светлината, която се навежда от нереализираните Широти,
радостта, която ни зове от невъзможното,
мощта на всичко, което още никога не се е спускало.
Цялата Природа безмълвно призовава само нея
с ходилата си да изцели болящото туптене на живота
и да сломи пломбите с печат върху смътната душа човешка,
и да разпали своя огън в затворената същност на нещата.
Всичко тук ще бъде някой ден за благостта ѝ дом,
Всички противоположности подготвят нейната хармония;
към нея знанието ни възлиза, страстта ни пипнешком върви;
в нейния възторг чудесен ние ще живеем,
обятието нейно ще превърне болката в екстаз.
Нашето „Аз“ ще бъде едно „аз“ с цялото чрез нея.
В нея утвърден, понеже трансформиран в нея,
животът ни ще изнамери в своя отговор осъществен
отгоре, необятните смълчани красоти,
отдолу, чудото на прегръдката божествена.
Узнал това като в гръмотевична светкавица от Бог,
възторгът на неща неземни изпълни неговите фибри;
изумление се спусна върху похитения му усет;
духът му беше уловен в нейния нетолерантен пламък.
Веднъж съзряло я, сърцето му зачиташе единствено и само нея.
Само глад за нескончаемо блаженство бе останал.
Всички цели губеха се в нея, после в нея се намираха;
устоите му бяха сбрани в островърха кула.

This was a seed cast into endless Time.
A Word is spoken or a Light is shown,
A moment sees, the ages toil to express.
So flashing out of the Timeless leaped the worlds;
An eternal instant is the cause of the years.
All he had done was to prepare a field;
His small beginnings asked for a mighty end:
For all that he had been must now new-shape
In him her joy to embody, to enshrine
Her beauty and greatness in his house of life.
But now his being was too wide for self;
His heart's demand had grown immeasurable:
His single freedom could not satisfy,
Her light, her bliss he asked for earth and men.
But vain are human power and human love
To break earth's seal of ignorance and death;
His nature's might seemed now an infant's grasp;
Heaven is too high for outstretched hands to seize.
This Light comes not by struggle or by thought;
In the mind's silence the Transcendent acts
And the hushed heart hears the unuttered Word.
A vast surrender was his only strength.
A Power that lives upon the heights must act,
Bring into life's closed room the Immortal's air
And fill the finite with the Infinite.
All that denies must be torn out and slain
And crushed the many longings for whose sake
We lose the One for whom our lives were made.
Now other claims had hushed in him their cry:
Only he longed to draw her presence and power
Into his heart and mind and breathing frame;
Only he yearned to call for ever down
Her healing touch of love and truth and joy
Into the darkness of the suffering world.
His soul was freed and given to her alone.

Това бе семе, хвърлено в безмерно Време.
Дума е изречена или Светлина показана,
момент съзира, вековете трудят се да изразят.
Тъй мигом от Безвремието световите лумваха;
нескончаем миг е основанието за годините.
Всичко сторено от него бе да се подготви почвата;
неговите малки начала молеха за мощен край:
понеже всичко, що е бил, трябва сега да се новосформира,
нейната радост в него да се въплъти, да се пазят свято
в къщата му на живота нейните величие и красота.
Но съществуването му сега бе преголямо за самия него;
Изискването на сърцето му бе пораснало неимоверно:
Свобода за него само не можеше да го задоволи,
светлината нейна, блаженството ѝ той поиска за Земята и за хората.
Но мощта човешка и човешката любов не стигат,
за да се прекърши земният печат на неведение и смърт;
могъществото на природата му сега наподобяваше новородено;
небесата твърде са високо за протегнатите длани да ги хванат.
Тази Светлина не идва чрез напъгане или чрез мисъл;
в тишината на ума Трансцендентното работи
и смълчаното сърце дочува неизреченото Слово.
Капитулация на всичко в него бе едничката му сила.
Мощ, която обитава висините, трябва да работи,
дадонесе в затворената стая на живота полъхот Безсмъртното
и да изпълни крайното с Безкрая.
Всичко, що отрича, да се изтръгне трябва и погуби
и да се смажат многото копнежи, заради които
Едното губим, за което животите ни бяха сътворени.
Сега останалите жалби бяха приглушили в него своя плач:
единствено копнееше да притегли нейното присъствие и мощ
в своето сърце и ум и дишаща направа;
единствено жадуваше да призове навеки долу
нейното лечително докосване на обич, истина и радост
в тъмнината на страдалческия свят.
Душата му бе волна и дадена на нея само.

Послание до Запада

*Едно от последните послания на Шри Ауробиндо,
написано по повод на неговия рожден ден
и Деня на независимостта на Индия през 1949 г.:*

Бях помолен да изпратя по повод на 15-ти август послание до Запада, но това, което имам да кажа, би могло да бъде предадено равностойно и като послание до Изтока. Прието е да се набляга върху разногласието и несходството между тези два сегмента от човешкото семейство и дори те да бъдат противопоставяни един на друг. Но лично аз по-скоро бих се фокусирал върху еднаквост и съгласие, вместо върху разногласие и несходство. Изтокът и Западът имат една и съща човешка природа, съвместни човешки съдбини, един и същ стремеж към по-голямо съвършенство, аналогично търсене на нещо по-висшестоящо, нещо, към което вътрешно напредваме, и даже външно. Някои умове са склонни да наблягат на духовността или мистицизма на Изтока и на материализма на Запада. Но Западът е имал, не по-малко от Изтока, своите духовни търсения и, макар и не в такова изобилие, своите святи хора и мистици, Изтокът е имал свои материалистични тенденции, свои материални величия, свои сходни или идентични отношения с живота и Материята и света, в който обитаваме. Изтокът и Западът винаги са имали повече или по-малко близки срещи и обмен, мощно са си въздействали един на друг и понастоящем се намират под нарастваща принуда от Природа и Предопределение да го правят повече от всякога. Налице е общо упование, съвместни съдбини, духовни, както и материални, за които и едните, и другите са нужни като сътрудници. Не бива повече да насочваме умовете си към разногласие и несходство, а към единство, съгласие, дори единоподушие, нужни за преследването и постигането на съвместен идеал, отредената задача, осъществяването, към което Природата от времето на своите наченки смътно е поела и е длъжна, във все по-силна светлина на знание, заменяща нейното първоначално неведение, да упорства непрестанно. Но какви ще да са този

идеал и таз задача? Това зависи от нашето разбиране за реалностите на живота и за най-висшата Реалност. Тук следва да вземем под внимание, че е налице не някакво пълно различие, а нарастващо раздалечаване между тенценциите на Изтока и Запада. Най-висшата истина е истина на Духа; Дух върховен над света и при това вътрешно присъщ нему и на всичко живо, който крепи и води всичко към целта, задачата и осъществяването на Природата, каквито и да са те, от времето на нейните смътни безсъзнателни наченки досега посредством ръста на съзнание – това е единият аспект на битието, който дава ключ към разгадаване на тайната на нашето съществуване и смисъл на света. Изтокът винаги и все повече е придавал най-голямото значение на всевишната истина на Духа; дори в своите екстремални философии е поставял света настрана като илюзия и е зачитал Духа като единствената реалност. Западът се е концентрирал все повече и повече върху света, върху отношенията на ум и живот с нашето материално битие, върху нашето надмощие над него, върху усъвършенстването на ума и живота, както и някакво осъществяване на човешкото същество тук: в наши дни се стига вече до там, че да се отрича Духът и дори да се възцарява Материята като една-единствена реалност. От една страна духовно съвършенство като единствения идеал, от друга – способността за усъвършенстване на расата, идеалното общество, безукорно развитие на човешкия ум и живот, а материалното битие на човека се е превърнало в най-пространната мечта за бъдещето. При това и двете са истинни и могат да се разглеждат като част от намерението на Духа в световната природа; те не са несъвместими едно с друго: по-скоро тяхното раздалечаване следва да бъде изцелено и двете да бъдат обхванати и помирени в нашето виждане за бъдещето. Науката на Запада е стигнала до откритието, че еволюцията е тайната на живота и е разгадала нейния развой в този материален свят; но тя е поставила по-голям акцент върху развитие на вид и форма, отколкото върху ръста на съзнание: дори съзнанието е било смятано за съпътстващ инцидент, а не за самата тайна на смисъла на еволюцията. Наличието на еволюция е признато от известни умове на Изток, някои философии и свещени книги,

но там нейният смисъл е в растежа на душата, посредством развиващи се или следващи една след друга форми и множество животи на индивида, до нейната лична най-висша реалност. Понеже, ако съществува съзнателно същество във формата, това същество едва ли би било временно субективно явление на съзнанието; то трябва да е душа, която се осъществява, а това осъществяване може да се случи, само ако има връщане на душата до Земята в множество поредни животи, в множество последователни тела. Развоят на еволюцията се свежда до развитието, от и в безсъзнателна Материя, на подсъзнателен, а след това съзнателен Живот, на съзнателен ум, първо в живота на животните, а после цялостно в съзнателен и мислещ човек – най-висшето сегашно постижение на еволюционната Природа. Достигането на ментално същество е понастоящем нейното най-висше и с тенденция да бъде смятано за нейно окончателно деяние; но е възможно да се предвиди по-нататъшна стъпка в еволюцията: Природата може би визира, отвъд несъвършения ум на човека, съзнание, което излиза извън неведението на ума и владее истина като свойствено му право и природа. Съществува Истина-Съзнание, както е наречено във Ведите, Свръхразум, както го нарекох аз, което разполага със Знание, без да се налага да го търси и често да не го намира. В една от Упанишадите е посочено, че същество на знание, или гностично същество, ще бъде следващата стъпка над менталното същество; в него душата трябва да се изяви и чрез нея да се достигне съвършеното блаженство на духовното съществуване. Ако това би могло да се постигне като следващата еволюционна стъпка на Природата тук, тогава тя би получила своето осъществяване и бихме могли да предвидим способността за постигане на съвършенство на живота даже тук, достигането на пълноценен духовен начин на живот дори в това тяло или може би в доведено до съвършенство тяло. Дори бихме могли да говорим за Божествен живот на Земята; нашата човешка мечта за съвършенство би била постигната, и в същото време би бил осъществен стремежът към рай на Земята, често срещан в разните религии, сред духовни мъдреци и мислители. Възходът на човешката душа към всевишния Дух е най-висшата цел и нужда на душата,

понеже това е всевишната реалност; но е възможно също и спускането на Духа и неговите действени сили в света, а това би оправдало и съществуването на материалния свят, би придало смисъл, божествен промисъл на творението и би разбулило неговата загадка. Изтокът и Западът биха намерили съгласие в преследването на височайшия и най-обширен идеал. Духът в прегръдка с Материята, а Материята намерила своята действителна реалност и скритата Реалност във всяко нещо в Духа.

Часът на Бог¹

Има моменти, когато Духът се движи сред хората, а диханието на Всевишния се носи над водите на нашето битие; има други моменти, когато той се оттегля и хората са оставени да действат според силата или слабостта на своя егоизъм. Първите са периоди, когато даже малко усилие води до велики резултати и преобразява съдбата; вторите са промеждутъци от време, когато много труд отива за постигане на малък резултат. Наистина, последното може да подготвя първото, би могло да е слабият дим на саможертвата, който възлизайки до небесата, притегля потока от божи дарове. Злочест е човекът или народът, който, когато божественият момент настъпва, е заварен в дрямка или неподготвен да го използва, понеже светилникът не е бил в готовност за посрещането, а ушите са запушени за призива. Но трижде горко на онези, които са силни и готови, ала прахосват силата или не използват правилно момента; за тях е непоправима загуба или разруха.

В часа на Бога очисти душата си от всякакво самозалъгване и лицемерие и суетливо себе-ласкателство, за да съумееш да погледнеш право в духа си и да чуеш повика. Всичко неискрено в характера, служило нявга за твое прикритие от взора на Учителя и светлината на идеала, сега става пролука в бронята ти и привлича удара. Дори и да надвиеш за момента, толкова по-зле за теб, понеже ударът би те настигнал после и би те подкосил наред триумфа ти. Но бидейки чист, отхвърли всеки страх; тъй като часът е често страховит, огън и вихър и буря, напор на гнева Божи; но тоз, който съумее да се опре на истината на своето предназначение, той ще устои; дори и да падне, той ще се вдигне отново, дори и да изглежда сякаш е отвяван от порива на вятъра, той ще се завърне. И не позволявай на светското благоразумие да шепне в ухото ти; понеже това е часът на неочакваното, непредвидимото, неизмеримото. Недей мери мощта на Диханието посредством дребните си инструменти, а се довери и върви напред.

¹ "The Hour of God", Sri Aurobindo, 1918

Но най-вече пази душата си настрана, дори и да е за известно време, от врявата на егото. Тогава ще бъдеш предвождан от факел в нощта и бурята ще ти е в помощ и флагът ти ще се развява на висотата на величието, което е следвало да бъде покорено.

Шри Ауробиндо

Поезия от Шри Ауробиндо

Труд Божи

A God's Labour, Collected Poems, 31.7.1935 / 1.1.1936 г.

В сребристия въздух мечтите си сбрах
между синьо и златно небе,
меко увих ги и там ги скътах,
мечти ювелирни за Тебе.

Надявах се мост от дъга да издигна,
висината с пръстта да венчая
и да посея на земята танцуваща, дребна
тоналностите на безкрая.

Но ярък бе небосводът ни и твърде далечен,
ефирът му твърде крехък;
не остана маякът ни – блестящ и внезапен;
коренът все още плитък.

Тоз, който би свалил тук небесата,
трябва да слезе в таз пръст
и да понесе теглото на земна природа
и да стъпва по клетия път.

Божествен принудих се долу да слезна
тук на земята в злочестие,
невеж, работяга, човек да отрасна
между вратите на смърт и рождение.

Дълбах надълбоко и с много търпение,
насред тиня и кален кошмар,
русло за притока със златно звучене,
приют за нетленен пожар.

Търпях и се трудех в телесния здрач,
огън да дам на човека;
но ненавист на ада и човешката злъч
са ми отплата от памтивека.

Че умът е пионка на животински остатък;
в надежда сладта му да усмири,
в себе си сиво джудже подслонява човекът,
очаровано от грях и скърби.

Джуджето потръпва от висшата пламенност
и от неща непорочни и благи;
с удоволствие само, и с болка, с разпаленост
устояват неговите драми.

Всичко наоколо е тъма и раздор;
че слънцата, от човека почитани,
едва мъжделят в тоз залитащ живот -
дар от душите прославени.

Малки факли разпалва човек с упование,
ала те водят до ръба на провал;
откъслек от Истина е негово увенчание,
пилигримството стига до хан.

Всевишната истина той отрича от страх,
от светлина по-велика се мъчи,
на невежи могъщества моли се плах,
или олтара на демони тачи.

Всичко намерено трябва пак да се търси,
всеки враг покосен оживява,
всяка битка се води отново без край
живот след живот в забрава.

Врълхитат титани и владики на мрака
и в мен зейват рана след рана,
но няма отмора, че следвам заръка,
отработвайки повеля нетленна.

Как се надсмиват, и хора, и демони!
„Духът ти по Химера копнее,
обрисуваш небето с багрите огнени;
но ще паднеш и трудът ще изтлее.

Кой си ти, че бърбориш за небесно спокойствие
и за радост и златен оазис
на нас, бродяги в живот без съзнание,
сковани от жизнена орис?

Земята е наша, поле на Тъмната
за жалки димящи огньове.
Как тя да понася Светлината пресвята,
как да търпи Божи блянове?

Да го пребием и спрем възхода му славен!
Че сърцата ни да бият отбой,
свободни от гнета на зова му юначен
и хомота на белия му покой.”

Но в гръдта ми на смъртен сам Бог обитава
и се бори с дефект и фаталност,
и път утъпква през кална и дива дъбрава
за невъобразимата Тоталност.

Глас извика: „Иди, където никой не ходи!
Надълбоко и по-дълбоко дълбай,
докато стигнеш до мрачните каменни основи
и на вратата без ключ почукай.”

Видях, че лъжа е внедрена дълбоко,
където никой да стъпи не смей,
там сивият Сфинкс пази спящия Бог
върху криле разпростряни на Змей.

Неутолимите води на живота оставих
и показността на ментални привидности,
и по задънените улици на тялото се отправих
към скрити в недрата потайности.

През сърцето безгласно на Земя изнурена
копах под звън на черна литургия.
Видях на ада духовната първопричина
и произхода на земната агония.

Таласъми надаваха вопъл след вопъл
и змейските стонове чух;
в Пустотата проникнах, където ражда се Мисъл,
по бездънната яма бродих.

Бронирани с покой и безкрайно мълчание
пристъпвах по отчаяна стълба,
вносяйки огньовете на Всевишно величие
в дълбините на човешката бездна.

Той, дете съм аз, беше все още с мен;
сломяват се вече преградите.
Гласа Му дочух и Заръка подех
в безбрежния мир между веждите.

Дълбоко и високо се събраха чрез мост
и шурнаха златни води
под дъгата над хребети, по сапфирния склон
и блещукат между земни бразди.

Огън небесен е разпален в Земята
и нестихващи слънца тук пламтят;
през чудна пролука в стобора на живота
души въплътени зоват

като пламъци към царства на Блаженство и Истина:
а по стълба рубинено-златна
сияйните рожби се стичат от Рая -
края на тъмата да оповестят.

Още малко и вратите на по-нов живот
ще се изваят в светлината сребриста,
с покрив от злато и мозаичен под
на земята велика, без маски, лъчиста.

Ще оставя мечтите си в сребристия свод,
че в златно-сините си одеяния,
по земята ще ликува напета и в плът
живата истина твоя.

Златната Светлина

Златната Ти Светлина проникна в моя мозък
и сивите пространства на ума, от светило озарени,
се преобрази в тихо зарево и пламък,
в ярък отклик на мъдрите окултни тайни.

Златната Ти Светлина се спусна до врата ми
и речта ми се превърна в напев обожествен,
химн за Твоя слава е едничката ми нота;
словата ми – опиянени с виното на Вечността.

Златната Ти Светлина се спусна до сърцето
и осени живота ми с Твоето безсмъртие;
сега то е храмова обител за Твоето присъствие
и всичките му страсти са насочени единствено към Теб.

Златната Ти Светлина се спусна до нозете ми –
устоите ми станаха поле за Твоята игра и трон за Теб.

Шри Ауробиндо

Sonnets, 8 август 1938 г., преработено на 22 март 1944 г.

THE GOLDEN LIGHT

Thy golden Light came down into my brain
And the grey rooms of mind sun-touched became
A bright reply to Wisdom's occult plane,
A calm illumination and a flame.

Thy golden Light came down into my throat,
And all my speech is now a tune divine,
A paean-song of Thee my single note;
My words are drunk with the Immortal's wine.

Thy golden Light came down into my heart
Smiting my life with Thy eternity;
Now has it grown a temple where Thou art
And all its passions point towards only Thee.

Thy golden Light came down into my feet,
My earth is now Thy playfield and Thy seat.

Себепредаване

О Ти, на когото аз съм инструмента,
о потайни Природа и Дух, подслонили се в мен,
нека тленната ми същност сега се претвори
в безметежната Ти слава на божественост.

Ума си съм отдал, в Твое русло да се издълбае,
волята си съм предложил, за да бъде Твоята повеля:
нека нищо от самия мен да не остане настрани
в единението наше мистично и неизразимо.

Сърцето ми ще запулсира с вселенските туптежи
на Твоята любов,
тялото ще се превърне в Твой двигател за земна употреба;
в жилите ми ще текат потоците на Твоето ликуване;
мислите ми – вихрогончета на Светлината,
отприщвани от Твоята мощ.

Душата ми едничка запази, пред Теб навеки да благоговее
и Теб да среща във всяка форма и душа от Теб.

Шри Ауробиндо

Sonnets, 20 септември 1939 г.

SURRENDER

O Thou of whom I am the instrument,
O secret Spirit and Nature housed in me,
Let all my mortal being now be blent
In Thy still glory of divinity.

I have given my mind to be dug Thy channel mind,
I have offered up my will to be Thy will:
Let nothing of myself be left behind
In our union mystic and unutterable.

My heart shall throb with the world-beats of Thy love,
My body become Thy engine for earth-use;
In my nerves and veins Thy rapture's streams shall move;
My thoughts shall be hounds of Light for Thy power to loose.

Keep only my soul to adore eternally
And meet Thee in each form and soul of Thee.

Трансформация

Диханието ми струи във фин поток ритмичен;
то пълни всяка фибра с божествено могъщество:
пил съм от Безкрая като от бокал на великан.
Времето е мойта драма или сцената за моя блян.
Озарените ми клетки са на радостта пламтяща схема,
а нервите ми тръпнещи и разпростряни са преобразени
в изящно русло на възторг опалов и кристално чист
за прилива на Непознатото и на Всевишното.

Аз повече не съм васален на плътта,
робуващ на Природа и нейната оловно-тежка власт;
повече не съм улавян в мрежата на сетивата.
Душата ми без хоризонт се шири из простора,
тялото ми е честит и жизнен инструмент на Бог,
духът ми – светило необятно от безсмъртна светлина.

Шри Ауробиндо

Sonnets, 1933 г.

TRANSFORMATION

My breath runs in a subtle rhythmic stream;
It fills my members with a might divine:
I have drunk the Infinite like a giant's wine.
Time is my drama or my pageant dream.
Now are my illumined cells joy's flaming scheme
And changed my thrilled and branching nerves to fine
Channels of rapture opal and hyaline
For the influx of the Unknown and the Supreme.

I am no more a vassal of flesh,
A slave to Nature and her leaden rule;
I am caught no more in the senses' narrow mesh.
My soul unhorizoned widens to measureless sight,
My body is God's happy living tool,
My spirit a vast sun of deathless light.

Кришна

Най-сетне приоткривам смисъл в раждането на душата
във вселената ни страховита и прекрасна,
след като почувствах сърцето жадно на земята,
към Кришна устремено, отвъд завесата небесна.

Красотата на очи безсмъртни аз съзрях
и страстта на флейтата на Кришна долових,
и ненадейния екстаз нетленен аз познах,
и вечно приглушената печал душевна вкусих.

Все по-близо музиката на Любимия звучи,
животът тръпне с непозната трепетна омая;
цялата Природа от обич обладана дъх таи
в надежда своя повелител да докосне, да обгърне, бъде.

За този миг единствен са живели миналите векове;
светът сега осъществен тупти във мен, най-сетне.

Шри Ауробиндо

Sonnets, 15 септември 1939 г.

KRISHNA

At last I find a meaning of soul's birth
Into this universe terrible and sweet,
I who have felt the hungry heart of earth
Aspiring beyond heaven to Krishna's feet.

I have seen the beauty of immortal eyes,
And heard the passion of the Lover's flute,
And known a deathless ecstasy's surprise
And sorrow in my heart for ever mute.

Nearer and nearer now the music draws,
Life shudders with a strange felicity;
All Nature is a wide enamoured pause
Hoping her lord to touch, to clasp, to be.

For this one moment lived the ages past;
The world now throbs fulfilled in me at last.

Невеста на Огъня

Невесто на Огъня, обгърни ме отблизо –
невесто на Огъня!
Аз се отърсих от разцвета на земна наслада,
обезсилих желание.

Хубавице сияйна, обгради ми живота –
хубавице сияйна!
Аз пожертвах копнеж и разтворих печал,
възторга ти да издържа.

Лик на Екстаз, тръпка, обятие –
Лик на Блаженство!
Само теб дивна бих съзерцавал,
бих усещал само милувката твоя.

Глас на Безкрая, звучене в гърдта ми –
зов на Единия!
Просветли ми сърцето, за да останеш навеки,
о слънце живително!

Шри Ауробиндо

11.11.1935 г.

BRIDE OF THE FIRE

Bride of the Fire, clasp me now close, –
Bride of the Fire!
I have shed the bloom of the earthly rose,
I have slain desire.

Beauty of the Light, surround my life, –
Beauty of the Light!
I have sacrificed longing and parted from grief,
I can bear thy delight.

Image of Ecstasy, thrill and enlase, –
Image of Bliss!
I would see only thy marvellous face,
Feel only thy kiss.

Voice of Infinity, sound in my heart, –
Call of the One!
Stamp there thy radiance, never to part,
O living sun.

Кой

В синевата небесна, в зелена дъбрава,
чия ръка рисува заревото в света?
Когато вятърът спеше в зародиш в ефира,
кой го разбуди и му заръча да вей?

Той е забулен в сърцето, прикрит от Природа,
в ума е долавян, където гради мисълта:
в цветните багри и шарки втъкан е,
в светоносната мрежа на звезди уловен.

В юначност на мъж, в хубостта на жена,
в момчешкия смях, в свенливостта на девойка;
десницата, пратила Юпитер да кръжи из простора,
изкусно скроява в спирала дъга след дъга.

Това са деяния Негови и Негови покрови и сенки;
ала Той самият къде е? Под какво име познат?
Брахман ли, Вишну ли? Жена или мъж?
С тяло? Безплътен? С двойник ли, сам?

Него обичаме в младежа игрив и омаен [Кришна],
чрез свирепа и гола жена Той господства над нас [Кали].
Да мъдрува Го виждаме по върховете заснежени, [Шива]
следим Го как в същността на нещата твори [Брахма].

Ще кажем на целия свят за ходовете Му и за изкуствеността;
Той изпитва възторг в изтезание, в страсти и болка;
Той се опива в скръбта ни и ни кара да леем сълзи,
после пак ни омайва със Своята хубост и радост.

Като мелодия дивна оглася простора смехът Му,
ненагледна усмивката на благостта Му пламти;
сърцето Му с живота ни тупти, възхитата ни е общението
на Рада и Кришна, любовта ни – целувката тяхна.

Той е храброст гръмовна в рева на тромпети,
Той колесницата язди и Той пронизва в стрелите;
Той сразява с размах и е цял милосърдие;
за света Той воюва и за възродените му бъднини.

В помитане на светове и в прииждането на епохи,
неизразим и могъщ, величествен, чист,
отвъд последния връх, превзет от мислителя
въдворен е Той на престоли, които устояват навеки.

На човека Маестро и негов вечен Възлюбен,
досами сърцето е Той, очи да имахме да Го съзрем;
заслепени от гордост сме и от помпозност на страсти,
обвързани в мислите си, свободни се ширим из тях.

Той самият е в слънцето – без възраст, извечен,
а в полунощ точно Той хвърля сянка в света;
когато мракът бе сляп и обгърнат в тъмата,
Той там обитаваше, безмерен и сам.

Шри Ауробиндо

Who, 1909 г.

Роза Божия

Роза Божия, алена багра в синевата на небесни топази,
Роза Блажена, огнено-мила, в седем нюанса на седем екстази!
Възлез час по-скоро в сърцето човешко, о чудотворно сияние,
страстно цвете Безименно, на мистичното Име създание.

Роза Божия, разцъфнала мъдрост велика във висините на бъдене,
Роза Светеща, безукорно чисто ядро на върховното виждане!
Заживей в ума на нашата земност; О цвете, Мистерия златна,
слънце в ореола на Вечното, гостенка в Час на омая всевластна.

Роза Божия, дамаска¹ сила на Безкрая, пурпурен символ на мощ,
Роза Славна, с венец диамантен пронизваш упорната нощ!
Разпали се в човешката воля, сътвори своя замисъл чуден,
лик на Нетленност си ти, изблик на Бог в простосмъртен.

Роза Божия, лилавееш обзета от въплътено Божествено Щение,
Роза Живителна, пълна с листенца, лира с пълноцветно звучение!
Трансформирай телата ни тленни в магическа рима на благого;
свържи земността ни с небесното, безсмъртни да станат чедата
на Времето.

Роза Божия, руменина от възторг на лика на Безвремие,
Роза Любеща, рубин в недрата на живота, пламенно Благоволение!
Порасни от бляна сърдечен в Природата, дете ридае на дъното:
направи земята дом за Прекрасното и живота - целунат от Дивното.

Шри Ауробиндо

Rose of God, 31 декември 1934 г.

¹ дамаска – комбинация от крехкост и крепкост – дамската стомана е най-здрава, а също и роза дамасцена (маслодайна), лилаво-розова

ЕВОЛЮЦИЯ

Навлязох в пристан тих и озарен
и видях като в огледало кристалинно
древна Сила, издигаща се змиевидно
на спиралите възлизаци по пътя епохален.

Земята беше люлка за идната Божественост,
а човекът просто полутъмен полусветъл символ
на прехода на Божеството, прикрито от воал,
от дрямка на Материя и изстрадала обремененост
от невежествен живот и смърт към духовна Светлина.
Умът свободен плуваше в светлинна необятност,
животът бе избавен от гнета на сивата бразда,
видях как Материята озарява породилата я Тъмнина.

Душата чувстваше размах на безпределност,
сърцето багрено безвременна Бого-наслада.

Шри Ауробиндо

22 март 1944 г.

EVOLUTION

I passed into a lucent still abode
And saw as in a mirror crystalline
An ancient Force ascending serpentine
Of the ascending spirals of the aeonic road.

Earth was a cradle for the arriving God
And man but a half-dark half-luminous sign
Of the transition of the veiled Divine
From Matter's sleep and the tormented load
Of ignorant life and death to the Spirit's light.
Mind liberated swam Light's ocean-vast,
And life escaped from its grey tortured line
I saw Matter illumining its parent Night.

The soul could feel into infinity cast,
Timeless God-bliss the heart incarnadine.

Откровение иззад воала

Някой скочи от скалите
и пробяга с вятъра в косите –
като ярко сепващо предположение,
видимо за тленното ми зрение,

както изчервена бузка на трендафил,
с хубост ненадейна грей,
с бегла стъпка като повей
слисано назад то се озърна.

А после нищо – като мисъл,
преди умът да я усети, тя убягна.
Някой от свитата небесна
иззад воала появи се и пробягна.

Шри Ауробиндо

Short Poems 1895 – 1908

REVELATION

Someone leaping from the rocks
Past me ran with wind-blown locks
Like a startled bright surmise
Visible to mortal eyes, –

Just a cheek of frightened rose
That with sudden beauty glows,
Just a footstep like the wind
And a hurried glance behind.

And then nothing, – as a thought
Escapes the mind ere it is caught.
Someone of the heavenly rout
From behind the veil ran out.

Бог

Ти, който световете тук долу питае,
седейки в небесния свод,
повелител на всеки, който се труди и властва и знае,
слуга от Любов!

Да си в червея ти не изпитваш презрение,
ни дори в буцата пръст,
тъй узнаваме по това ти смирение,
че ти си Бог.

Шри Ауробиндо

Short poems 1895-1908

GOD

Thou who pervadest all the worlds below,
Yet sitst above,
Master of all who work and rule and know,
Servant of Love!

Thou who disdainest not the worm to be
Nor even the clod,
Therefore we know by that humility
That thou art God.

Шри Ауробиндо и бъдещето на Земята

*Този текст е написан за индийското радио
и излъчен на 5 февруари 1972 г. по случай
столетието от рождението на Шри Ауробиндо*

Понякога една велика рещца се Мисъл съзира идните епохи, улавя Силата в нейния безспирен поток и утаява на Земята мощното видение, съпроводено с власт за реализиране на видяното. Светът е видение, ставащо реалност. В действителност неговото минало и настояще не са следствие от смътен импулс, идващ от утробата на времето, на бавно наслояване на утайки, които лека полека ни придават форма – и ни задушават, и ни стягат. Ала мощната златиста тяга откъм Бъдещето е това, което ни движи напред въпреки самите нас, също както слънцето извлича лотоса от калта, и ни тласка към великолепие, по-славно от всичко, което нашата кал, нашите усилия или сегашни триумфи биха могли да предвидят или сътворят.

Шри Ауробиндо е тази визия и тази действена сила за утаяване на Бъдещето в настоящето. За кратко той видя, а каквото е видял, вековете ще постигнат и милиони хора, без да знаят, ще търсят новото едва доловимо трептене, навлязло в земната атмосфера. Така, епоха след епоха велики същества идват сред нас, за да изсекат поредната пролука за Истината в гробниците на миналото. И тези същества в действителност са великите рушители на тези гробници, те идват с меча на Знанието и правят на пух и прах нашите крехки империи.

Тази година празнуваме столетието на Шри Ауробиндо. Той е известен едва на шепа хора и все пак името му ще отеква, когато големците на днешното време или вчерашното потънат в забрава. Неговото дело е обсъждано от философи, възхвалявано от поети, приветстваме социологическата му визия и неговата интегрална йога – но Шри Ауробиндо е живо ДЕЙСТВИЕ, слово, което се сбъдва, и всеки ден в хилядите обстоятелства, които сякаш раздират Земята и разклащат нейните структури, ние можем да сме свидетели на пър-

вите напори на Силата, задействана от него. В началото на това столетие, когато Индия все още се бореше против Британското господство, Шри Ауробиндо възкликна: „Не само бунт срещу Британската империя е нужен, а бунт срещу всемирната Природа като цяло.“ [A.V. Purani, *Evening talks*, p. 45]

Тъй като проблемът е фундаментален. Не става дума да се предостави на света нова философия, нито нови идеи или така наречени озарения. Въпросът е не как да направим Затвора на нашите животи по-обитаем или как да надарим човека с все по-фантастични способности. Въоръжено със своите микроскопи и телескопи, човешкото джудже си остава джудже, страдащо и немощно. Изпращаме ракети на луната, но не познаваме собствените си сърца. Въпросът е, казва Шри Ауробиндо, „да се създаде нова физическа природа, която да стане обител за Супраментално същество в рамките на нова еволюция.“ [On Himself, p. 172] Тъй като в действителност, казва той, „несъвършенството на Човека не е последната дума на Природата, но и неговото съвършенство не е последният връх на Духа.“ [The Life Divine, p. 680] Отвъд менталния човек, каквито сме ние, се отваря възможността за друго същество, което да оглави еволюцията, също както човекът някога е застанал начело на еволюцията сред човекоподобните маймуни. „Ако животното“, казва Шри Ауробиндо, „е жива лаборатория, в която Природата е формирала човека, както се твърди, то и самият човек вероятно е мислеща и жива лаборатория, в която, с неговото съзнателно сътрудничество, Природата ще формира Човека след човека, богочовека.“ [The Life Divine, p. 5] И Шри Ауробиндо дойде да ни каже как да създадем това друго същество, това супраментално същество, и не само да ни каже, но и да го направи, да отвори пътя към бъдещето, да ускори на Земята ритъма на еволюцията, да спусне новата вибрация, която ще замести менталната вибрация – също както мисълта нявга е раздвижила тромавата рутина на зверовете – и ще ни даде силата да съборим стените на нашия човешки затвор.

Наистина, стените на затвора ни вече се пропукват. „Краят на един етап от еволюцията“, както извести Шри Ауробиндо, „обикновено е белязан от мощно надигане на всичко, което следва да напусне еволюцията.“ [The Ideal of

the Karmayogin, p. 42] Това кризисно взривяване на всички стари форми го наблюдаваме навсякъде около нас: нашите граници, нашите църкви, нашите закони, нашите морални устои се рушат поголовно. Те се провалят не защото ние сме лоши, аморални, нерелигиозни или защото не сме достатъчно благоразумни, образовани или хуманни, а защото сме стигнали до завършека на човека! Свършено е със стария механизъм – понеже сме на път към НЕЩО ДРУГО. Светът не преминава през морална криза, а през „еволюционна криза“. Ние не вървим към един по-добър свят – нито пък към по-лош – ние сме наред МУТАЦИЯ към един радикално различен свят, също толкова различен, колкото човешкият свят е бил от маймунския в епохата на терциера. Ние навлизаме в нова ера, супраментална петорична ера. Ние напускаме нашите страни, странстваме по пътищата, впускаме се в упоителни, търсим авантюри, стачкуваме тук, провеждаме реформи там, подклаждаме революции и контрареволюции. Но всичко това е само на повърхността; по същество, ние търсим как да бъдем други, без да го съзнаваме, ние сме наред човешка Революция.

И Шри Ауробиндо ни дава ключа. Възможно е смисълът на собствената ни революция да ни се изплъзва, тъй като ние се опитваме да удължим вече съществуващото, да го облагородим, подобрим, извисим. Но маймуната може да е правила същата грешка наред своята човекоподобна революция, произвела човека; вероятно тя е търсила начини да стане супер-маймуна, способна по-добре да се катери по дървета, по-добре да ловува и бяга, една по-ловка и умела маймуна. Ние също, с Ницше, искахме да направим „сврѣхчовек“, който щеше да бъде просто колосален супер-човек; или със спиритуалистите да направим супер-светец, надарен с повече мъдрост и добродетел. Но ние сме способни да сътворим само човешка добродетел и човешка мъдрост! Дори издигнати до най-висше изражение, те ще си останат добрата стара позлатена нищета, славната обратна страна на неизменната ни мизерия. „Сврѣхчовечеството“, казва Шри Ауробиндо, „не е човек, изкачил се до своя природен зенит, не е по-висша степен на човешко величие, знание, сила, интелигентност, воля, ... гениалност, ... святост, любов, чистота

или съвършенство.” [*The Hour of God*] То е НЕЩО ДРУГО, друга вибрация на съществуване, друго съзнание.

Но щом като това ново съзнание не е във висините на човешкото, къде тогава да го търсим? Може би просто в онава, което най-силно сме пренебрегвали, откак сме навлезли в менталния цикъл – в тялото. Тялото е нашата база, нашият еволюционен фундамент, древният ни корен, към който винаги се връщаме, и което мъчително ни заставя да му обръщаме внимание, като ни кара да страдаме, стареем и умираме. „В това несъвършенство”, уверява ни Шри Ауробиндо, „се таи импулсът към по-висше и по-пълно съвършенство. То съдържа пределното крайно, което обаче копнее за Върховното Безкрайно. ... Бог е в плен в калта... но самият този факт налага необходимостта да се направи пробив в този затвор.“ [*Dilip K. Roy, Sri Aurobindo Came to Me*, p. 415] Именно там [в тялото] е древната, още неизлекувана болезненост, непромененият корен, смътната матрица на нашата нищета, едва ли по-различна сега от каквата е била по времето на лемуриите. Именно тази физическа субстанция трябва да трансформираме, иначе тялото ще се отърси, едно след друго, от всички човешки или свръхчовешки устройства, които се опитваме да му присадим. Това тяло, тази физическа клетъчна субстанция съдържа „всемогъщи сили” [*Savitri*, IV.III.370], безгласно съзнание, което подслонява всичките светлини и всичките безбрежности, подобно на менталните и духовните необятности. Понеже, в интерес на истината, всичко е Божествено и ако Повелителят на вселените не е в една мъничка клетка, няма го никъде. Необходимо е да се разчупи този изначален, смътен клетъчен Затвор; понеже докато не го разрушим, ще продължаваме да се въртим напразно в златните или железни кръговрати на нашия ментален затвор. „Тези закони на Природата”, казва Шри Ауробиндо, „които вие наричате абсолютни, ... са просто равновесие, установено от Природата, бразда, в която тя е свикнала да работи, за да постига определени резултати. Но ако промените съзнанието си, тогава и браздата ще се промени, без съмнение.” [*A.V. Purani, Evening Talks*, p. 92.]

Такава е новата авантюра, към която ни кани Шри Ауробиндо, авантюра на съзнанието. Без значение дали го ис-

каме или не, цялата земя преминава към нова бразда, защо тогава да не искаме? Защо да не сътрудничим в това велико и безпрецедентно приключение, в собствената ни еволюция, вместо да повтаряме безспир все същата стара история, вместо да преследваме изкуствени райски градини, които никога няма да утолят жаждата ни, или райски градини в отвъдното, които ще оставят Земята да гние заедно с нашите тела? „Защо да се раждаме, ако е за да се измъкнем накрая?“ възкликва Майката, която продължи делото на Шри Ауробиндо. За какво е било нужно толкова да се борим, толкова да страдаме, да създаваме нещо, което, поне на външен вид, изглежда тъй трагично и драматично, ако е само за да се научим как да се измъкнем от него – би било по-добре въобще да не се започва! ... Еволюцията не е лъкатушеща пътека, по която да се връщаме малко понатъртени в отправната точка. Точно обратното, тя има за цел”, казва Майката, „да научи цялото творение на радостта от битието, красотата на битието, великолепието на битието, величието на възвишения живот, и вечното, непрестанно развитие на тази радост, тази красота, това великолепие. Тогава всичко придобива смисъл.” [*Questions and Answers*, November 12, 1958]

Това тяло, това смъртно обременено товарно животно, което обитаваме, е експерименталното поле за йогата на Шри Ауробиндо – която е йога на цялата земя, тъй като не е трудно за разбиране, че ако едно отделно същество сред милионите страдащи съумее да се справи с еволюционния скок, с мутацията на идната епоха, ликът на Земята ще се видоизмени радикално и всички тъй наречени сили и способности, с които се гордеем днес, ще изглеждат като детински пред сиянието на всемогъщия дух, въплътен в тяло. Шри Ауробиндо ни казва, че това е възможно – не само възможно, но ще стане. То се случва. И може би всичко зависи не толкова от някакво върховно усилие на човечеството да надрасне своите ограничения – понеже това все още би разчитало на нашата човешка сила – колкото от зова, от съзнателния повик на Земята към това ново същество, което тя вече носи в себе си. Всичко вече е тук, в нашите сърца, върховният Първоизточник, който е върховната Мощ – остава само да го извикаме в нашата бетонна гора, да разберем смисъла на

нашето съществуване, смисъла на самите себе си. Нужен е призивът на Земята, подкрепен от милиони хора, които не издържат повече на такъв живот и изпитват вътрешна нужда да се измъкнат от своя затвор, за да се отвори пукнатина, през която да нахлуе новата вибрация. Тогава всички на вид неизбежни закони, които ни впрягат в наследствената и научна бразда, ще отстъпят пред Радостта на „слънцеоките деца“ [*Savitri*, III.IV.343]. „Не очаквайте нищо от смъртта“, казва Майката, „животът е вашето спасение. Именно в живота трябва да се трансформираме. Именно на Земята се развиваме и на Земята осъществяваме. Именно в тялото одържаме Победата.“ [*On the Dhammapada*]

„И не позволявай на светското благоразумие да шепне в ухото ти“, казва Шри Ауробиндо, „понеже това е часът на неочакваното.“ [*The Hour of God*]

Пондичери, 9 декември 1971 г.

Сатпрем

<http://intyoga.online.fr/avenir.htm>

Речник на термините¹

avyaktam – непроявено, латентно, прикрито.

mithyā, moha – лъжа, заблуда

Аватар (*avatāra*) – въплъщение, спускането във форма; разкриването на Божеството в човечеството; Божественото, проявено в човешки облик.

Авидя (*avidyā*) – Неведението.

Аджна чакра (*ājñācakra*) – центърът в междувеждието, който ръководи динамичния ум, волята, ясното виждане, образуването на мисъл-форми.

Адхара (*ādhāra*) – носител, съд, вместилище на съзнанието, ум-живот-тяло.

Адя Шакти (*ādya śakti*) – върховното Божествено съзнание и действена сила над световете; Трансцендентната Майка.

Ананда (*ānanda*) – блаженство, наслада, духовен екстаз; наслада сама по себе си, която е самата природа на трансцендентното и безпределно битие.

Асура (*asura*) – враждебно същество от ментализирания витален план, Титан.

Асура, Ракшаса, Пишача (*asura, rākṣasa, piśāca*) – [враждебни] същества съответно от ментализирания витал, от средния и от ниския витален план.

Ашрам (*āśrama*) – духовна общност; домът или обителта на Учител по духовна философия или Гуру, където той посреща и подслонява дошлите при него за учението и практиката.

Благодат (Grace) – помощта на по-висша Божествена Сила, различна от силата на Карма, която е в състояние да повдигне човека над настоящите възможности на неговата природа.

Божествена действена сила (Divine Power) – мощ и сила, Шакти, която дава възможност на човек да се изправи пред всичко случващо се, да успее и да го превъзмогне, както и да реализира онова, което Божествената Воля възнамерява.

Божественото (Divine) – върховната Истина, Всевишното Битие, от което всичко се е породило и в което всичко е.

Вибхути (*vibhūti*) – могъщество на Бог в човешка форма, въплътена световна сила или човек-лидер.

Витал – жизнената природа, изтъкана от желаня, усещания, чувства, страсти, енергии за действие, реакции на душата на желанята в човека.

Витален план/свят – светът на чисто жизнено съществуване, управляван от желание и удовлетворяване на импулси; светът на желанята.

¹ Този речник е съставен на базата на “Glossary of Terms in Sri Aurobindo’s Writings”, Sri Aurobindo Ashram, Pondicherry, 1978. Понятията на санскрит са дадени в курсив. – Б. пр.

Вътрешно същество (inner being) – вътрешният ум (намиращ се зад повърхностния ум или обичайната менталност), вътрешният витал, вътрешното физическо, с психическото отзад като най-вътрешното; вътрешното същество е истинното същество.

Гита (*Gītā*) – съкратено от Бхагавад Гита, знаменито индийско свещено-писание под формата на диалог между бог Кришна и Арджуна, воден на бойното поле Курукшетра; тя представлява епизод от Махабхарата.

Гносис – върховна тотално самоосъзната и съзнаваща всичко Интелигентност, притежаваща истинно виждане за нещата.

Гуру (*guru*) – духовен учител; онзи, който е постигнал Истината и сам владее и е способен да предаде светлината, опита.

Даршан (*darśana*) – виждането на свят човек или образ на божество.

Джива (*jīva*) – духът, който е индивидуализиран и крепи живото същество в неговата еволюция през поредицата от прераждания.

Дух (Spirit) – Съзнанието над ума; Висшият Аз (Self), който пребивава винаги в единение с Божественото.

Его – усещането за отделна индивидуалност, което кара всяко същество да възприема себе си като самостоятелна личност; сянка и проекция на духовната индивидуалност; егото предполага отъждествяване на съществуването на човека с външния аз, съставен от ум, живот и тяло; егото следователно бива ментално, витално и физическо.

Интегрален – отнасящ се до всички части на съществото: ментално, витално, физическо, психическо, духовно.

Йога (*yoga*) – систематизирано усилие за самоусъвършенстване чрез изразяване на заложибите, латентни в съществото, и обединяване на човешкия индивид с вселенското и трансцендентно битие.

Йога Мая (*yogamāyā*) – Сила на духовното съзнание на Божеството.

Ишвара-Шакти (*īśvara-śakti*) – дуалният принцип на Всевишния [*īśvara*] и неговата изпълнителна действена сила [*śakti*].

Мантра (*mantra*) – свещена дума, име или мистична формула; вдъхновен стих или звукосъчетание с духовна значимост и сила.

Матрика (*mātrkā*) – майка, съответства на „еманация“ (на Майката).

Махашакти (*mahāśakti*) – великата Шакти, вселенската Майка.

Надразум (Overmind) – най-високият от менталните планове под супраментала. Съществува граница между висшата вселенска полусфера на съзнание (съставена от Сат, Чит, Ананда, Махас – супраменталът) и нисшата полусфера (от ум, живот и материя). Тази линия е посредникът-надразум, който, макар и да е сияен сам по себе си, скрива от нас пълната неделима супраментална Светлина, той разчита на нея, но при получаването ѝ я разделя, разпределя, разпокъсва на отделни аспекти, действени сили от всякакъв вид, всяка от които би могла, при по-нататъшно понижаване на съзнанието, като достигне Ума да се възприема

като единствената или върховна Истина, а всичко останало като подчинено или противостоящо на нея. Това е светът на Боговете.

Несъзнанието (the Inconscient) – в своето действително космическо проявление, Всевишният, бидейки Безкрая и необвързан от каквито и да са ограничения, може да прояви в Себе си, в своето съзнание от безброй възможности, нещо, което изглежда като негова противоположност, нещо, в което може да присъства Тъмнина, Несъзнание, Инерция, Нечувствителност, Дисхармония и Дезинтеграция. Именно това съзираме в основата на материалния свят и за него говорим в днешно време като за Несъзнанието – Несъзнателният океан от Ригведа, в който Единният бил скрит и произлязъл във формата на тази вселена – или, както понякога бива наричано, не-битието, *Asat* [санскр.].

Нисша природа (*aparā prakṛti*) – вселенската нисша Природа е механизъм на активната Сила, пусната в ход за работата на еволюционното Невежество. Нисшата природа на индивида включва неговите ум, живот и тяло.

Окултизъм – познаването и използването на неявните сили на Природата.

Психическо същество (psychic being) – еволюиращата проекция на душата на индивида, божествената частица в него, която се развива от живот в живот, растейки чрез натрупания опит, докато стане напълно осъзнато същество.

Пуруша-Пракрити (*puruṣa-prakṛti*) – Съзнание-Сила, Душа-Природа.

Пурушотама (*puruṣottama*) – Върховната Божествена Личност; върховното Същество, което стои над изменчивото Същество и над Неизменното; Божественото Същество.

Раджас (*rajas*) – качеството на действеност, желание, страст и борбеност, подтиквани от природа и инстинкт, едно от трите качества на природата (гуни): Саттва, Раджас и Тамас.

Разум от Светлина (Mind of Light) – Ново човечество означава за нас появата, развитието на тип или раса от ментални същества, чийто принцип на менталност няма да е повече ум в Невежеството, търсец знание, ала дори и в своето знание обвързан с Невежеството, търсец Светлината, без да я владее, отворен за Светлината, но без да е обител за Светлината, без все още да е съвършен инструмент, съзнателен за истината и избавен от Невежеството. Вместо това, той вече би притежавал онова, което би могло да се нарече разум от Светлина, способен да живее в истината, способен да осъзнава истината и да проявява в живота пряко, вместо косвено знание. (Mind of Light, „Essays in Philosophy and Yoga”, август 1950 г.)

Садхак (*sādhaka*) – практикуващият духовна дисциплина, йогин.

Садхана (*sādhana*) – практикуването на йога.

Самарпана (*samarpaṇa*) – себеотдаване, себепредаване.

Санкхя (*sāṅkhya*) – анализът, изброяването и различаващото излагане на принципите на нашето същество; абстрактното и аналитично реализиране на истината [една от шестте индуистки философски школи].

Санясин (*sannyāsin*) – аскет, който се е отказал от света и от всякакво действие.

Сатчитананда (*saccidānanda*) – триединство на Битие [*sat*], Съзнание [*cit*] и Блаженство [*ānanda*]; Божественото битие.

Свръхразум (*supermind*) – пълното Истина-Съзнание на Божествената Природа, в което няма място за принципа на разделение и неведение, и което винаги е пълноценна светлина и знание, превъзхождащи всяка ментална субстанция или умствено движение; в свръхразума, менталните разделения и противопоставяния престават, проблемите, създадени от нашия разделящ и фрагментиращ ум изчезват и Истината се вижда като сияйно цяло.

Сидхи (*siddhi*) – необичайна или окултна способност.

Сукшма шарира (*sūkṣma śarīra*) – фино тяло.

Супраментално – Съзнанието-Истина, най-висшето Божествено съзнание и сила, действащо във вселената. Принцип на съзнание, по-висш от менталността, той съществува, действа и постъпва според фундаменталната истина и единство на нещата, а не подобно на ума – според техните привидности и феноменални разделения. Неговият фундаментален характер е знание чрез отъждествяване, чрез което Азът е познат, Божествената Сатчитананда е позната, но също и истината на проявлението е позната, понеже и това тук е То.

Тамас (*tamas*) – качеството на невежество, инерция, неспособност и бездействие, едно от трите качества на природата (гуни): саттва, раджас и тамас.

Тапася (санскр.: *tapasyā*) – концентрация на волята и енергията за контролиране на ума, витала и физическото, за да бъдат изменени или за да се свали по-висшето съзнание, както и за всяка друга висша или йогическа цел.

Трансформация – не просто изменение на съзнанието, а свалянето на по-висшето, Божествено съзнание и природа в нисшата природа на ум, живот и тяло, и замяната на нисшето с висшето.

Удасина (*udāsīna*) – седящ отгоре и безучастен.

Физическото – частта от индивидуалната природа, която включва физическото тяло и физическото съзнание.

Хилядолистен лотос (сахасрара, *sahasrāra*) – чакрата на върха на главата, център на висшето съзнание.

Чит-тапас (*cit tapas*) – съзнание-сила, чиста енергия на Съзнание.

Шакти (*śakti*) – Енергията, силата, волята, действената сила на Всевишния, която изразява себе си в делата на Природата.

Забележки върху текста

Част първа: „Майката” от Шри Ауробиндо

„Майката” е съставена от шест глави или секции. Първата глава, написана през 1927 г., е публикувана като послание за Даршана от 21 февруари същата година. Втора, трета, четвърта и пета глави са написани отделно като писма до следовници. Шеста глава, която включва описанието на четирите аспекта на Божествената Майка, подобно на първата, е „написана самостоятелно, а не като писмо”. Тези шест части са публикувани за първи път ведно като книга през 1928 г. Оттогава книгата е преиздавана многократно. Този текст е взет от изданието от 1999 г.

Част втора: Коментарите на Майката от 1951 г.

Майката коментирала на френски Глава 3 от „Майката” на 30 януари 1951 г., а останалите пет глави в продължение на шест седмици в периода от 26 април до 5 май. Текстът на нейните коментари по Глава 3 е взет от книгата “Words of the Mother III” („Думи на Майката”), стр. 337-46, публикувана през 1980 г. като Том 15 от Събраните съчинения на Майката. Текстът от нейните коментари върху останалите глави е взет от книгата “Questions and answers 1950-51”, стр. 357-405, публикувана през 1977 г. като Том 4 от Събраните съчинения на Майката.

Част трета: Коментарите на Майката от 1954 г.

Майката коментирала на френски за втори път шестте глави от „Майката” в продължение на седем седмици в периода от 7 юли до 25 август. Текстът на тези коментари е взет от книгата “Questions and answers 1954”, стр. 203-304, публикувана през 1979 г. като Том 6 от Събраните съчинения на Майката.

Книги, публикувани на български

**„Сътрудници на еволюцията: и материята ще разбули
лицето на Духа“, Шри Ауробиндо,**

Избрани писма върху йога, 2021

„Цветята и тяхното духовно послание“, 2021

**„Майката“, Шри Ауробиндо, с коментари на Майката,
изд. Изток-Запад, 2012**

**„Шри Оробиндо, или авантюрата на съзнанието“, Сатпрем,
изд. Хемус, 1999, изд. Факел Експрес, 2007**

**„Мер, или божественият материализъм“, Сатпрем,
изд. Сарасвати, 2000**

„Мер, или новият вид“, Сатпрем, изд. Факел Експрес, 2004

**„Синтезът на йога“, том 1, Шри Оробиндо,
изд. Шамбала, 2012**

**„Мисли и афоризми, с коментарите на Майката“,
Шри Оробиндо, изд. Шамбала, 2011**

„Човешкият цикъл“, Шри Оробиндо, изд. Шамбала, 2011